

PÖYTÄKIRJA

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAAT-
TISEN PUOLUEEN XVII PUOLUE-
KOKOUKSESTA, JOKA PIDETTIIN
HELSINGIN TYÖVÄENYHDIS-
TYKSEN TALOSSA TOUKOKUUN
25-28 PÄIVINÄ 1936

LIITTEENÄ :

- a) "Alustuksia"-niminen alustusvihko.
- b) Sos.-dem. puoluetoimikunnan ja piiritoimikuntien kertomukset vv. 1933—1935.
- c) Kustannus Oy. Kansanvallan toimintakertomus.
- d) Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomukset.
- e) Tässä puoluekokouksessa hyväksytyt uudet säännöt.

Helsinki 1936
Työväen kirjapaino

Sisältö:

	Sivu
Avauspuhe.....	5
Ehdokkaat puolue toimikunnan jäseniksi.....	71
Esitelmä sisäpoliittisesta tilanteesta.....	74
Ilmoitusasioita.....	57
Julistus työväenluokalle.....	82
Kosäopiston perustaminen puolueelle.....	62, 91
Kirjeellisiä onnitteluja.....	26
Kokouksen edustajat.....	13
Kokouksen laillisuus.....	11
Kokouksen yleisohjelma ja järjestyssääntö.....	26
Kokouksen virkailijat.....	21
Korkeamman opetuksen uudestaan järjestely.....	63
Kunnallisen toiminnan tehostaminen.....	59, 103
Kutsuvieraiden esittely ja heidän tervehdyksensä.....	21
Muistosanoja vainajille.....	9
Oy. Kansanvallan toiminta.....	41
Pertti Rapon ottaminen puolueen jäseneksi.....	106
Puolueen haltuun joutuneet kiinteistöt.....	70
Puolueen järjestömuoto ja sääntöjen muutokset.....	48, 91
Puolueen lähimmän ajan talouspoliittiset päämäärät.....	52, 84
Puolueen talousohjelma ja jäsenmaksut.....	58, 69
Puolueen tilintarkastajat.....	109
Puolueen valistustyö.....	57, 90
Puoluekokouksen edustajain matka- ja päivärahat.....	87
Puoluekokouksen lopettaminen.....	110
Puoluekokousjuhla.....	66
Puolueneuvoston jäsenten vaali.....	88
Puolue toimikunnan jäsenten vaali.....	106
Puolue toimikunnan tilikertomukset.....	40, 67
Puolue toimikunnan toimintakertomus.....	28, 30, 98
¹ Rauenneita esityksiä.....	98
Seuraavan puoluekokouksen paikka.....	109
Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminta.....	40
Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomukset.....	41, 43, 101

	Sivu
Suhde väkijuomaliikkeeseen.....	61, 104
Sähkösanomia	30, 67
Työväen kasvatus- ja sivistysjärjestöjen itsenäisyys.....	61
Työväenoloja koskeva jatkuva tutkimus.....	65
Ulkomaalaisten vieraiden hyvästijättöjä.....	70, 108
Vaaliperuste seuraavia puoluekokousvaaleja varten	74
Valiokunnat.....	28, 51
Veteraaneja puolueemme kunniajäseniksi.....	10
Yhdistysten kirjanpito.....	62, 91

Liitteitä:

- a) »Alustuksia»-niminen alustusvihko.
- b) Sos.-dem. puoluetuimikunnan ja piiritoimikuntien kertomukset vv. 1933—35.
- c) Kustannus Oy. Kansanvallan toimintakertomus.
- d) Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomukset.
- e) Tässä puoluekokouksessa hyväksytyt uudet säännöt.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 17. puoluekokous kokoontui kauniin keväisen sään vallitessa maanantaina toukokuun 25 päivänä 1936 Helsingin järjestyneen työväen komeassa graniittipalatsissa, Helsingin Työväentalossa. Talon jyhkeän pääportaikon yllä olevalta parvekkeelta liehuivat Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan värikkäät liput, osoittaen nämä liput, että naapurimaiden veljesjärj estot olivat edustajainsa kautta kunnioittaneet puoluekokoustamme. Juhlasali, missä kokous pidettiin, oli myöskin aistikkaasti koristettu Suomen ja naapurimaiden, sekä puolueemme lipuin, jotapaitsi kutsuvieraiden ja kokouksen virkailijain pöydät oli somistettu kukkasin ja puolueemme pienoislipuin. Edustajain pöydät oli peitetty valkoisin liinoin ja koristettu kukkasin.

Kellon osoittaessa 10 asettuivat edustajat ja kutsuvieraat paikoilleen ja klo 10.10 kajahtivat Työväen marssin säveleet torvisoittokunnan esittämänä. Sävelten, joita läsnäolijat kuuntelivat seisaallaan, vaiettua astui puheenjohtajan pöydän taakse Puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Kaarlo Harvala*, joka piti seuraavansisältöisen

avauspuheen:

Arv. puolueosastojen edustajat!

Hyvät puoluetoverit.

Puoluetoimikunnan puolesta ja toimeksiannosta toivotan teidät kaikki toverillisimmin tervetulleiksi tähän puolueemme XVIILeen puoluekokoukseen. Tämä on jo kolmas kerta peräkkäin, kun meillä on tilaisuus pitää puoluekokouksemme sisäpoliittisesti tärkeiden tapausten, nimittäin eduskuntavaalien, edellä, eikä varmaankaan puoluetoimikunta tunne vähimmän tyydytystä siitä, että puolue kokonaisuudessaan ottaa vastuun kuluneiden vuosien toiminnasta, tai oikaisee sitä, jos sellaiseen on syytä ja että puoluekokouksen päätöksillä ja lausunnoilla viitotetaan se tie, jota puolueemme lähinnä edessäolevina vuosina on kuljettava. Puoluetoimikunta on nimenomaan tahtonut, että tällainen puolueemme »aseiden» ja »ammustarpeiden» viimeinen tarkastus on toimitettava juuri ennen vaalitaistelun alkua ja samalla pidettävä neuvottelu siitä, mitä aseita etupäässä on lähestyvässä

taistelussa käytettävä, jotta ei itse taistelun kestäessä enää näistä asioista syntyisi häiritseviä väittelyitä.

Tähän tarkastukseen meillä on nyt alkavassa puoluekokouksessa tilaisuus, eikä täällä varmaankaan ole ketään, joka ei yhtyisi puolue-toimikunnan toivomukseen siitä, että puoluekokouksen työ ja päätökset vaikuttaisivat voimakkaasti vaalitaistelun kulkuun puolueemme hyväksi ja siten vahvistaisivat sosialidemokraattisen ryhmän asemaa seuraavan kolmivuotisen taistelukauden ajaksi.

Tekisin ilmeisesti itseni johonkin kompastukseen syylliseksi, ellen tässä tilaisuudessa muistuttaisi mieliimme kolme vuotta ja kolme päivää sitten Tampereella alkanutta puoluekokoustamme, jonka ympärillä vastustajamme mellakoivat niin, että oman puolueemme oppositio on väittänyt kokousevänsä sen johdosta kokonaan unoh-tuneen. Tunteitta kaikkia niitä suunnitelmia ja laskelmia, joita poliittiset vastustajamme odottivat toimeenpanemistaan mellakoista puolueellemme seuraavan, on joka tapauksessa kunnioituksella mai-nittava se kylmä verisyys ja vastustajiemme provoseerauksesta piit-taamattomuus, jota puoluekokouksemme osanottajat ja Tampereen työväki silloin osoittivat. Tampereen tapausten vaikutus vuoden 1933 vaalitaisteluun oli kuitenkin kiistämätön: ne lisäsivät puolueemme voimaa. Tämä voiman lisäys aiheutti myöskin sen, että niihin aikoihin ahkerasti pohdittu puolueemme lakkauttaminen — jota Tampereen tapaustenkaan perusteella ei saatu aikaan — on sen jälkeen supistunut parlamentaariseksi lainsäädäntöryityksiksi, jotka nekin ovat valuneet hiekkaan. Varsin kuivin vaattein emme kuitenkaan Tampereen tapauksista päässeet. Vaikka olisi luullut, että hallitus saattaa syytteeseen vain ne, jotka repivät lippujamme ja häiritsivät kokous-juhlaamme, ja jättää puolueemme rauhaan, ei niin kuitenkaan tapahtunut. Lippujen repijäin johtajaa tosin hiukan rangaistiin, mutta samalla kiellettiin puolueemme lippuja vetämästä salkoihin ulkoilmassa. Samanluontoinen toimenpide ja niinkään poliittisten vastustajain vaatimusten perusteella tehty oli »Kansainvälisen työ-väenmarssin» laulamisen kieltäminen ulkoilmassa, ja lopuksi hiljakoin annettu kielto lasten osallistumisesta poliittisiin tilaisuuksiin — muita mainitsematta. Näitä kieltoja on myöskin puolueemme kes-kuudessa noudatettu, mutta tuskin mihinkään lause »viel' uusi päivä kaikki muuttaa voi», sopii paremmin kuin näihin hallinnollisiin mää-räyksiin.

Edellämäinitsemam hallituksen toimenpiteet eivät kuitenkaan ole viime vuosien sisäpoliittisen kehityksen tärkeimpiä ilmiöitä. Eivätkä sellaisia ole edes kiihoitus- ja puserolait, jotka yhdessä edellämäinitse-mieni hallinnollisten määräysten kanssa ovat säännöstelleet kansalais-

ten poliittisten pyrkimysten ilmauksia. Tärkeintä on mielestäni se, että taistelukeinoja valitsematon, sosialidemokraattisen työväenliikkeen hävittämistä ja puolue toimintamme lopettamista, vaikkapa väkivalloin, saarnaava ja sitä tavoittelevia voimia yhdistämään pyrkivä musta taantumus on kehittynyt tavalliseen tapaan toimivaksi puolueeksi, kilvoittelemaan toisten mielipideryhmien kanssa kansan kannatuksesta ja siten paljastamaan voimansa kaikkien nähtäväksi. Yhteiskunnalliset taistelurintamathan ovat nykyisin miltei kaikkialla maailmassa samat: toisaalla kansanvaltaista valtiojärjestystä kannattavat puolueet — useassa maassa sosialidemokraattisen puolueen johdolla, joissakin maissa niin kuin esim. meillä puolueemme osuus <n ollut pääasiassa siinä, että emme ole kaataneet hallitusta silloin, kun vastustajamme olisivat tahtoneet — toisaalla musta fascismi, joka pyrkii valtaan laillisin keinoin — jos pääsee, mutta laittominkin, jos katsoo voimansa riittävän. Pääsipä se valtaan kummalla tavalla tahansa, toteuttaa se ensinnä ohjelmansa tärkeimmän kohdan: lopettaa kansalaisvapaudet ja niihin perustuvan kansanvaltaisen valtiojärjestyksen. Siinä menevät silloin myöskin kaikki puolueet, koska vastustajia ei suvaita. Jos Suomessa rintamain kehitys onkin käynyt hitaasti, johtuu se siitä, että meillä on porvariston keskuudessa paljon henkilöitä, jotka eivät niin tarkoin valitsisi keinoja, joilla käytäisiin sosialidemokraattisen puolueen kimppeeseen. Nyt meidät yritetään lyödä vaaleissa. Mutta, että musta taantumus meillä pääsisi valtaan vaalien kautta, sitä minä en usko, en sittenkään, vaikka kapitalistinen talousjärjestelmä meillä onkin luonut sille viime vuosina eräitä sellaisia edellytyksiä, joita ennen ei ole ollut — tarkoitan nimittäin useassa tapauksessa toimeentulominimin alapuolelle painettua työväen palkkatasoa. Tähän asiaan ei ole kansanvaltainen valtio riittävällä tarmolla puuttunut. Useiden vuosien aikana on meillä niin kuin muuallakin paljon puhuttu pula-ajasta. Tätä puhetta on syytä jonkin verran täsmällistyttää, vaikkapa perästäpäinkin. On todettava, että kapitalistinen tuotanto ei Suomessa ole koskaan kannattanut paremmin kuin pula-aikana. Pulan kestäessä ja varsinkin viime vuosina on tehtaiden koneet suureksi osaksi uusittu, rakennettu suuria uusia tehtaita, kohotettu monien teollisuuslaitosten osakkeiden arvoa tuntuvasti, maksettu yli puolet maamme ulkomaisista veloista, karututettu pankkien vapaina olevat kassavarat suurempaan summaan kuin mitä ne ovat koskaan olleet ja myönnetty vuosittain rahaa sotavarusteluihin enemmän kuin milloinkaan ennen. Tämän pitäisi osoittaa, että kapitalistinen talousjärjestelmä onkin nyt vasta osattu oikealla tavalla toteuttaa Suomessa ja että se täällä —• osittain vielä •esikapitalistisella kehitystasolla olevassa maassa — on löytänyt

loistavan toimialueen. Järjestelmä on toiminut niin hyvin, että sen toiminnan seurauksena on ollut todellinen hätä, eräinä aikoina maatalviljelevänkin väestön, mutta koko ajan kuin pulasta on puhuttu, varsinkin työväen ja pienviljelijäin keskuudessa, jossa palkkatuloilla on suurempi merkitys. Tätä vähävaraisen kansan hätää koettaa fascismi käyttää hyväkseen pyrkiessään valtaan, eikä se suinkaan sano, että se valtaan päästyään lopettaa hädän siten, että kieltää siitä puhumasta.

Tässä kohdin ei ole selvää näkemystä millään porvarillisella puolueella, koska ne eivät voi vankoin ottein käydä korjaamaan esim. työväestön palkka- ja asunto-oloja, toimenpiteet kun pitäisi ulottaa, ennenkuin niistä mitään todellista apua olisi, myöskin yksityisiin työnantajiin. Ja silloin porvarilliset puolueet joutuisivat — ainakin osaksi — vastakkain omien valitsijainsa kanssa. Sen vuoksi porvarilliset puolueet koettavatkin pitää näkösilällä poliittisia kysymyksiä, jotta kansa ei saisi aikaa ajatella taloudellisia asioita, tahi jos kajotaan taloudellisiin kysymyksiin, tehdään se niin, että hyöty koituisi vain mikäli mahdollista omille joukoille, mutta rasituksia niille ei milloinkaan saisi lisätä. Tämä seikka parhaiten selvittää myöskin sen, miksi maalaisliitto joskus voi kannattaa esim. palkkojen korotusvaatimuksia valtion töissä ja yksityisten yhtiöittenkin metsätöissä, mutta vastustaa heti, jos pitäisi asettaa palkkaväkeä pitävä maanomistaja saman määräyksen alaiseksi. Silloin ei maalaisliitto tule mukaan. Yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta tahtoo vain sosialidemokraattinen puolue ja tälle puolueemme vaatimukselle on myöskin tämän puoluekokouksen annettava pontta.

Puoluekokouksessamme tuskin voidaan olla huomaamatta maamme julkisessa keskustelussa monesti ennenkin todettua tapahtumaa, nimittäin, että meillä edelleen on sama hallitus kuin kolme vuotta sitten, jolloin puoluekokoustamme pahoin häirittiin. Ilmeisesti ovat monet omissakin riveissämme ihmetelleet sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielenmalttia suhteessaan nykyiseen hallitukseen, koska vastustajamme eivät aina ole jaksaneet salata harmiaan sen johdosta. Päinvastoin ovat he silloin tällöin koettaneet yllyttää puolueemme jäseniä nousemaan takajaloilleen puoluejohtoa ja ryhmää vastaan, saadakseen siten aikaan hallitusvaihdoksen. Varsinkin ovat eräät maalaisliiton poliitikot katsoleet asiakseen silloin tällöin härnätä työväkeä hallituksen kannatuksesta ja vilkutella sille maalaisliiton puheita ja ponsia. Nämä poliitikot luulevat jo unohdetun, että milloin maassa on ollut maalaisliiton johdossa oleva tahi pääasiassa sen miehistä muodostettu hallitus, työväestöä vastaan kohdistetut väkivaltantyöt ovat myöskin aina silloin olleet jossakin muodossa päiväjär-

jestyksessä. Ja vaalitappiota peläten maalaisliiton taholla jatkuvasti maalataan seinälle kauhukuvia. Mikään ei sille näytä olevan vaikeampaa oppia kuin se tosiasia, että väkivaltaisiin taistelukeinoihin epäselvästi suhtautuva puolue, niinkuin maalaisliitto tekee, ei saavuta luottamusta. Niin kauan kun maalaisliitto väkivallalla uhkaa tahi asettaa kyseenalaiseksi, jaksako se säilyttää rauhallisuuden maassa, voi kukin kysyä itseltänsä, että onko se asia sitten yksinomaan maalaisliiton sidottavissa ja päästettävissä. Joka tapauksessa ketä tahansa epäilyttäisi antaa maan hallituksen johto tuollaisen puolueen käsiin, varsinkin, kun se ei katso arvolleen sopivaksi edes neuvotella hallituksen kaatamisesta, vielä vähemmän Skandinavian talonpoikien tavoin keskustella siitä, millaista hallituskomentoa maassa olisi noudatettava. Pari vaatimusta nähdäkseni puolueellamme tulee olemaan, jotka sen on hallitusvallalle esitettävä, olkoonpa hallituksessa kuka tahansa. Ja niitä ovat ensinnäkin fascististen ainesten kurissapito ja toiseksi työnantajain palkkapolitiikan asettaminen niin tehokkaan tarkastuksen alaiseksi, että nälkápalkat loppuvat.

Muita vaatimuksia minun ei tässä yhteydessä tarvitse luetella.

Tarkastaessamme niitä kertomuksia, alustuksia ja päätösehdotuksia, jotka sisältyvät edustajille jaettuihin asiakirjoihin, huomaamme, että edelläkoskettelemani ja monet muut kysymykset tulevat niiden yhteydessä harkittaviksi ja käsiteltäviksi. Toivoen, että kaikki edustajat koettavat määrätä kantansa esille tulevissa asioissa puolueemme ja maamme työväenluokan etujen mukaan ja lausuen vielä kerran kaikki kokouksen osanottajat tervetulleiksi, julistan sosialidemokraattisen puolueen XVII. puoluekokouksen täten avatuksi.

Muistosanoja vainajille.

Tämän jälkeen kohdisti puhuja sanansa kuoleman kautta riveistämme poistuneille tovereille, lausuen seuraavaa:

Viimeksi pidetyssä puoluekokouksessa valittiin puoluetoimikuntaan *Axel Leonard Ahlström*. Hän ei ole enää joukossamme. Toveri Ahlström päätti päivätyönsä noin kaksi vuotta sitten. Hän kuului puoluetoimikuntaan pitemmän ajan, edustaen ruotsinkielisiä puoluetovereita. Ei ole helppoa löytää sanoja, jotka oikealla tavalla kuvaisivat Ahlström-vainajan luonnetta, taistelutapoja ja hänen suorittamaansa työn määrää. Nämä hänen ominaisuutensa olivat monessa suhteessa esimerkiksi kelpaavia. Enempää minun ei tarvitsekaan sanoa, Axel Ahlström ei ollut kauniita jälkipuheita kaipaava. Hänen muistonsa säilyy kauan ja henkensä vaikuttaa jatkuvasti.

Puoluekokouksen valitsemana kuuluivat puolueenuevostoon toverit *Kustaa Ahmala* Oulusta ja *Vihtori Kanto* Tampereelta. Edellinen

astui elämän rajan yli syksyllä 1933, jälkimmäinen syksyllä 1935. Kustaa Ahmala oli vanhan kaartin mies, jonka pitkäaikaisen työn jäljet tulevat kauan näkymään varsinkin Pohjolan perukoilla. Vihtori Kannossa menetti puolueemme monissa puoluekokouksissa edustajana olleen ja pitkän aikaa puolueuuevostossa Tampereen työväestöä ansiokkaasti edustaneen puoluetoverin. Toveri Kanto-vainajan luontainen lahjakkuus, hänen uhrautuvaisuutensa ja oikeamielisyytensä on jättänyt pysyviä jälkiä paitsi puolueemme johtavissa elimissä, ennen kaikkea Tampereen työväen keskuudessa, jossa hän elinaikansa toimi. Me säilytämme molemmista puolueuuevoston jäsenistä valoisan muiston.

Mutta minun on vielä jatkettava. Vain muutama viikko sitten jätti meidät puolueemme ensimmäinen kunniajäsen, *Nils Robert av Ursin*. Monet meistä olivat tuskin kuulleet sosialismista mitään, kun tov. Ursin-vainaja jo oli julkaissut siitä teoksia suomenkielellä. Hän oli työväenliikkeen ja puolueemme mukana alkuajoista asti, sai nähdä myötä- ja vastoinkäymisen päiviä, mutta aina hän lämpimällä harrastuksella ja hyvillä neuvoilla koetti antaa tukea puolueelleen sen pyrkiessä toteuttamaan niitä aatteita, jotka niin suuressa määrin olivat muodostaneet myöskin hänen oman elämänsä sisällön. Kunnioitamme parhaiten Ukko Ursinin muistoa toimimalla hänen yhteiskunnallisten aatteidensa toteuttamiseksi.

Olen maininnut nämä neljä edesmennyttä puoluetoveria nimeltään. Yhtä syvästi kuin heidän poismenonsa, on puolueemme keskuudessa tunnettu ne tapaukset, jolloin eri puolue-elimistä, kuten eduskuntaryhmästä ja puolueosastoista, on poistunut rinnallamme ahertaneita ja taisteluissa kanssamme marssineita puoluetovereita. Kaikkia luettelematta, mutta ketään unohtamatta tahdon puoluekokouksessa esiintuoda, että se osa yhteistyöstä, jonka nämä vainajat puolueemme keskuudessa ovat suorittaneet, on ollut suuriarvoinen, koska vain heidän mukanaolonsa kautta on muodostunut kokonaisuus, jonka näemme ympärillämme, ja jossa he ovat osansa jättäneet meille perinnöksi. Pyydän, että puoluekokous soittokunnan esityksen tauotua, omistaa hiljaisen hetken poistuneiden toveriemme muistolle.

Soittokunnan soitettua Chopinin surumarssin, kunnioitti, muistosanoja seisaallaan kuunnellut kokousväki vainajain muistoa hetken hiljaisuudella.

Veteraaneja puolueemme kunniajäseniksi.

Tov. Harvala jatkoi vielä puhetta seuraavasti:

Jatkaessamme puoluekokoustamme, on minun ilmoitettava, että puoluetuimikunta on antanut tehtäväkseni kiinnittää puoluekokouk-

sen huomiota siihen työhön, jonka keskuudessamme toimivat puolue-
toverit — asia- ja ikäjärjestyksessä heidät esitellen — *Matti Paasi-
vuori, Miina Sillanpää ja Matti Turkia* ovat puolueessamme suorit-
taneet. Toveri Paasivuori on ollut puolueen eturivissä milloin
puoluetoimikunnan puheenjohtajana, milloin varapuheenjohtajana,
milloin puoluetoimikunnan jäsenenä koko puolueen toiminnan ajan,
joskus taasen ammatillisen keskusjärjestön puheenjohtajana. Kukapa
meistä ei tuntisi Matti Paasivuorta, vaikka hän nyt ei sairauden vuoksi
olekaan saapuvilla. Tuntematon ei myöskään ole toveri Miina Sillan-
pää, jonka nimi puolueemme alkuajoista saakka on muodostanut sen
lipun, jota seuratessaan työläisnaiset ovat tietäneet ajavansa omaa
asiaansa. Tällä hetkellä ei ole merkitystä sillä, mitä postia toveri
Sillanpää on kunakin ajankohtana hoitanut, parhaillaan hän on Sos.-
dem. Työläisnaisliiton sihteeri ja siinä ominaisuudessa siis sillä työ-
saralla, jonka hän itse on aloittanut. Toveri Matti Turkia oli pitkä-
aikaisin puoluesihteeri mitä meillä koskaan on ollut — hänen muita
luottamus- ja puolue tehtäviään luettelematta. Toveri Turkia on
eduskuntaryhmämme uuttera jäsen ja toivon, että hän sitä tehtä-
väänsä saa vielä pitkän ajan suorittaa.

Tästä kolmiyhteisestä alustuksesta ovat mielestäni selvinneet ne
perusteet, joihin nojaten puoluetoimikunta on päättänyt ehdottaa,
että puoluekokous kutsuisi Matti Paasivuoren, Miina Sillanpään ja
Matti Turkian puolueen kunniajäseniksi.

Turkian ja Sillanpään astuessa esille tervehti kokous heitä raikuvien
kättentaputuksin, jonka jälkeen järjestösihteeri Emil *Sallila* ja puo-
lueen toimihenkilö Maria *Sinisalo* kiinnittivät heidän rintaansa punai-
set ruusut. — Toveri Paasivuoren, joka ei voinut olla kokouksessa
läsnä, luo päätti kokous lähettää tov. Sallilan ja Sinisalon lausumaan
hänelle kokouksen tervehdyksen ja samalla ilmoittamaan, että puolue
kutsuu hänet kunniajäsenekseen.

Tämän jälkeen saatiin kuulla mieskuoron lauluesityksiä, m.m.
»Ajan aallot», ja »Mieslaulu». Lopuksi kuoro esitti torvisoittokunnan
avustamana »Kansainvälisen», jota kokous kuunteli seisaallaan.

Kokouksen laillisuus.

Puheenjohtajana toiminut tov. *K. Harvala* ilmoitti, että tästä
kokouksesta on ilmoitettu puolueen sääntöjen edellyttämällä tavalla
24 päivänä joulukuuta 1935 puolueen pää-äänenkannattajassa Suo-
men Sosialidemokratissa sekä puolueen muissa lehdissä julkaistulla
puoluetoimikunnan kuulutuksella. Lisäksi on myöhemmin puolueen
lehdissä julkaistu kokouksesta yksityiskohtaisempia tiedonantoja.
Kokouksutsuun liittynyt puoluekokouksen ohjelma on seuraava:

- 1) Puoluekokouksen avaus; toimittaa puolueoimikunnan puheenjohtaja *K. Harvala*.
- 2) Todetaan kokouksen laillisuus.
- 3) Valtakirjain hyväksyminen.
- 4) Puheenjohtajani, sihteerien ja pöytäkirjantarkastajain valinta.
- 5) Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen.
- 6) Työjärjestyksen ja järjestyssäännön hyväksyminen.
- 7) Järjestävän valiokunnan ja muiden valiokuntien asettaminen.
- 8) Puolueoimikunnan toimintakertomus; esittää *K. H. Wiik*.
- 9) Puolueoimikunnan tilikertomukset vv. 1933—35; esittää *E. Sallila*. — Tilintarkastajain lausunnot.
- 10) Päätetään tilivapauden myöntämisestä puolueoimikunnalle ja puolueuuevostolle.
- 11) Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan toimintakertomus.
- 12) Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomus.
- 13) Puolueen järjestömuoto ja sääntöjen muutokset; esittää *Emil Sallila*.

Tässä yhteydessä käsitellään:

Naisten järjestäytyminen, *Porin maalaiskunnan Sos.-dem. Kunnallisjärjestön* esitys.

Puolueuuevoston vaali, *Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattisen Yhdistyksen* esitys.

Menettely erottamisasioissa, *Helsingin ruotsalaisen ty:n* esitys.

Äänestykset pikakokouksissa, *Pernön Pohjankylän Ty:n* esitys.

Työväenyhdistysten jäsenmaksut, *Kymintehtaalaisten Ty:n* esitys.

Sisäänkirjoitusmaksu yhdistyksissä, *Pekka Nikkasen* esitys.

- 14) Sos.-dem. Puolueen lähimmän ajan talouspoliittiset päämäärät; esittää *Eero Vuori*.

Samalla käsitellään:

Maa- ja metsätalousohjelma, *Tampereen Metallityöntekijän Sosialidemokraattisen Yhdistyksen* ehdotus.

Puolueen kalastusohjelma, *Janakkalan Vähikkälän Ty:n* ehdotus.

Puolueelle toimintaohjelma, *Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattisen Yhdistyksen* ehdotus.

Puolue-elinten menettelytavat, *Toveriseuran* esitys.

Vientiteollisuuden yhteiskunnallistuttaminen, *Viipurin pitäjän Sos.-dem. Kunnallisjärjestön* ehdotus.

Kuntien työläisten asema, *Helsingin Metallityöläisten Sos.-dem. Yhdistyksen* esitys ja

Metsä- ja uittotyöläisten työehdot, *Kiekuun Ty:n* esitys.

- 15) Puolueen valistustyö; esittää *Emil Sallila*.

Samalla käsitellään:

Sosialistisen kirjallisuuden kustantaminen, *Toveriseuran* esitys.

- 16) Puolueen talousohjelma ja jäsenmaksut; esittää *Emil Sallila*.
Lisäveron suuruus, *Imatran Ty:n* ehdotus.
- 17) Kunnallisen toiminnan tehostaminen, esittää *J. E. Janatuinen*.
- 18) Työväen kasvatus- ja sivistysjärjestöjen itsenäisyys.
- 19) Suhde väkijuomaliikkeeseen, *Helsingin Eteläisen Ty:n* ja *Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen* esitykset.
- 20) Yhdistysten kirjanpito, *Imatran Ty:n* ehdotus.
- 21) Kesäopisto puolueelle, *Toveriseuran* ehdotus.
- 22) Korkeamman opetuksen uudestaan järjestely, *Akateemisen Sosialisti-seuran* esitys.
- 23) Työväenoloja koskeva jatkuva tutkimustoiminta, *Toveriseuran* esitys.
- 24) Päätetään eräiden puolueen haltuun joutuneiden kiinteistöjen myynnistä ja siirtämisestä toisille yhdistyksille sekä hyväksytään annetut takaukset.
- 25) Julkilausuma eduskuntavaaleista.
- 26) Määrätään vaaliperuste seuraavia puoluekokousvaaleja varten.
- 27) Määrätään puolueuuvoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot.
- 28) Valitaan puolueuuvoston jäsenet.
- 29) Valitaan puoluetoimikunnan jäsenet.
- 30) Valitaan tilintarkastajat.
- 31) Ehdotetaan puolueuuvostolle seuraavan puoluekokouksen paikka.
- 32) Kokouksen lopettaminen.

Kokous tunnusti yksimielisesti kokouskutsuun nähden menetellyn sääntöjen mukaisesti ja katsoi niin ollen kokouksen lailliseksi päättämään sille esitettävistä asioista.

Kokouksen edustajat.

Edustajain *valtakirjain tarkastuksen* olivat suorittaneet puoluetoimikunnan määrääminä puolueen toimitsijat Emil Sallila ja J. E.

Janatuinen ja esittivät he tarkastuksensa tuloksesta seuraavan lausunnon:

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan valitsemina olemme toimittaneet puoluekokousedustajain valtakirjojen tarkastuksen toukokuun 25 päivänä alkavaa puoluekokousta varten.

Tarkastuksessa olemme huomanneet, että valtakirjat yleensä ovat muodollisesti oikein kirjoitetut. Eräistä tosin puuttuu todistajat, mutta niidenkään oikeutta ei ole syytä epäillä. Seuraavissa vaaliyhtymissä ei ole ollut riittävää määrää veronsa suorittaneita jäseniä: Lammin y.m. vaaliyhtymä 143 jäsentä, Mäntyharjun y.m. 187, Pihtiputaan y.m. 174, Kajaanin y.m. 193 ja Iin y.m. vaaliyhtymä 107 jäsentä, kun vähimmän määrän pitäisi olla 200 jäsentä.

Kun vajaäänisten edustajain lukumäärä on tällä kertaa vähäinen ja kun muutakaan huomauttamista ei ole, ehdotamme, että kaikki osanottajaluettelossa mainitut henkilöt hyväksyttäisiin äänivaltaiseksi edustajiksi puoluekokouksessa.

Helsingissä, toukokuun 19 päivänä 1936.

Emil Sallila.

f. E. Janatuinen.

Kokous hyväksyi yksimielisesti lausunnon ja myönsi sen mukaisesti kaikille järjestöjen lähettämille edustajille täydet edustajavaltuudet. Kokouksen edustajaluettelo oli seuraava:

<i>Uudenmaan l. vaalipiiri.</i>	Äänimäärä
Salmela-Järvinen, Martta, Helsingin kunnallisjärjestö	371
Salovaara, V. V., Helsingin kunnallisjärjestö	371
Sundström, Cay, Helsingin kunnallisjärjestö	371
Siimes, Kaarlo A., Helsingin mlk. kunnallisjärjestö	221
Vuorinen, Jalmari, Lohjan kauppalan kunnallisjärjestö	303
Lahtinen, Lauri, myöhemmin varamies Viktor Båtsman, Kuusankosken kunnallisjärjestö	328
Niemelä, Nuutti, Orimattilan, Artjärven ja Myrskylän vaaliyhtymä	234
Salama, Kustaa, Mäntsälän, Lapinjärven ja Elimäen vaaliyhtymä	201
Löf, Oiva, Pornaisten ja Askolan vaaliyhtymä	202
Jaskari, Llerman, Porvoon, Porvoon maalaiskunnan, Loviisan ja Pernajan vaaliyhtymä	229
Lehtinen, Johan Aaretti, Iitin, Anjalan ja Ruotsinpyhtään vaaliyhtymä	228

Lehtinen, Ebet, Tuusulan ja Keravan vaaliyhtymä.....	301
Helenius, Erkki, Nummen ja Pusulan vaaliyhtymä.....	203
Salo, Jalmari, Hyvinkään, Pyhäjärven ja Karkkilan vaaliyhtymä.....	245
Helle, Onni, Lohjan maalaiskunnan, Pohjan, Sammatin ja Karjalohjan vaaliyhtymä.....	236
Harju, Matti, Nurmijärven ja Siuntion vaaliyhtymä.....	211
Mehtonen, Viljo, Espoon, Huopalahden, Grankullan ja Hangon vaaliyhtymä.....	226
Kuusisto, August, Vihdin, Oulunkylän ja Karjaan vaaliyhtymä	215

Turun l. etel. vip.

Forsman, Emil, Turun, Raunistulan ja Maarian (Kärsämäen) vaaliyhtymä.....	263
Lehtinen, Eino, Kaarinan, Piikkiön, Sauvon, Paimion, Tarvasjoen, Marttilan, Littoisten, Kemiön ja Taalintehtaan vaaliyhtymä.....	203
Helenius, Yrjö, Raision, Naantalin, Ruskon, Paattisen, Auran, Mynämäen, Taivassalon, Lokalahden, Nousiaisten ja Askaisten vaaliyhtymä.....	228
Kantelo, Väinö, Uudenkaupungin, Kalantin, Laitilan ja Vehmaan vaaliyhtymä.....	217
Huhdan oja, Vihtori, Pöytyän, Oripään, Yläneen, Kyrön ja Kosken Tl. vaaliyhtymä.....	225
Raunio, August, Salon, Muurlan, Suomusjärven, Kiikalan, Perttilin ja Halikon vaaliyhtymä.....	234
Jokinen, Kalle, Perniön, Kiskon, Angelniemen ja Särkisalon vaaliyhtymä.....	203

Turun ja Porin l. pohj. vip.

Toivo, Erkki, Porin kunnallisjärjestö.....	204
Nousio, Väinö, Porin mlk. kunnallisjärjestö.....	319
Fallila, Vihtori, Ulvilan kunnallisjärjestö.....	280
Nieminen, Niilo, Eurajoen, Hinnerjoen, Honkilahden, Lappi TL, Luvian, Rauman ja Rauman mlk. vaaliyhtymä.....	272
Lehto, Albert, Euran, Kiukaisten, Kokemäen, Köyliön ja Nakkilan vaaliyhtymä.....	307
Mäkinen, Antti, Alastaron, Loimaan, Mellilän, Metsämaan ja Vampulan vaaliyhtymä.....	250
Ristimäki, Frans, Karkun, Kauvatsan, Keikyän, Kiikan, Kiikoisten, Suoniemen, Punkalaitumen ja Tyrvään vaaliyhtymä	306

Kärki, Isak, Ikaalisten, Hämeenkyrön, Mouhijärven, Parkanon ja Viljakkalan vaaliyhtymä.....	208
Aarniokoski, Vieno, Jämijärven, Kankaanpään, Kullaan, Meri- karvian, Noormarkun, Pomarkun ja Siikaisten vaaliyhtymä	255

Hämeen l. etel. vip.

Marttila, Otto, Janakkalan kunnallisjärjestö.....	330
Kaivos, Teofilus, Forssan ja Koijärven vaaliyhtymä.....	200
Arjavirta, Hilma, Riihimäen, Hausjärven ja Lopin vaaliyhtymä	323
Peltonen, Kosti, Tammelan, Someron ja Somerniemen vaali- yhtymä.....	250
Mattila, Huugo, Jokioisten, Humppilan ja Ypäjän vaaliyhtymä	245
Kaleva, Emil, Hattulan, Hauhon ja Tyrvännön vaaliyhtymä ...	211
Savutie, Edvard, Lahden, Hollolan ja Nastolan vaaliyhtymä	223
Heiskanen, Huugo, Hämeenlinnan, Hämeenlinnan mlk:n, Rengon ja Vanajan vaaliyhtymä.....	247
Valkama, Kalle, Akaan, Kalvolan, Kylmäkosken, Sääksmäen, Urjalan ja Valkeakosken vaaliyhtymä.....	224
Ylinen, Onni, Lammin, Asikkalan, Padasjoen, Kosken HL, Kär- kölän ja Tuuloksen vaaliyhtymä.....	143

Hämeen l. pohj. vip.

Mansner, Toivo, Tampereen kunnallisjärjestö.....	433
Lehtinen, Hugo, Tampereen kunnallisjärjestö.....	433
Saarikivi, Santeri, Ruoveden kunnallisjärjestö.....	229
Mäkinen, Sulo E., Jämsän, Jämsänkosken ja Koskenpään vaali- yhtymä.....	210
Mäkinen, Heikki, Pohjois-Pirkkalan ja Ylöjärven vaaliyhtymä	268
Auvo, Leo, Kurun ja Teiskon vaaliyhtymä.....	200
Luoto, Vihtori, Messukylän, Aitolahden, Kangasalan ja Saha- lahden vaaliyhtymä.....	214
Lumme, August, Viialan, Lempäälän, Vesilahden, Tottijärven ja Etelä-Pirkkalan vaaliyhtymä.....	213
Louhelainen, A., Vilppulan, Mäntän, Juupajoen ja Längelmäen vaaliyhtymä.....	241
Laakso, Toivo, Säynätsalon, Muuramen, Korpilahden, Kuh- moisten ja Kuoreveden vaaliyhtymä.....	207
Saarni, Eetu, Pälkäneen, Luopioisten, Kuhmalahden, Eräjärven ja Oriveden vaaliyhtymä.....	203

Viipurin l. länt, vip.

Helle, Ernst, Kotkan kunnallisjärjestö.....	256
Ukkola, Anton, Sippolan kunnallisjärjestö.....	230
Kupari, Ville, Kymn kunnallisjärjestö.....	459
Lappalainen, Urho, Kymn kunnallisjärjestö.....	459
Vuori, E. A., Viipurin kunnallisjärjestö.....	268
Tervo, Penna, Viipurin kunnallisjärjestö.....	268
Leskinen, P. A., Haminan, Vehkalahden ja Pyhtään vaahyhtymä	228
Pyysing, J., Koiviston kauppalan, Koiviston mlk:n, Johannek-	
sen, Kamaran Ty. ja Viipurin mlk:n vaahyhtymä.....	285
Kerman, Emil, Lappeenrannan, Lappeen ja Nuijamaan vaali-	
yhtymä.....	219
Riiheläinen, Antti, Kouvolan, Suomenniemen, Valkealan, Vah-	
vialan, Virolahden, Miehikkälän ja Säkkijärven vaahyhtymä	249

Viipurin l. itäinen vip.

Väänänen, Taavi, Ruokolahden kunnallisjärjestö.....	467
Jyrkinen, Tommi, Jääsken kunnallisjärjestö.....	211
Huttunen, Adolf, Joutsenon, Antrean, Kirvun, Hiitolan, Kurki-	
joen, Kaukolan ja Rautjärven vaahyhtymä.....	221
Haikonen, Juho, Kivennavan, Terijoen, Äyräpään, Heinjoen, Sak-	
kolan, Metsäpirtin, Pyhäjärven, Muolaan, Räisälän, Käki-	
salmen ja Käkisalmen mlk:n vaahyhtymä.....	203
Raatikainen, Jussi, Parikkalan, Simpeleen, Lahdenpohjan,	
Lumivaaran, Sortavalan, Sortavalan mlk:n ja Ruskealan vaali-	
yhtymä.....	220
Parviainen, Pekka, Salmin, Harlun, Impilahden, Suojärven	
Suistamon, Korpiselän ja Soanlahden vaahyhtymä.....	332

Mikkelin l. vip.

Lötjönen, Juho V., Säamingin kunnallisjärjestö.....	205
Leinonen, Antti, Juvan, Haukivuoren, Kangaslammin, Enon-	
kosken ja Heinolan maalaiskunnan vaahyhtymä.....	221
Kosonen, Veikko J., Kerimäen, Heinäveden ja Savonlinnan kau-	
puingin vaahyhtymä.....	214
Paavilainen, V., Mikkelin kaupungin ja Mikkelin maalaiskun-	
nan vaahyhtymä.....	212
Maunula, Josef, Mäntyharjun, Hirvensalmen, Leivonmäen,	
Luhangan, Hartolan, Joutsan ja Anttolan vaahyhtymä ...	187
Pöyhönen, T., Pieksämäen kauppalan, Pieksämäen maalaiskun-	
nan, Jäppilän, Punkaharjun ja Kangasniemen vaahyhtymä ...	210

Ketola, Martti, Rantasalmen, Sulkavan, Puumalan, Joroisten ja Savonrannan vaaliyhtymä.....	216
Leinonen, Verner, Sysmän, Pertunmaan ja Ristiinan vaaliyhtymä	205

Kuopion l. länt. vip.

Reinikainen, Herman, Varkauden kauppalan kunnallisjärjestö	209
Mäkeläinen, Ukko, Hankasalmen, Konneveden, Vesannon ja Rautalammin vaaliyhtymä.....	209
Heinonen, Eino, Leppävuiran, Kuopion kaupungin, Karttulan Tervon, Tuusniemen ja Muuruveden vaaliyhtymä	217
Lukkarinen, Juho, Iisalmen, Iisalmen maalaiskunnan, Kiuru- veden, Sonkajärven, Nilsian, Lapinlahden, Maaningan, Keite- leen ja Pielaveden vaaliyhtymä.....	223

Kuopion l. itäinen vip.

Savolainen, Lauri, Värttilän, Pälkj arven, Kiteen, Kesälahden, Tohmajärven ja Rääkkylän vaaliyhtymä.....	236
Kosonen, A. J., Joensuun, Pielisensuun, Pyhäselän, Liperin, Kon- tiolahden, Kuusjärven, Polvijärven, Kaavin, ja Juuan vaali- yhtymä.....	303
Koponen, Albin, Tuupovaaran, Ilomantsin, Enon, Pielisjärven, Liekksan, Nurmeksen, Valtimon ja Rautavaaran vaaliyhtymä	324

Vaasan l. itäinen vip.

Sihvonen, J., Jyväskylän kunnallisjärjestö.....	219
Lehtonen, Vilho, Jyväskylän pitäjän kunnallisjärjestö.....	209
Parkkonen, Onni, Äänekosken kunnallisjärjestö.....	212
Urpilainen, Villiam, Viitasaaren kunnallisjärjestö.....	317
Syvänen, Hjalmar, Keuruun kunnallisjärjestö.....	239
Niemi, Paavo, Virtain kunnallisjärjestö.....	250
Limatius, Eino, Laukaan, Toivakan ja Sumiaisten vaaliyhtymä	214
Koskinen, Vihtori, Ähtärin ja Alavuden vaaliyhtymä.....	215
Saarinen, Emil, Multian, Pihlajaveden, Töysän ja Pylkönmäen vaaliyhtymä.....	234
Sevon, Martti, Pihtiputaan, Kannonkosken, Karstulan, Kinnu- lan, Korttesjärven, Evijärven ja Konginkankaan vaaliyhtymä	200
Kivelä, Robert, Uuraisten, Saarijärven ja Petäjaveden vaali- yhtymä.....	220

Vaasan läänin etel. vaalipiiri.

Kontturi, Laine, Kaskisten, Kristiinan, Vaasan, Ilmajoen, Jallasjärven, Jurvan, Kurikan, Seinäjoen, Laihian, Sidebyn, Teuvan vaaliyhtymä.....	201
---	-----

Vaasan l. pohj. vip.

Palm, Karl Abner, Kaustisen, Kokkolan, Alahärmän, Lapuan, Perhon ja Pietarsaaren vaaliyhtymä.....	218
Lantela, Pertti, Isokyrön, Kauhavan, Nurmon ja Ylistaron vaaliyhtymä.....	259
Jäntti, Taavetti, Himangan, Kannuksen, Kälviän, Lestijärven, Lohtajan, Toholammen ja Ullavan vaaliyhtymä.....	220

Oulun l. etel. vip.

Hautala, Kalle, Oulun ympäristö.....	203
--------------------------------------	-----

Oulun l. pohj. vip.

Ervast, Ville, Iin, Kemin, Tornion, Alatornion ja Haukiputaan vaaliyhtymä.....	107
--	-----

Ruotsalainen Työväenliitto.

Fagerholm, K.-A., Helsingin, Hangon, Tammisaaren, Turun, Kirkkonummen, Pohjan ja Dragsfjärdin vaaliyhtymä.....	210
Backman, Hj., Porvoon, Perniön, Porvoon pitäjän ja Haagan vaaliyhtymä.....	206
Viss, Valdemar, Kaskisen, Vaasan, Pietarsaaren, Pietarsaaren pitäjän, Jepuan, Munsalan ja Oravaisten vaaliyhtymä.....	275

Lausunto- ja esitysoikeutetut jäsenet.*Puoluetoimikunnan jäsenet.*

Harvala, Kaarlo,

Tanner, Väinö,	Wiik, K. H.,
Keto, J. W.,	Salovaara, Väinö V.,
Kukkonen, Kalle,	Swentorzetski, Reinhold,
Paasivuori, Matti,	Andersson. Gunnar.

Varajäsenet.

Huttunen, Edvard, Sillanpää, Miina, Pekkala, Mauno.

Tilintarkastajain edustaja: Tapani Uski.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja: Aug. Kuusisto.

Puoluetoimiston toimihenkilöt: Sallila, Emil, Janatuinen, J. E ja Sinisalo, Maria.

Lausunto-oikeutetut edustajat.

Sos.-dem. piiritoimikuntien edustajat.

Uudenmaan 1. vaalipiiri: Lehtonen, A.

Turun 1. etel. vaalipiiri: Helenius, Y.

Turun 1. pohj. vaalipiiri: Kontula, A.

Hämeen 1. etel. vaalipiiri: Aaltonen, T.

Hämeen 1. pohj. vaalipiiri: Peltonen, Kosti A.

Viipurin 1. länt. vaalipiiri: Huunonen, Emil.

Viipurin 1. it. vaalipiiri: Nevalainen, Mikko.

Mikkelin 1. vaalipiiri: Laitinen, Urho.

Kuopion 1. länt. vaalipiiri: Paasonen, A.

Kuopion 1. it. vaalipiiri: Roden, Akseli.

Vaasan 1. it. vaalipiiri: Haini, O.

Vaasan 1. etel. vaalipiiri: Penttala, Isak.

Vaasan 1. pohj. vaalipiiri: Haapanen, Yrjö.

Oulun 1. etel. vaalipiiri: Turkka, A.

Oulun 1. pohj. vaalipiiri:

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto: Sundqvist, Fritiof.

Sos.-dem. puoluelehtien edustajat.

Suomen Sosialidemokraatti: Kilpi, Eino, Aaltonen, A., Kaarne, Y
Sosialisti: Airisto, Ano.

Uusi Aika: Varjola, Hugo.

Hämeen Kansa: Kivisalo, V.

Kansan Lehti: Rainio, Toivo.

Kansan Työ: Vuori, Eero A.

Eteenpäin: Eronen, Olavi.

Kansan Voima: Raatikainen, Jussi.

Vapaus: Paavilainen, V.

Savon Työmies: Heinonen, E.

Työn Voima: Leino, J.

Pohjanmaan Kansa: Färm, Frans.

Pohjolan Työmies: (Ei edustajaa.)

Työläisnuoriso: Kukkonen, K.
 Toveritar: Valta, Helmi.
 Arbetarbladet: Fagerholm, K.-A.
 T.S.T.: Hautamäki, K.

Kutsuvieraat.

Ruotsin sos.-dem. työväenpuolue: kansanedustaja Frans Severin.
 Tanskan sos.-dem. puolue: pormestari Peder Hedebo.
 Norjan työväenpuolue: Bjarne Borgan.
 Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliitto: Huotari, Anni.
 Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto: Manninen, Sulo.
 Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto: Virtanen, J.
 Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto: Louhikko, E. K.
 Työväen Sivistysliitto: Railo, Pekka.
 Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta: Pekkala, Mauno.
 Työväen Urheiluliitto: Vilppula, T. H.

Sitäpaitsi oli saapuvilla joukko yksityisiä puolueen jäseniä.

Kokouksen virkailijat.

Puoluetoimikunta ehdotti, että kokoukselle valittaisiin *neljä* •*puheenjohtajaa*, nim. *Väinö Tanner*, Helsingistä, *Väinö V. Salovaara*, Helsingistä, *Eero A. Vuori*, Viipurista ja *Santeri Saarikivi*, Ruovedeltä. — Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen.

Sihteereitä ehdotti puoluetoimikunta valittavaksi kolme, nim. ylishteeriksi toimittaja *Jussi Raitton*, Helsingistä ja apulaissihteeriksi ylioppilas *Lilli Heposen*, Helsingistä ja piirisihteeri *Arvi Kontulan*, Porista. — Tämänkin ehdotuksen hyväksyi kokous yksimielisesti.

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisesti *Martta Salmela-Järvinen*, Helsingistä ja *Jalmari Vuorinen*, Lohjalta, sekä sitäpaitsi *Cay Sundström*, Helsingistä.

Tämän jälkeen otettiin 20 minuutin kahvitauko, jonka aikana puoluetoimikunta tarjosi kokouksen osanottajille kahvit Työväentalon ravintolassa.

Kutsuvieraiden esittely ja heidän tervehdyksensä.

Kahviloman päätyttyä ryhtyi puhetta johtamaan tov. *Väinö Tanner*, joka lausui, että kokoustamme . ovat edustajainsa kautta kunnioittaneet Ruotsin, Tanskan ja Norjan sosialidemokraattiset puolueet, sekä monet kotimaiset työväen keskusjärjestöt. Samalla

hän esitteli kokoukselle tilaisuudessa saapuvilla olleet kutsuvieraat, joille kullekin osoitettiin kättentaputuksin vilkasta suosiota. Tämän jälkeen saatiin kuulla kutsuvieraiden tervehdykset.

Ensiksi astui puhujan paikalle Tanskan sos.-dem. puolueen edustaja, pormestari *Peder Hedebo*, joka kiitti saamastaan kutsusta ja huomautti, että Tanskassa suurella myötätunnolla ja harrastuksella on seurattu puolueemme asioita ja ihailtu sen saavutuksia. Toivoen toiminnallemme hyvää jatkoa hän sitten selosti puolueensa voimistumista ja huomautti, että se on jäsenmäärässään jo päässyt niin pitkälle, että on puolueeseen vaikea saada uusia jäseniä Kööpenhaminassa, mutta maaseudulla sensijaan on vielä mahdollisuuksia. Tämä osoittaa luottamusta puoluetta kohtaan. Nyt siinä vallitsee täysi yksimielisyys. Ennen tosin oli pieni akatemikkojen ryhmä, joka aiheutti häiriöitä, mutta nyt kaikki noudattavat puolueen päätöksiä. Vuodesta 1929 alkaen on puolue ollut hallituksessa. Tänä aikana toimitetuissa kolmissa vaaleissa on puolueen äänestäjämäärä jatkuvasti lisääntynyt, ollen sen puolella nyt 47% äänestäjistä. Pienen radikaalisen puolueen avulla puolue on voinut muodostaa enemmistön eduskunnassa. Puhuja viittasi viime vuosien taloudellisiin vaikeuksiin ja Tanskan vaikeaan asemaan suuren diktatuurimaan rinnalla, ja totesi välttämättömäksi toimia yhdessä niiden kansanvaltaisten porvarillisten puolueiden kanssa, jotka toimivat kansanvallan pohjalla. Lopuksi hän painosti pohjoismaiden kansojen yhteistyön merkitystä ja toivotti puoluekokoukselle menestystä.

Norjan työväenpuolueen edustaja, *Bjarne Borgan*, esitti puoluetoimikuntansa tervehdykset ja piti ilahduttavana saada toimia pohjoismaisessa yhteistyössä. Hän viittasi puolueensa jäsenmäärän kasvuun ja sen edustajapaikkojen lisääntymiseen. Kun v. 1924 puolueessa oli 40,000 jäsentä, niin on niitä nyt 120,000. Ja kun v. 1924 puolueella oli 180,000 äänestäjää, niin viimeksi v. 1933 toimitetuissa vaaleissa se sai 500,000 ääntä. Ilahduttavampaa kuin nämä luvut ovat kuitenkin puolueen sisäinen lujuus ja sen aktiivisuus, mikä on lisääntynyt puolueiden yhdistämisen jälkeen. On käynyt ilmi, että juuri sosialidemokraattinen puolue parhaiten vastaa työväenluokan tarpeita ja että yhteistyö pohjoismaiden välillä johtaa vielä parempiin tuloksiin. Kehitys pohjoismaissa on suunnilleen samanlainen ja kolmen pohjoismaan työväenhallitukset ovat politiikassaan noudattaneet samanlaista suuntaa ja suunnilleen samat kysymykset ovat niiden ratkaistavana. Olemme vakuutettuja talonpoikien ja työläisten yhteistoiminnan välttämättömyydestä. Liikkeemme on kehittynyt todelliseksi kansanliikkeeksi kansanvallan turvaksi ja taloudellisen tilanteen helpottamiseksi. Nykyinen aika vaatii aktiivisuutta ja puolueemme

aktiivisuuden vuoksi fascismi ei olekaan saanut vaikutusvaltaa. Puhuja selosti puolueensa pulantorjumisohjelmaa ja lausui, että kun pula ja sen seuraukset alkoivat ilmetä, saattoi luulla, että ne synnyttäisivät sellaista mielialaa, jossa fascismilla olisi mahdollisuuksia. Mutta näin ei ole kuitenkaan käynyt. Puhuja huomautti juuri saapuneensa Norjan työväenpuolueen kokouksesta. Vaikkei hän ollutkaan ehtinyt seurata kokouksen päätöksiä, saattoi hän kuitenkin todeta, että suurissa kysymyksissä puolue on täysin yksimielinen. Hän huomautti, että pohjoismaat pienuudestaan huolimatta voivat tehdä paljon rauhan hyväksi. Me pohjoismaat, hän sanoi, seisomme soihutuna, joka valaisee kansojen teitä. Hän toivoi, että puoluekokouksemme olisi yhtenä askeleena sillä tiellä, joka yhdistää taisteluamme sosialismin puolesta.

Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen edustaja, kansanedustaja *Frans Severin*, kiittäen kutsusta ja esittäen maansa puolueen tervehdyksen, selosti sosialidemokraattisen liikkeen etenemistä Ruotsissa ja huomautti, että v:n 1932 loistava vaalivoitto antoi puolueelle 1 miljoonaa ääntä ja 15 uutta edustajapaikkaa. Sen jälkeen puolue on jatkuvasti voimistunut. Hän mainitsi vuoden 1933 vaalivoitosta kunnallisvaaleissa ja huomautti, että kaikki mahdollisuudet viittaavat vaalivoittoon myös ensi syksyn vaaleissa. Käänteentekeväenä ruotsalaisen veljespuolueemme historiassa on ollut työläisten ja talonpoikain yhteistoiminta, mikä on antanut myönteisiä tuloksia ja lisännyt luottamusta puolueen politiikkaan. Hän huomautti porvarillisten puolueiden kykenemättömyydestä hoitaa asioita pulan aikana. Työttömyys on sosialidemokraattisen hallituksen aikana jatkuvasti alentunut. Vielä on kuitenkin noin 53,000 työtöntä. Nykyinen pula poikkeaa ennen sotaa vällinneista pulista siinä, että se jättää jälkeensä suuren määrän työttömiä. Tämä johtuu kapitalistisen talousjärjestelmän muutoksista. Esim. kiviteollisuuden alalla ei kaikkia kivityöläisiä ole voitu sijoittaa entisiin töihinsä. Näin on laita myös sahateollisuudessa. Vaikka pääomaa on paljon ja korkokanta alhainen, niin yksityisyritteliäisyys ei kuitenkaan kykene korjaamaan epäkohtia. Valtion on tultava väliin. Sosialidemokraattinen hallitus on koettanut siirtää työttömiä muille aloille, mutta tämä on kuitenkin pitkäaikainen prosessi. Teillä, puhuja sanoi, ei kysymys ole ollut näin vaikea, johtuen se pienemmästä työttömyydestä, mikäli ainakin tilastonumeroiden perusteella voidaan päätellä. Mutta suurin piirtein olot ja kysymykset ovat samat koko kapitalistisessa maailmassa. Polttavimpana kysymyksenä Ruotsissa on tällä kertaa puolustus-kysymys. Periaatteellista erimielisyyttä porvarillisten puolueiden kanssa ei asiassa ole, sillä sos.-dem. puolue tunnustaa kohtuullisen

puolustuksen välttämättömyyden, mutta miten pitkälle voidaan tässä suhteessa mennä, siitä voidaan riidellä.

Poliittiset myrskyt, hän sanoi, ovat teillä olleet suuremmat kuin meillä, mutta Suomi on sittenkin selviytynyt loistavasti pulasta. Tämä osoittaa sitä voimaa ja lujuttua, jolla demokraattinen oikeusjärjestys on juurtunut Suomen kansaan. Kerskailematta voidaan sanoa, että demokratian asema pohjoismaissa on luja. Tässä suhteessa voimme olla esimerkkinä muille maille, ja tärkeänä tehtävänäme onkin kehittää demokraattista järjestelmää myös kansainvälisesti. Hän toivoi, että puoluekokous edistäisi sitä yhteistä ihannetta, johon kaikki pyrimme.

Kokous osoitti puhujille, joiden puheet tulkitsi suomeksi puoluesihtööri *K. H. Wiik*, innostusta "osoittavaa suosiotaan.

Tämän jälkeen esittivät kotimaisten työväenjärjestöjen edustajat tervehdyksensä. Ensimmäisenä esiintyi Sos.-dem. Työläisnaisliiton edustaja, *Anni Huotari*, joka mainitsi m.m. että viime puoluekokouksen, joka oli yksimielinen, jälkeen on työläisnaisliiton työ suuresti kasvanut ja laajentunut, saaden senvuoksi osakseen paljon tunnustusta. Kurssityömme on tuonut mukaan uusia jäseniä ja monilla heikoilla paikkakunnilla on työläisnaisliike saanut jalansijaa. Liiton viime vuonna järjestämä asuntokulttuurinäyttely on myös saanut vilkkaan huomion osakseen kaikkialla, missä se on vierailut. Tänä vuonna ovat n.s. yhdenpäivänsäilyt keränneet työläisnaisia yhä enemmän riveihimme. Meidän tunnuksenamme on ollut: »Sosialismi on vietävä koteihin» ja tässä on työmme todellinen perusta, sillä nuori polvi on saatava jatkamaan työtämme. Lopuksi puhuja toivoi puoluekokouksen tekevän hyviä päätöksiä sekä toivotti parhainta menestystä kokouksen työlle.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton sihteeri *Sulo Manninen* lausui m.m.: Suomen Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton edustajana on minulla kunnia ja ilo tervehtiä nyt alkavaa puoluekokousta. Samalla haluan lausua kiitoksemme puolueelle sen liittoamme kohtaan osoittamasta myötämielisyydestä sekä luottamuksesta. Tämä ymmärtämys on tehnyt liiton työskentämisen laajentamisen ja syventämisen mahdolliseksi. Nuoriso haluaa nyt omasta puolestaan osoittaa toiminnallaan olevansa tämän luottamuksen arvoinen. Kuluneet vuodet ovat olleet ennenkaikkea nuorisolle hyvinkin vaikeat. Mutta samalla viimeaikaiset maailmantapahtumat ovat nuorisolle opettaneet, ettei silläkään ole lupa tehdä tyhmyyksiä. Tällaiseenhan on meidän fascistinen nuorisoliikkeenme sortunut. Meidän työmme tulee perustua harkintaan ja tosiasioihin. Ja tästä onkin voitu ilolla panna merkille, että nuoriso ymmärtää kantamme, sillä liittomme jäsenmäärä on nyt

korkeampi kuin milloinkaan v. 1921 hajaannuksen jälkeen. Innostus nuorisonkin keskuudessa vaaleja kohtaan on suuri ja kaikki voimat tullaan kohdistamaan puolueemme vaalivoiton hyväksi. Järjestyneen työläisnuorison katse on kohdistunut puoluekokoukseen, jonka työlle se toivoo parhaita menestystä. Samalla se toivoo, että menestyksellinen yhteistyö edelleenkin jatkuisi vanhemman ja nuoremman polven välillä.

Sos.-dem. Raittiusliiton puolesta toi kokoukselle liiton terveiset sen puheenjohtaja *Johan Virtanen*. Hän lausui m.m.: Raittiusliityö on ollut viime vuosien aikana vaikeata, ja usein on näyttänyt siltä, että se ei enää voisi jatkua. Mutta kun otetaan huomioon, kuinka suuri yhteiskunnallinen merkitys raittiusliityöllä on ja miten läheisesti se koskee juuri työväkeä, niin ei voi kylmästi katsella sivusta nuorten ihmisten tuhoutumista, vaan on kaikista vaikeuksista huolimatta jatkettava raittiusliityötä, jonka tulisi saada työväeltä osaksensa entistä enemmän huomiota. Samalla hän toivoi, että alkava puoluekokouskin suhtautuisi myötämielisesti raittiusliityöhön.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton sihteeri *E. K. Louhikko* lausui SAK:n työvaliokunnan terveiset kokoukselle. Minä toivon, että tämä puoluekokous tekisi kaikkensa työskennelläksensä parhaalla mahdollisella tavalla isänmaan kovia kokeneen palkkatyöväen hyväksi. Minä vakuutan, että saatte olla varmoja siitä, että Suomen ammattiyhdistysväki seisoo yhtenä miehenä työväenluokan vaalirintamassa, jotta saavutettaisiin sellainen vaalivoitto, että se nostaa maamme työväen siitä huonosta asemasta, johon se viime pulavuosina on joutunut. Toivonkin puoluekokouksen työlle parhaita menestystä ja onnea.

Työväen Sivistysliiton sihteeri *Pekka Railo* tähdensi puheessaan sivistystyön merkitystä ja selvitti muutamin sanoin TSL:n toimintaa. Toivoi lopuksi kokouksen työlle menestystä.

Pienviljelijäin neuvottelukunnan puolesta lausui kokoukselle tervehdyksen tov. *Mauno Pekkala*, lausuen ilonsa siitä, että voi olla mukana kokouksessa. Hän totesi, että jo alusta alkaen maamme pienviljelijäluokka on ollut mukana työväenliikkeessämme, yhtenä osana sen rintamassa. Ja minkäänlainen muu rintaina ei voi olla luonnollinenkaan. Toivoi, että kokous, jonka ohjelmassa on useita maataloudellisia kysymyksiä, tekisi sellaisia päätöksiä, joista olisi hyötyä koko maamme työväelle ja että päätökset edelleenkin vahvistaisivat työmiehen ja talonpojan yhteistä työtä.

Työväen Urheiluliiton tervehdyksen kokoukselle esitti liiton puheenjohtaja, *T. H. Vilppula*, joka sanoi liiton olevan kiitollisen siitä tuesta, jota se on puolueelta saanut, selostaen samalla liiton työtä

työläisnuorison keskuudessa, pitäen eri työväenliikkeen haarojen välistä yhteistyötä välttämättömänä, jolloin vasta suuret tulokset ovat mahdollisia.

Puheenjohtaja *Tanner* kiitti niistä ystävällisistä ja samalla rohkaisevista sanoista, joita kutsuvieraat olivat lausuneet.

Kirjeellisiä onnitteluja.

Puoluesihteeri *K. H. Wiik* ilmoitti, että Tshekkoslovakian tshekkiläinen ja myös sen saksalainen puolue ovat kirjeessä ilmoittaneet, että tärkeiden neuvottelujen y.m. takia ne eivät voi lähettää edustajia, vaan lähettävät vain täten, kirjeessä, parhaat onnittelunsa. Myös Unkarin työväenpuolue oli lähettänyt kirjelmän, jossa se lausui jo kauan toivoneensa tilaisuutta olla puoluekokouksessamme mukana ja valitti, ettei se käynyt vielä päinsä. Unkarilaisten toverien kirje päättyi sanoilla: »Alas fascismi! Eläköön rauha! Eläköön sosialismi!»

Kokouksen yleisohjelma ja järjestyssääntö.

Puoluetoimikunta oli ehdottanut kokoukselle seuraavan yleisohjelman ja järjestyssäännön:

Puoluekokouksen yleisohjelma.

Sos.-dem. Puolueen XVII edustajakokous alkaa Helsingin Työväenyhdistyksen juhlasalissa, Helsingissä, maanantaina toukokuun 25 päivänä 1936 klo 10. Puoluekokouksen kanslia avataan samassa talossa E-salissa mainittuna päivänä klo 8.30.

Kokous on suunniteltu kestäväksi neljä päivää. Tällöin on ensimmäisenä kokouspäivänä käsiteltävä ja valiokuntiin lähetettävä kysymykset 1—13. Toisena kokouspäivänä on suoritettava keskustelu ja lähetettävä valiokuntiin kysymykset 14—26. Kolmantena kokouspäivänä toimitetaan puoluetoimikunnan jäsenten vaali ja tehdään päätökset valiokuntien esityksistä. Neljäntenä päivänä käsitellään jäljellejääneet asiat ja lopetetaan kokous. Tällöin lienee syytä aloittaa kolmannen päivän yleiskokous myöhemmin, jotta valiokunnille jäisi aikaa esitysten tekoon.

Puoluekokouksen järjestyssääntö.

1 §. Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkityt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty. Puolueltoimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorojärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään viisi minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan 5 minuuttia lisää aikaa. Asiain esittelijäin ja alustajain lausunnoille myönnetään aikaa korkeintaan viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aika vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikka kaikkia pyydettyjä puheenvuoroja ei olisikaan käyty. Keskustelun päättymistä tarkoittava kannatettu ehdotus alistetaan äänestykseen ilman keskustelua.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeenkin on puolueltoimikunnan puolesta selityksen antajalle samoin kuin alustajalle suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kahta minuuttia pitemmät puheenvuorot tulee esittää puhujalavalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen puhevuoro järjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asiain käsitelyjärjestykseen.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §. Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aineesta, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuorot on käytetty eikä uusia pyydetä tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänen enemmistöllä, paitsi sääntöjä muutettaessa. Äänen mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, muissa kysymyksissä puheenjohtajan ääni.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestys ehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisyhdistyksen jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla, kun se leimataan ja pannaan uurna.

Yleisohjelma ja kokouskutsussa ollut työjärjestys hyväksyttiin yksimielisesti, mutta järjestyssääntöön nähden *K. Hautala*, Oulu, ehdotti tehtäväksi sellaisen muutoksen, ettei edustajain puheaikaa voitaisi rajoittaa 5 minuutiksi, vaan että se saisi jatkua 15 minuuttia. Edelleen hän ehdotti työjärjestyksestä poistettavaksi kohdan, jonka mukaan kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikkei kaikkia pyydettyjä puhevuoroja olisikaan käytetty.

K. Jokinen, Perniö, kannatti Hautalan ehdotuksia.

Toimitetussa äänestyksessä hylättiin kuitenkin suurella enemmistöllä Hautalan ehdotukset, joten järjestyssääntö tuli hyväksytyksi ehdotetussa muodossa.

Valiokuntavaaleja.

Puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisesti päätettiin asettaa *järjestävä valiokunta*, johon kuuluvat kokouksen puheenjohtajat ja ylisihiteeri, sekä kolme kokouksen valitsemaa lisäjäsentä. Lisäjäseneiksi ehdotti puoluetoimikunta seuraavat toverit: Yrjö Helenius, Turusta, Penna Tervo, Viipurista ja J. Sihvonen, Jyväskylältä, — Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen.

Äänestysvaliokuntaan ehdotti Emil Saarinen, Multia, valittavaksi seuraavat edustajat: J. V. Lötjönen, Pertti Lantela, Toivo Laakso ja Vilho Lehtonen. — Tämä ehdotus hyväksyttiin.

Ehdotuksen muiden valiokuntien kokoonpanosta tekee järjestävä valiokunta.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Puoluetoimikunnan toimintakertomuksen ajalta 1933—35 esitteli kokoukselle puoluesihteerinä *K. H. Wiik*. Hän huomautti, että jo lapuanliikkeen alussa voitiin ennustaa, että fascismi on oleva maassamme ohiraenevä, mutta taantumus pysyy. Fascismi on parhaat päivänsä elänyt. Porvaristo ei katso enää tarvitsevansa sitä ja silloin porvaristonkin häpeäntunne pääsee heräämään. Nyt se vaatii laillisuutta ja sen hallituskin vaatii laillisuutta fascisteilta. Mutta samalla kun hallitus toisella kädellä hieman rankaisee lapualaisia, niin se toisella kädellä lyö sitä ankarammin työläisiä ja supistaa näiden laillisia oikeuksia. Niinpä fascistien lippumellakointi viime puoluekokouksen

aikana aiheutti sen, että hallitus riensi kieltämään punaisten lippujemme käytön, sensijaan, että se olisi ryhtynyt kyllin ponteviin toimenpiteisiin hulinoitsijoita vastaan. Hallitus siis supistaa työväen toimintaoikeuksia ja kansalaisten kansanvaltaisia oikeuksia ja tekee ne riippuviksi hallinnollisista määräyksistä. Hallitusta on puolueemme kannattanut senvuoksi, että emme ole tieneet mitä tulee sen tilalle. Osaltansa kantaamme on vaikuttanut myös se, että puolueemme on heikko ja ettei sen jäsenistön keskuudessa ole kyllin pontevasti vastustettu oma-aloitteisesti taantumuksen hyökkäyksiä. Niinpä esim. ei vastustettu juuri missään työväentalojen pakkoliputuksia. Järjestöjemme heikkoudesta mainittakoon, että vain noin vajaa viidestoista osa kannattajistamme kuuluu jäseninä puolueeseen, kun sen sijaan esim. Ruotsissa suhde on kokonaan toinen. Tästä heikkoudestamme tietoisina olemme kannattaneet Kivimäen hallitusta. Hallitus on suhtautunut meihin ylimielisesti, esittämällä taantumuksellisia lakiehdotuksia ja muita mustia esityksiä. Siinä määrin on kuitenkin nykyisen hallituksen taantumuksellinen luonne käynyt ilmi, että suhteemme siihen on muuttunut ja me olemme sen sopivan tilaisuuden tullen valmiit kaatamaan.

Paras keino puolueen valtiollisen riippumattomuuden säilyttämiseksi ja kunnioituksen herättämiseksi porvaristossa puoluettamme kohtaan on järjestövoimamme lujittaminen ja toimintamme vilkastuttaminen. Kehitys onkin kulkenut viime aikoina tähän suuntaan. Pula-aikana vastustajamme olivat vahingoniloisia, kun jäsenmäärämme laski — puolueemmehan on muuten ainoa maamme puolueista, joka julkaisee jäsentilastonsa. — Mutta tähänhän vaikutti suureksi osaksi työttömyys, kun perheen kärsiessä kokonaisuudessaan nälkää ei riittänyt rahaa jäsenmaksuihinkaan. Mutta nyt joukot palaavat jälleen riveihimme; niiden luottamus puoluetta kohtaan on säilynyt ja itse asiassa puolueemme on ainoa elävä voima Suomen työkansan keskuudessa. Monet luokkatoverit, jotka aikaisemmin kulkivat omia teitään, ovat vaaleissa puoluettamme kannattaneet. Näin siis suuressa määrin toteutuu yhtenäisyys Suomen työväenluokan keskuudessa. Sitä on vahvistettava yhä vilkkaammalla luokkatietoisella toiminnalla. Puolueemme ei ole mikään lahkokunta. Sen on taisteltava keskellä kansaa kaikkien niiden suurten kysymysten ratkaisemiseksi, jotka kansaa raskauttavat. Sen on vedettävä mukaan kaikki ne, jotka kuuluvat työtätekevään luokkaan. Tähän työhön on saatava koko puolue mukaan, puolueen johto etunenässä. Aktiivisuutta on lisättävä kaikkialla kautta linjan.

Puoluekuri ei ole ollut sellainen kuin sen tulisi olla, vaan ovat sisäiset erimielisyydet viime vuosina häirinneet puolueemme toimintaa

jonkinverran enemmän kuin aikaisemmin. Harkitsemattomuutta on ollut oikealla ja vasemmalla. Paras keino tällaisia ilmiöitä vastaan on voimakas, itsetietoinen ja valveutunut joukkoliike. Onneksi joukkoliikkeemme on viime aikoina ollutkin vilkastumassa. Marxilaista valistusta, periaatteellista selvyyttä, harrastetaan jo enemmän kuin takavuosina. Vieläpä on alettu käydä käsiksi puolueemme varsinaisesti sosialistisiin tehtäviin, kun on nostettu vaatimus vientiteollisuuden sosialisoinnista. Nouseva ja vilkastuva toiminta on antanut meille enemmän arvoa myös uloskin päin. Jo kauan ovat pahimmat vastustajamme — m.m. Iki. — koettaneet kalastaa työväen keskuudessa, mutta nyt jo voimme todeta heidän epäonnistuneen. Pääasiassa entisiä lakonrikkureita ja muita pimeitä veikkoja he ovat saaneet puolelleen.

Työväenluokkamme marxilainen valistus on kestänyt pulasta ja työttömyydestä huolimatta ja pulan kourissa kamppailemaan joutunut nuoriso, joka suureksi osaksi on elänyt lapsuutensa ja nuoruutensa pulan aikana, on pysynyt uskollisena sosialismille ja on meidän mukanamme.

Kielteisistä puolista huolimatta, joita kaikessa toiminnassa on, takanamme oleva toimintakausi jättää valoisan muiston. Se osoittaa meille työväenluokan, joka on ollut pulan, työttömyyden ja taantumuksen raatelema, mutta joka kaikesta tästä huolimatta, heti olojen helpoituttua, kohooa, pyrkii valistumaan, järjestymään ja etenemään kohti sosialistista päämääräänsä.

Tämän jälkeen otettiin ruokailuloma klo 13.40—15.

Kokousta jatkettaessa klo 15 ryhtyi puhetta johtamaan *Eero A. Vuori*.

Sähkösanoma.

Puheenjohtaja ilmoitti, että Norjan puolustusministeriltä *Oscar Torpilta* oli saapunut sähkösanoma, jossa hän ilmoittaa, että hänelle maansa sos.-dem. puoluekokouksen jälkeen on kertynyt niin paljon toimia, ettei hän ole tilaisuudessa saapumaan, niinkuin oli aikonut, puoluekokouksemme.

Keskustelu toimintakertomuksesta.

Tämän jälkeen aloitettiin keskustelu puoluetuomikunnan toiraintakertomuksesta. Yleiskeskustelua ei kertomuksen johdosta syntynyt, joten voitiin ryhtyä asian yksityiskohtaiseen käsittelyyn. Tällöin luvun »Yleiskatsaus. — Poliittiset asiat» kohdalla

Sundström, Cay, Helsinki, lausui m.m.: Kun tarkastelee maamme työväenliikkeen yleistä tilannetta, niin ei voi hyväksyä kaikkia puo-

luen kannanottoja. Tiedustelenkin sen vuoksi, mitkä ovat olleet ne syyt, jotka ovat vaikuttaneet sen, että eduskuntaryhmä on ollut nykyisen hallituksen kannattajana? Arvostelua herättää myös se, että puolue on hyväksynyt poikkeuslait. Täytyy sanoa, että tällaista kantaa ei voi kukaan rehellinen työläinen hyväksyä. Sitä voi verrata Mac Donaldin kantaan Englannissa.

Wiik, K. H.: Epäilen, että jos tällainen politiikka pidemmälle jatkuu, niin se työntää joukot puolueen ulkopuolelle.

Tanner, Väinö, ei voinut hyväksyä Wiikin sanontaa, että puolue olisi kannattanut hallitusta. Me emme voi lähteä kaatamaan hallitusta porvaripuolueiden aloitteiden takia. Jos niin tehtäisiin, niin silloin me voisimme saada tilalle oikeistohallituksen, sillä sosialistista hallitusta ei nykyisissä oloissa voida saada. Puolue ja eduskuntaryhmä eivät ole riippuvaisia hallituksesta ja jos kuka, niin juuri puoluesihteerin on vilkkaasti toiminut nykyisen hallituksen pysyttämiseksi.

Wiik, K. H.: Minähän sanoin, että olemme paremman puutteessa kannattaneet nykyistä hallitusta. Ei pidä paikkaansa väite, että minä olisin tukenut hallitusta. Lukekaa, hyvät toverit, eduskuntaryhmän pöytäkirjat, niin näette, mikä kanta minulla kulloinkin on ollut.

Helenius, Erkki, Nummi, oli sitä mieltä, että politiikkaan olisi saatava enemmän terävyyttä.

Keskustelu puheenaolevasta asiasta päättyi tähän.

Sen jälkeen otettiin käsiteltäväksi luku »Eräitä yleisluontoisia kysymyksiä», jonka *kansallisuuskysymystä* käsittelevästä kohdasta syntyi keskustelua.

Sundström, Cay, ei voinut hyväksyä puoluetoimikunnan kantaa kansallisuuskysymykseen nähden. Meille ei ole samantekevää, millaiselle kannalle me asetumme kansallisuuskysymykseen nähden. Puoluehan sanoo taistelevansa kaikkea vähemmistökansallisuuksien sortoa vastaan. Meidän ruotsalaiselle väestöaineksellemme on taatava samat oikeudet kuin suomalaisillakin on.

Tanner, V., vastasi edelliselle, ollen sitä mieltä, ettei kansallisuuskysymys voi olla meidän puolueellemme ensiarvoisen tärkeä sellaisena ajankohtana, jolloin meillä on täysi työ kansalaisoikeuksien ja työväenluokalle tärkeiden etujen puolesta taistellessamme.

Keskustelun asiasta päätyttyä tähän, siirryttiin käsittelemään saman luvun *talousneuvostoa* ja *valtiotalouskomiteaa* koskevia kohtia. Asiasta syntyi melko laaja keskustelu, jonka kuluessa käytettiin seuraavat puheenvuorot:

Jyrkinen, Tommi, Jääski, piti asiaa huonosti hoidettuna. Siitä ei

ollut lähetetty riittävän ajoissa selostusta perusjärjestöille, jotta ne olisivat voineet asiasta lausua mielipiteensä. Lausui toivomuksen vastaisuuteen nähden, että tämänluontoiset asiat saatettaisiin aikaan perusjärjestöjen käsiteltäväksi.

Harvala, Kaarlo: Tahdon vain edelliselle puhujalle huomauttaa, että selostus ei tullut liian myöhään, sillä asiahan ei ole vielä lopullisesti päätetty, vaan on se avoin ja tämä kokous samoinkuin perusjärjestökin voivat siitä kyllä vielä lausua mielipiteensä siksi, kunnes se tulee vaalien jälkeen uudessa eduskunnassa esille.

Lehtinen, H., Tampere, tiedusteli, miksi puoluehdistöstämme on evätty oikeus keskusteluun talousneuvostokysymyksestä.

Harvala, K., huomautti edellisen johdosta, että kun vastustajamme toivoivat, että mainittu kysymys muodostuisi riitakapulaksi puolueemme keskuudessa, niin katsoi puoluetoimikunta velvollisuudekseen kiinnittää puoluelehtiemme huomiota asian tähän puoleen.

Mäkinen, H., Ylöjärvi, valitti puoluetoimikunnan menettelyä siinä että se oli antanut keskustelukiellon talousneuvostokysymyksestä.

Harvala toisti vielä, että puoluetoimikunnan velvollisuus on huomauttaa lehdille, mikä on puolueen yleisedun mukaista.

Kilpi, Eino, Helsinki: Keskusteluahan käytiinkin lehdissämme talousneuvostokysymyksestä. Kertoi saaneensa puoluesihteerin Wiikiltä kirjeen, jossa kehoitettiin välttämään liian kiivaita keskusteluja kyseellisestä asiasta.

Kerman, E., Lappeenranta, ei voinut hyväksyä K. Heinosen kantaa puolustuskysymystä käsiteltäessä valtiotalouskomiteassa, Heinonen kun näet oli asettunut kannattamaan korotettuja puolustusmäärärahoja. Samalla hän tiedusteli, ovatko valtiotalouskomitean jäsenet noudattaneet puoluetoimikunnan kehoitusta olla yhteydessä puoluetoimikunnan kanssa.

Tanner, Väinö, huomautti, että valtiotalouskomitean työt ovat joutuneet huonompaan huutoon, kuin ne olisivat ansainneet. Komitean toiminnassa on merkillepantavia ansiopuoliakin, vaikkei niitä tahdota huomioida. Sen ehdotuksestahan tulo- ja omaisuusveroa sekä tulliveroja muutettiin vähävaraisille edullisemmaksi ja sen vaikutuksesta kysymys vanhuusvakuutuksesta saatiin päiväjärjestykseen. Komiteaa ei siis olisi pideltävä varsin pahoin, vaikkakin sen kanta puolustuskysymyksessä antaakin aihetta arvosteluun. Henkilökohtaisesti sanoi puhuja olevansa komitean sosialidemokraattisten jäsenten puolustuskysymyksessä esittämän vastalauseen kannalla. Hän valitteli sitä, ettei komitean jäsen Heinonen ollut yhtynyt sanottuun vastalauseeseen, vaan, pitäen kiinni omasta vakaumuksestaan, esitti vastalauseessaan oman kantansa puolustuskysymyksessä.

Huttunen, E dv., Helsinki: Koska minäkin olen ollut mukana tässä komiteassa, lukuunottamatta sen viimeistä kokousta, niin sallittaneen minunkin lausua muutama sana. Minä pyysin saada puoluetoimikunnalle selostaa komitean työtä ja samalla esitin neuvotteluja siellä käsiteltävistä asioista, mutta tähän ei kuitenkaan ollut tilaisuutta. Mitä tulee sotalaitoshankintaa koskevaan komitean ehdotukseen, niin sitä lopullisesti tarkastettaessa en ollut kokouksessa saapuvilla matkoillaolon tähden, mutta ilmoitin myöhemmin julkisesti yhtyvänä sos.-dem. jäsenten vastalauseeseen. — Arvosteltaessa komitean toimintaa, on otettava huomioon, mitä olemme sen avulla saaneet. Näistä saavutuksista mainittakoon verohelpoitukset, ehdotus sosialivakuutuksen aikaansaamiseksi y.m., vaikkakaan komitean ehdotus sosialivakuutukseksi ei ole sellainen, että työväki voisi sen hyväksyä.

Wiik, K. H.: Kukaan ei ole moittinut tov. Huttusta; hän oli se ainoa komitean jäsen, joka pyrki neuvottelemaan puoluetoimikunnan kanssa. Olen sitä mieltä, että jos asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan, niin olisi saatava aikaan sellainen päätös, jota voisi vastaisuuteen nähden pitää esimerkkinä.

Tervo, Penna, Viipuri: Minun mielestäni olisi ollut välttämätöntä, että puolueen jäsenet valtiotalouskomiteassa olisivat olleet kiinteämässä yhteistoiminnassa puoluetoimikunnan kanssa. Heinosen kannanotto sotalaitoshankinnoissa herätti suurta huomiota. Ehdotti asian lähetettäväksi menettelytapavaliokuntaan.

Kerman, Emil, Lappeenranta, kannatti Tervon tekemää ehdotusta, mutta tiedusteli samalla, miten puoluetoimikunta on suhtautunut Heinoseen tämän omalaatuisen kannanoton johdosta?

Pekkala, Mauno: Ihmettelen Wiikin kantaa nyt täällä kokouksessa. Puoluetoimikunnassa, kun asia siellä tuli myöhemmin esille, on hän ollut sitä mieltä, että komiteaan olisi osallistuttava. Sanoi Heinosen toimineen omalla vastuullaan.

Harvala, Kaarlo: Puoluetoimikunta ei tiennyt koko valtiotalouskomiteasta ennenkuin se jo oli nimitetty ja siten jouduttiin tapahtuneen tosiasian eteen. Myöhemmin kyllä puoluetoimikunta käsitteli asiaa kokouksessaan ja antoi erinäisiä ohjeita komitean jäsenille. Myöskin komitean jäsenet selostivat puoluetoimikunnassa asiain käsittelyä komiteassa ja Heinonen muistaakseni selosti puolustus-hankintasuunnitelmia. Heinonen esitti myös harkittavaksi, olisiko hänen erilaisen kantansa vuoksi erottava komiteasta vaiko ei. Puoluetoimikunta antoi hänelle vapaan päättämisvallan ja niin Heinonen pysyi loppuun saakka komiteassa.

Tervo, Penna: Tov. Wiik täällä on lausunut, että puoluetoverit

olisivat tässä ja muissakin komiteoissa toimineet vastoin puolueen ohjelmaa ja päätöksiä. Mutta, missä määrin sitä on tapahtunut, se ei käynyt tarkemmin selville. Jos joku näin toimii, niin on hänen joko erottava mainitunlaisista komiteoista tai sitten puolueesta.

Lehtinen, J. A., Iitti: Minä käsitän asian niin, että jos hallitus asettaa komitean ja kutsuu siihen asiaa tuntevia henkilöitä puolueestammekin jäseniksi, niin heillä ei ole syytä kieltäytyä, sillä komiteoissakin voidaan palvella työväenasiaa.

Tanner, Väinö: Täällä näyttää vallitsevan jonkinlaisia vääriin käsityksiä valtion komiteain toiminnasta ja niiden mahdollisuuksista vaikuttaa asioiden kulkuun. Kun valtio asettaa jonkin komitean ja kutsuu siihen jäsenen, niin on tämä asianomaisen henkilökohtainen kysymys. Luvansaanti puoluetuimikunnalta ei käytännöllisesti aina ole mahdollistakaan. Ja neuvottelu on vielä vähemmän mahdollinen jokaisessa pikkuasiassa. Näiden komiteain työ on siksi laajaa ja niitä on niin monia, ettei puoluetuimikunta millään ehdi käsitellä niiden toimintaa ja niissä esille tulevia asioita. Tärkeintä on, että epäilystä herättävät ja periaatteellisuontoiset asiat tuodaan puoluetuimikuntaan.

Wiik, K. H.: Kuvaavaa tov. Tannerille on, että hän itse on kehoittanut hallitusta asettamaan mainitun valtiotalouskomitean ja kuitenkin ei hän ilmoittanut tällaisen komitean asettamisesta mitään puoluetuimikunnalle.

Keskustelun päätyttyä tähän, asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

»Puolueen valistustyö»-nimiseen lukuun sisältyvä *kirjallisuutta* koskeva kohta aiheutti myös keskustelua:

Mäkinen, Heikki, Ylöjärvi: Toivoi, että sosialistista kirjallisuutta ryhdyttäisiin voimakkaammin levittämään ja kustantamaan. Mainitsi, että työväen kirjakaupat asettavat näytteille porvarillisia kirjoja, mutta sensijaan sosialistista kirjallisuutta näkee niiden näyteikkunoissa harvoin. Toivoi puoluetuimikunnan antavan tässä suhteessa ohjeita työväen liikelaitoksille.

Limatius, Eino, Laukaa, mainitsi, että on tunnettua, että suurin osa puolueen kannattajista ja jäsenistä on pienviljelijöitä ja siitä, syystä ovat ne järjestöt, joita minä edustan esittäneet lausuttavaksi toivomuksen, että puoluetuimikunta julkaisisi pienviljelyskysymyksiä selvitteleviä kirjasia. Myöskin Työväen Kalenteriin ja Työväen Taskukirjaan olisi saatava entistä enemmän puhtaasti pienviljelijöitä koskevia ammattitietoja, taulukoita ja yleensä maatalouskysymyksiä selvittelevää sisältöä. Nämä tällaiset tiedot olisivat vain omiaan lisäämään sanottujen julkaisujen menekkiä ja silloin maatalous-y.m.

porvarilliset kalenterit ja julkaisut jäisivät pois pienviljelijöiden ko-
deista.

Ehdotukset jäivät vastaisuudessa huomioonotettaviksi evästyksiksi.

Luku »Suhde piirijärjestöihin» hyväksyttiin keskustelutta, jota vastoin luku »Suhde perusjärjestöihin», aiheutti keskustelua. Tällöin

Lehtinen, Eino, Kaarina, halusi kiinnittää huomiota puoluetoimikunnan kiertokirjeeseen viime helmik. 5 p:ltä, jossa kirjeessä puoluetoimikunta suosittelee määrättyjä, nimeltä mainittuja henkilöitä asetettavaksi eduskuntaehdokkaiksi. Nummenmäen työväenyhdistys, johon minä kuulun, käsitteli mainitun kirjeen kokouksessaan ja sitä pidettiin sopimattomana. Siinähen suoraanaisesti aliarvioitiin toisten ehdokkaiden kykyjä. Lisäksi ei puoluetoimikunnalla ollut oikeutta mainitun kirjeen lähettämiseen. Samalla pidän sopimattomana sitä, että puoluetoimikunnan kirjeiden yhteydessä lähetetään tov. Kedon yksityisiä kirjeitä erälle määrätuille henkilöille saapua hänen luokseen neuvottelemaan puoluekokouksessa esille tulevista asioista. Esitti paheksumislausetta puoluetoimikunnalle.

Puhetta johtamaan ryhtynyt *Tanner, Väinö*, huomautti edellisen puhe vuoron johdosta, että keskustelun alaisena on nyt puoluetoimikunnan toimintakertomus vv. 1933—35, joten puhujan lausunto ei kuulu asiaan.

Jokinen, Kalle, Perniö, oli samaa mieltä Lehtisen kanssa ja kannatti tämän tekemää ehdotusta.

Jyrkinen, Tommi: Ihmetteli puheenjohtajan tulkintaa, ettei mainittuja kirjeitä koskevaa asiaa saisi käsitellä. Piti myöskin sopimattomana mainittua ehdokkaiden suosittelemiskirjelmää.

Koskinen, Vihtori, Ähtäri: Se kunnallisjärjestö, jota minä edustan, on evästännyt minua siten, että puoluetoimikunnan olisi autettava entistä enemmän taloudelliseen hätään joutuneita yhdistyksiä. Lisäksi olisi myöskin kiinnitettävä huomiota jatkuvasti juhlain järjestelytoiminnan kehittämiseen, jotta yhdistykset siten saisivat toimintaansa enemmän vilkkautta. Puoluetoimikunnan olisi lähetettävä yhdistyksille myös puhujia, eikä vain kirjallisuutta.

Salovaara, V. V.: Vaikkakaan ei kirjeen lähettäminen nimenomaisesti kuulukaan puoluetoimikunnan tehtäviin, niin siitä huolimatta puoluetoimikunta katsoi velvollisuudekseen lähettää mainitun kirjeen. Sen tarkoituksena ei ole ollut loukata ketään paikallisia ehdokkaita, taikka epäillä järjestöjen kykyä itse päättää ehdokkaista, vaan saada ehdokkaiksi eri piireihin eduskunta- ja komiteatyöhön tottuneita ehdokkaita, sekä sellaisia henkilöitä, jotka keräisivät ääniä. Kedon kirje taas on hänen yksityisasiansa, josta ei kannata

hermostua. Enhän minäkään ole hermostunut, vaikka minua ei ole kutsuttu erääseen kokoukseen, joka pidettiin eilen illalla Soihdun toimituksessa.

Harvala, K., piti puoluetoimikunnan menettelyä oikeutettuna, koska on tärkeätä saada eduskuntaan pätevää ja pystyvää työvoimaa. — Mitä Koskisen huomautukseen puhujien lähettämisestä maaseutuyhdistyksiin tulee, niin on mainittava, että puhujia on vähän, joten niitä on vaikeata lähettää joka paikkaan, mihin niitä halutaan.

Lehtinen, Hugo, ilmoitti, että Tampereen kunnallisjärjestö on päättänyt lausua paheksumisensa puoluetoimikunnan menettelystä ehdokkaiden suosittelemisessa.

Tanner, Väinö, piti tärkeänä, että eduskuntaan saadaan kykeneviä henkilöitä, jota puoluetoimikunta on kirjelmillään tarkoittanut. Ehdotti asian lähettämistä valiokuntaan, jotta tulevaisuutta varten saataisiin tarkoituksenmukaisia ohjeita kysymyksessä olevassa suhteessa. — Samalla hän ehdotti puheenvuorot tästä asiasta rajoitettavaksi.

Tämän jälkeen rajoitettiin puheenvuorot.

Rainio, Toivo: Pohjois-Hämeen piiritoimikunta on täysin ymmärtänyt puoluetoimikunnan menettelyn siinä, että se on suosittelut järjestöille eduskuntaehdokkaiksi päteviä henkilöitä. Eduskuntaryhmämme on nykyisessä kokoonpanossaan ollut heikko, joten sen uudistaminen pystyvillä voimilla olisi mitä toivottavinta.

Mansner, Toivo, Tampere: Tampereen kunnallisjärjestö ei ole päättänyt antaa mitään paheksumisiausetta puoluetoimikunnalle, joskin asiaa on arvosteltu. Omana mielipiteenään lausui puhuja, että puoluetoimikunnan suosittelut ovat hyväksyttäviä.

Nevalainen, Mikko, Enso: Puoluetoimikunnan velvollisuus on valvoa, että eduskuntaryhmämme kokoonpano on hyvä.

Jokinen, K., ei ollut tyytyväinen puoluetoimikunnan menettelyyn. Keskustelun tähän päätyttyä, päätettiin asia lähettää menettelytapavaliokuntaan. Muilta kohdiltaan luku hyväksyttiin.

Luvun »Suhde kommunisteihin» kohdalla syntyi myös keskustelua.

Sundström, Cay, piti sopimattomana sanontaa, ettei epäilyksenalaisia kommunisteja saa ottaa puolueeseen, koska sentapainen lausunto voi antaa aihetta mielivaltaan. Minun mielestäni puolueeseen päinvastoin pitäisi ottaa jäseniksi kaikki työläiset, jotka hyväksyvät puolueen ohjelman, koskapa kerran puoluelehtien toimittajaksi ja vastuunalaisiin tehtäviin puolueessa on kelvannut entisiä kommunisteja.

Wiik, K. H.: Puoluetoimikunnan kirjeessä annettiin tarkat ja yksityiskohtaiset ohjeet uusien jäsenien ottamisesta, joten minun mieles-

täni tov. Sundströmin letkaus puoluetoimikunnan kaksinaisesta pelistä on aiheeton. Minun mielestäni on syytä olla varovainen vanhojen kommunistijohtajien puolueeseen ottamisessa.

Harvala, Kaarlo, pani jyrkän vastalauseen Sundströmin käyttämää sanontatapaa vastaan. Kun tällaisia lausuntoja esitetään puoluekokouksessa, niin silloin ei puoluetoimikunnan lähettämä kirjelmä ole ollut tarpeeton.

Laakso, Toivo, Säynätsalo, lausui puoluetoimikunnalle erikoisen kiitoksen kirjelmästä, sillä ilman sitä ei olisi varmaankaan monessa-kaan paikassa asiaan kiinnitetty riittävän suurta huomiota.

Ervast, Ville, Haukipudas, lausui myöskin tyytyväisyytensä puoluetoimikunnan kirjelmän johdosta.

Hautala, Kalle, Oulu: Minä en puolestani moiti kirjeen lähettämistä, mutta haluaisin alleviivata sitä, että kysymys ei ole niin yksinkertainen kuin miltä se ehkä näyttää puoluetoimikunnan kirjeen valossa. Meillä Pohjolassa on nyt sellainen tilanne, että kansalaissodan jälkeen jäi puolueemme ulkopuolelle melkein koko työväki, muutamaa harvaa lukuunottamatta ja nämä työläiset ovat rehellisiä työläisiä. Kun he nyt palaavat puolueeseemme, ei heihin nähden voida olla niin "tarkkoja kuin joihinkin ammattikommunisteihin nähden. Minusta tuntuu, että tämä asia on meille siellä Pohjolassa tärkeämpi kuin täällä etelässä ja minä hyväksyn puoluetoimikunnan lähettämän ohjekirjeen.

Tämän jälkeen puheaika rajoitettiin.

Turhia, Malli, Helsinki: Meillä on puolueen alkuajoista alkaen oltu paljon ankarampia hajoittavia voimia vastaan, kuin mitä nykyinen puoluetoimikunta on ollut. Kaikkina aikoina on puolueeseen tulleet henkilöitä, joiden tarkoituksena on ollut puolueen vahingoittaminen ja näiden erottamiseen sekä varoittamiseen pitäisi olla puoluetoimikunnalla ei ainoastaan oikeus, vaan vieläpä velvollisuuskin. Sundström voi kertoa, miten erääseen helsinkiläiseen järjestöön otettiin puolueäänestyksen edellä uusia jäseniä ja näiden puolesta maksettiin vielä jäsenmaksutkin. Puolueen säännöissähän on jo nimenomaan määräys, ettei puolueeseen saa ottaa sitä vahingoittavia jäseniksi. Sen 12 vuoden aikana, minkä minä olen ollut puoluesihteerinä, ei varmasti olisi otettu sellaistaakaan henkilöä kuin tov. Sundström, puolueen jäseneksi.

Koskinen, Vihtori, oli puoluetoimikunnan kanssa samaa mieltä, että uusiin jäseniin on suhtauduttava varovaisesti, sillä kommunistit ovat kaataneet monta työväenyhdistystä, joissa ovat olleet jäseninä ja siten aiheuttaneet työväenliikkeen kuoleman monilla paikkakunnilla.

Harvala, K.: Täällä on lausuttu arvosteluja puoluetoimikunnan kirjeen johdosta, mutta minä en ymmärrä, miten sitten puoluetoimikunta voisi tätä puolueelle tärkeätä asiaa valvoa. Puoluetoimikunnalla pitää olla oikeus tästä seikasta huomauttaa. Puolueneuvostokin on asiaan kiinnittänyt useampaan otteeseen huomiota, mutta siitä huolimatta ei puoluetoimikunta ole eroittanut ketään, vaikka puolueenuevosto on sille antanut siihen oikeuden.

Huttunen, Edvard: Sundström täällä lausui, että puolueeseen ei hyväksyttäisi jäseniksi vasemr[^]istotyöläisiä. Minä en kuitenkaan halua olla siinä vasemmistolaisuudessa mukana, jota hän edustaa, sillä se ei ole mitään vasemmistolaisuutta, vaan huliganismia. Puolueeseen voidaan ottaa jäseniksi vain sellaisia, jotka hyväksyvät sen periaatteet. Toiselta puolen ehkä voitaisiin ajatella sellaistaakin menettelyä, että otetaan kuka tahansa, mutta hänet sitten voidaan erottaa puolueesta. Kun puoluetoimikunta on lähettänyt tämän kirjeen, on sillä ollut siihen täysi syy. Minusta on syytä käyttää harkitumpaa menettelyä uusia jäseniä otettaessa.

Keto, J. W., Helsinki: Itsestään selvänä on pidettävä, että varovaisuutta on noudatettava jäseneksi ottamisessa, varsinkin nyt, kun tiedämme, että kommunistit ovat muuttaneet taktiikkansa sellaiseksi, että sen tarkoituksena on suunnan muuttaminen puolueessa. Esim. Helsingissä on otettu siihen järjestöön, jossa m.m. Sundström toimii, entisiä kommunisteja. Pohjolassakin on oltava varuillaan, vaikkakaan siellä ei voida sovittaa aivan samanlaista menettelyä kuin eteläisemmissä paikoissa.

Kärki, Isak, Hämeenkyrö, arvosteli sitä, että erotettujen jäsenien takaisin otto puolueeseen käy kovin kankeasti. Mainitsi esimerkkinä, että Kyröskosken työväenyhdistyksestä oli v. 1930 puoluekokouksen päätöksellä erotettu tov. Pertti Rapio, vaikka asianomainen yhdistys ja piiritoimikunta olivat puoltaneet hänen jäseneksi ottoa. Oli kuitenkin sitä mieltä, että varovaisuutta on epäilyttävissä tapauksissa noudatettava jäseniä puolueeseen otettaessa.

Ryömä, Hannes, Helsinki: Ennenkuin kommunisteja voidaan ottaa puolueeseen, täytyy heissä tapahtua täydellinen ajattelutavan muutos. Kun Sundströmin lehti sanoo puoluelehden päätoimittajaa entiseksi ruplakommunistiksi, on se liian paksua henkilöltä, joka kulkee lähellä puolikommunistisia piirejä. Tätä vastaan on pantava jyrkkä vastalause.

Lehtinen, J. A., Iitti: Meillä siellä Iitissä tuomittiin Helsingin kommunismi ja minä olen sitä mieltä, että Sundströmin lehdessään käyttämä kieli on osoituksena hänen tasostaan.

Helenius, Erkki, Nummi, ei pitänyt keskustelun sävyä hyvänä ja

vastaili Turkialle, viitaten m.m. senaattori Karin erottamiseen puolueesta. Puhui puolueen edusta ja hyväksyi puoluetoimikunnan menettelyn.

Sundström, Cay, valitti, että hänen asialliselle lausunnolleen on annettu personallisen hyökkäyksen muoto ja vastasi Ryömälle, että tieto asianomaisesta henkilöstä, jota puhuja oli nimittänyt ent. ruplakommunistiksi, perustui juuri puolueen oikeiston taholta saatuihin tietoihin, joissa arvosteltiin ankarasti hänen ottamistaan puolueen palvelukseen silloin, kun hän liittyi puolueeseen. — Turkia, joka on allekirjoittamassaan »Kommunistisessa vaalilipussa» törkeästi solvannut puoluettamme, nimittäen sitä valesosialistiseksi, ei ole oikea mies opettamaan muita. Ryömähän leimaa kirjassaan hänet sitäpaitsi seikkailijaksi.

Wiik, K. H., vastasi Kärjelle, ettei hän muista Rapion tapausta, mutta mainitsi, että asia voidaan päättää tässä kokouksessa, jos kerran kaikki paperit siitä ovat saapuneet puoluetoimikunnalle. Mitä taas kyseessä olevan kiertokirjeen lähettämiseen yhdistyksille tulee, niin siinä suhteessa on puoluetoimikunta ollut täysin yksimielinen.

Vuori, Eero A., Viipuri, huomautti, ettei hän koskaan ole salannut olleensa kommunistisessa liikkeessä mukana. Tämä tapahtui puhujan ollessa hyvin nuori, 17-18 vuoden ikäinen, ja puhuja tiedusteli, missä Sundström siinä iässä oli ollut. Ei häntä ainakaan tunnettu missään työväenjärjestöissä. Puhuja oli tullut puoluekokoukseen Viipurin sos.-dem. kunnallisjärjestön valitsemana eikä minkäänlaisten juonittelujen kautta. Paheksui Sundströmin esiintymistä.

Keskustelu päättyi tähän ja luku hyväksyttiin sellaisenaan.

Puhetta johtamaan ryhtyi *Eero A. Vuori*.

Luku »Eduskuntavaalit» hyväksyttiin sellaisenaan.

Luvun »Kunnallisvaalit» kohdalla *Jokinen, K.*, Perniö, lausui toivomuksen, että on tehostettava kasvatusta kunnallisten asiain tunteemisessa. — Luku hyväksyttiin sellaisenaan.

Keskustelutta hyväksyttiin luvut »Puoluelehdet» ja »Työväen Arvisto», jotavastoin luvun »Kansainväliset asiat» johdosta syntyi keskustelua.

Sundström, Cay: Miksi ei puoluetoimikunnan taholta ole annettu kehoitusta saksalaisten tavarain boikottaukseen.

Wiik, K. H.: Asia jäi sanomalehdistömme tehtäväksi.

Sundström, Cay, ehdotti, että puoluekokous velvoittaisi puolueen edustajia toimimaan niin, että valtion liikelaitoksissa työväen palkkoja koroitettaisiin.

Tämän jälkeen luku hyväksyttiin sellaisenaan.

Luku »Erinäiset puolue-elimet» hyväksyttiin keskustelutta. »Puolueneuvosto ja puoluetoimikunta»-luvun kohdalla *Lehtinen, Eino*, lausui toivomuksen, että puoluetoimikunnan jäsenten tulisi käydä mahdollisimman säännöllisesti puoluetoimikunnan kokouksissa.

Keto, J. W.: Puoluetoimikunnan kokoukset ovat usein sopimattomaan aikaan, jonka vuoksi kokouspäivä olisi määrättävä.

Wiik: Kedon huomautuksessa on perää, mutta asia on vaikea järjestää.

Harvala: PZdustajien huomautus puoluetoimikunnan kokouksissa käymisen tärkeydestä on oikea, mutta pääasia on, että kussakin kokouksessa on tarpeellinen määrä jäseniä.

Luku hyväksyttiin sellaisenaan.

Kun luku »Kirjeenvaihto» ei aiheuttanut keskustelua, olikin toimintakertomus tullut loppuun käsitellyksi ja hyväksytyksi muilta kuin niiltä kohdilta, jotka, kuten edellä on mainittu, lähetettiin valiokuntaan.

Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminta vv. 1933—1935.

(Kts. »Kertomukset», siv. 38), hyväksyttiin keskustelutta.

Puoluetoimikunnan tilikertomukset,

jotka esiintyvät vihkossa »Kertomukset» siv. 31, esitteli kokoukselle järjestösihteeri *Emil Sallila*, luoden samalla katsauksen puolueen taloudelliseen tilaan. Hän merkitsi ilahduttavana seikkana sen, että vaikeista taloudellisista oloista puolue on näinkin hyvin selvinnyt. Noin 200 työväentaloa oli kommunistien jäljiltä hoidettava. Paljon varoja ja työtä tämä on kysynyt sekä puoluetoimikunnalta että piirijärjestöiltä. Asia on nyt kuitenkin hoidettu niin hyvin, että kaikkien suurempien paikkakuntien työväentalot on voitu pelastaa. Hän huomautti, että kolme vuotta sitten laadittu talousarvio on suurin piirtein tullut noudatetuksi. Tulot ovat jääneet hiukan suuremmiksi kuin menot. Mutta tämä ei ole tapahtunut ilman uhrauksia. Uudenaikaisissa valistus välineissä puolueemme on jäänyt muiden järjestöjen jälkeen. Puoluetoimikunta on ryhtynyt toimenpiteisiin valistusvälineiden lisäämiseksi. Pidättyväisyys on kuitenkin yhä edelleen tarpeen. Puhuja jätti puoluetoimikunnan tilikertomukset puoluekokouksen arvosteltavaksi.

Esityksen johdosta *Lehtinen, Ezno*, totesi ilolla, että puoluetoimikunta on kiinnittänyt huomiota valistusvälineiden täydentämi-

seen, tehostaen samalla sanottujen välineiden hankkimisen tärkeyttä.

Kun vielä oli tehty eräitä tiedusteluja eräistä muodollisista seikoista ja Sallila niihin antanut tyydyttävät selitykset, lähetettiin tilikertomukset raha-asiainvaliokuntaan.

Oy. Kansavallan toiminta.

Käsiteltäväksi esiteltiin Oy. Kansavallan toimintakertomus (Kts. »Kertomukset», siv. 46). Asian johdosta syntyneessä keskustelussa *Lehtinen, H.*, Tampere, toivoi, että Kansavallan pitäisi enemmän kustantaa sosialistista teoreettista kirjallisuutta.

Sundström, Cay: S. Sosialidemokraatissa olisi syytä enemmän kirjoittaa sosialismin sisällöstä ja enemmän olisi kajottava hallituksen toimintaan.

Reinikainen, H., Varkaus, valitti, että S. Sosialidemokraatti tulee kovin myöhään maan syrjäosiin.

Tämän jälkeen puheenaoleva toimintakertomus hyväksyttiin.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomukset, jotka liittyvät liitteenä tähän pöytäkirjaan, esitteli kokoukselle *tov. Aug. Kuusisto*. Hän rajoittui mainitsemaan ryhmän toiminnan tärkeimmistä tapauksista, huomauttaen, että ryhmä erikoisesti on koettanut vaikuttaa työläisten palkkatason korottamiseen. Tässä on kuitenkin otettava huomioon, että ryhmällä on ollut sangen pienet mahdollisuudet vaikuttaa työläisten yleiseen palkkatasoon, vaan on sen toiminta voinut pääasiassa kohdistua vain valtion työläisten palkkojen järjestämiseen. Valtion varatöissä olevien työläisten palkat, jotka pahimpana pula-aikana painettiin 10—20 prosenttia yksityisten maksamia palkkoja alemmaksi, ovat nyt korkeammat kuin yksityisten suorittamat palkat. Yksityisten töihin ryhmä on koettanut vaikuttaa painostamalla palkkatarkkailijain työn tehostamista. Suurin kysymys, puhuja jatkoi, on syksyisin valtion talousarvion käsittely. Kymmenessä vuodessa ovat valtion menot nousseet $\frac{1}{4}$:lla. Ryhmän tehtävänä on ollut vähentää tarpeettomia menoja, ettei budjetti paisuisi, ja toisaalta lisätä työväelle tärkeitä menoja. Viime vuonna onnistuttiinkin lisäämään terveydenhoito- ja opetusmenoja noin 16 milj. sekä työmäärärahoja noin 54 milj. mk:lla, eli yhteensä noin 70 milj. mk:lla. Suurena saavutuksena on pidettävä tullialennuksia, jotka tekevät 200 milj. mk. vuodessa. Hallitus oli tosin lähtenyt tullialennusten tielle, mutta ryhmä meni pitemmälle, mistä

johtui näkymätön riita hallituksen ja ryhmän välillä. Hallituspuolaa ei kuitenkaan syntynyt, kun budjetti muuten saatiin lukkoon. Ryhmä sai myös läpi muutokset tulo- ja omaisuusverolakiin, minkä mukaan verovapaan tulon minimi valtion verotuksessa korotettiin 10,000 mk:ksi ja omaisuusminimi 100,000 mk:ksi, joten noin 380,000 veronmaksajaa vapautui valtion veroista. Valtion tulot tämän kautta vähenivät 25 milj. mk:lla, mutta enemmän kuin puolet veronmaksajista vapautui näistä veroista. Vielä puhuja viittasi asetuslain käsittelyyn, mikä laki merkitsisi suurempia mahdollisuuksia lisäämaan saannille. Tulevaan eduskuntaan pitäisi saada enemmistö, joka hyväksyisi tämän lain. Hän myös mainitsi tiheissä asutusryhmissä olevien vuokra-alueiden lunastamista tarkoittavasta laista, joka käsittää toistakymmentätuhatta ihmistä, ja lopuksi hän kosketteli ryhmän suhtautumista nykyiseen hallitukseen, huomauttaen, että vastustajamme mielellään väittävät, että sosialidemokraattinen ryhmä on sitä kaikissa vaiheissa tukenut. Tosi asia on kuitenkin, että ryhmä on aina pitänyt kiinni pää vaatimuksistaan, kuten puolustusmenoihin, tullialennuksiin y.m. nähdessä, mutta se ei ole suostunut kaatamaan hallitusta mihin maalaisliittolaisten vaatimukseen tahansa, kuten esim. vesistötoimikuntien jäsenten palkkioihin, josta olisi tullut uusi Vaskurijuttu. Ryhmän on täytynyt harkita seurauksia. Maalaisliitto ei olisi suostunut sosialidemokraattien kanssa yhteistoimintaan, vaan seurauksena olisi ollut joko oikeistolais-maalaisliittolainen, tai virkamieshallitus. Maalaisliittolaiset pyrkivät tulliperuutuksiin Pohjois-Suomessa, joka merkitsisi, ettei maan muilla köyhillä enää olisi mahdollisuuksia saada tullialennuksia. He pyrkivät perustamaan sokeritehtaita ympäri maan, mikä tietäisi sokeritullin korottamista, ja vielä he pyrkivät sekä Itä- että Pohjois-Suomen valtion metsien lahjoittamiseen yksityisille. On siis katsottava, mihin kysymykseen hallituksia kaadetaan. Ryhmän toiminta, hän sanoi, kestää asiallisen ankarankin arvostelun.

Keskustelu asiasta päätettiin siirtää seuraavaan päivään.

Kokous lopetettiin tältä päivältä klo 19.15.

TOINEN KOKOUSPÄIVÄ.

Toinen kokouspäivä, tiistaina toukok. 26 p:nä, aloitettiin kello 9. Aluksi laulettiin »Työväenmarssi». Puhetta johtamaan ryhtyi *Santeri Saarikivi*.

Edustajain nimenhuudon toimitti järjestösihteeri *Sallila*. Joitakin edustajia puuttui nimenhuudosta, mutta he ilmoittautuivat myöhemmin.

Työjärjestykseksi tänään ehdotti järjestävä valiokunta seuraavaa:

Klo 9—13 kokousta.

» 13—14 ruokailuloma.

» 14—18 kokousta.

Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Aloitettiin keskustelu edellisenä päivänä esitellystä Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomuksesta. Ennen keskusteluun ryhtymistä päätettiin kuitenkin, järjestösihteeri *E. Sallilan* ehdotuksen mukaisesti, että suoritetaan vain yleiskeskustelu, jonka päätyttyä asia lähetetään valiokuntaan.

Keskustelun aloitti *Luoto, Vihtori*, Kangasala, arvostellen lakia pienissä asutusryhmissä olevien vuokramaiden lunastamisesta.

Väänänen, Taavi, Ruokolahti, oli tyytymätön siihen, etteivät ryhmän jäsenet ole aina noudattaneet ryhmän päätöksiä. Paheksui sitä, että sos.-dem. edustajat ovat olleet kannattamassa valtioneuvoston jäsenten palkkojen koroittamista.

Huttunen, Adolf, Hannila, paheksui sitä, että edustajia on ollut poissa istunnoista tärkeistä laeista äänestettäessä. Hallitus olisi pitänyt kaataa lippukysymykseen.

Sihvonen, J., Jyväskylä, paikkakuntansa kunnallisjärjestön antaman evästyksen mukaisesti, paheksui myös ryhmän suhtautumista ministerien palkankorotuskysymykseen.

Lehtinen, Hugo, Tampere: Vaikka talousneuvosto useissa Euroopan maissa on ollut työväestönkin kannalta tarpeellinen, niin meillä, jossa järjestyneisyys on heikkoa, on se sopimaton. Ryhmä ei ole

menetellyt oikein myöskään siinä, että se on mennyt ratkaisemaan TUL:n valtioapukysymyksen siten, ettei liitossa saa politikoida.

Mäkinen, Heikki, Ylöjärvi, tiedusteli, miksi edustajat eivät ole läsnä istunnoissa, joissa käsitellään tärkeitä asioita. Poikkeuslaista äänestettäessä puuttui meiltä vain yksi ääni, jotta laki olisi saatu estetyksi tulemasta voimaan. Mitä ryhmän suhtautumiseen hallitukseen tulee, niin on turhaa vedota siihen, ettei muka parempaa hallitusta saataisi tilalle, jos tämä kaadetaan.

Helenius, Erkki, Nummi: Minimipalkkalaki olisi saatava aikaan, koska se vain voisi turvata maaseudun palkkaolot.

Paavilainen, V., Mikkeli, asettui myöskin talousneuvoston perustamiseen nähden kielteiselle kannalle.

Kuusisto, Aug., Vihti, torjui Luodon arvostelut tiheissä asutusryhmissä olevien huoltoalueiden lunastamista koskevan lain säätämisestä. — Lippukysymyksessä taas asettui ryhmä perustuslakivaliokunnan kannalle. Tähän kysymykseen ei olisi ollut viisasta hallitusta kaataa. — Mitä talousneuvostoon tulee, ei kannan otto sen suhteen ole vielääkään myöhäistä. Puoluekokous voi asiaa harkita. Työväen edustus ei ole suunniteltu tarpeeksi suureksi talousneuvostossa. — Urheiluliiton apurahajutussa on kuunneltu liiton johtoa. — Minimipalkkalaki on kaksiteräinen miekka, koska minimipalkat voivat muodostua maksimipalkoiksi. Ammatillisessakin liikkeessä on mininiipalkkalahisäädäntöä vastustettu. Maalaisliitto on muuten johdonmukaisesti vastustanut palkkain koroituksia. — Kiihoituslakia on aluksi pidetty onnistuneena, nyttemmin ei. IKL:n ryhmä vastusti tämän lain laatimista, jotavastoin niin sanottu laillisuusrintama kokonaisuudessaan oli lain kannalla. Muut puolueet ovat kiihoituslaista kärsineet enemmän kuin meikäläinen puolue. Puserolain olisi hyvä olla vieläkin voimassa. Ylimääräisten valtiopäiväin koollekutsumista ei ryhmä ollut kannattanut. — Valtioneuvoston jäsenten palkkauskysymys ei kuulu puoluekokouksessa käsiteltäviin asioihin. — Ryhmässä vallitsevista kurittomuuksista on ilmoitettu piireille. Ryhmä on aina käsitellyt kurittomuustapaukset ja antanut niiden johdosta paheksumislauseensa.

Lehtonen, Vilho, Jyväskylän pitäjä: Kannatti Sihvosen esittämiä ajatuksia ja toivoi, että ryhmään kuuluvat välttäisivät istunnoista ja valiokunnista poissaolemista.

Lukkarinen, Juho, Iisalmi: Piirikokouksessamme paheksuttiin ryhmän kantaa talousneuvostokysymyksessä ja oltiin sitä mieltä, että sitä olisi vastustettava tulevassa eduskunnassa. Samalla toivottiin, että tulo- ja omaisuusverotuslakiin eduskuntaryhmämme saisi sellaisen muutoksen aikaan, että työväen edustajia myöskin valittaisiin

tulo- ja omaisuusverolautakuntiin. Mitä taas tulee TUL:n valtio-apuasiaan ja ryhmän arvosteluun sen johdosta, niin on otettava huomioon, että syynä asian kohtaloon on mainitun liiton oma kanta ja menettely. Jos se olisi ollut niin tiukasti omalla kannallaan kuin esim. Sos.-dem. Raittiusliitto, niin se olisi saanut avustuksensa pitää. Ryhmäkuriin olisi myöskin kiinnitettävä huomiota.

Mansner, Toivo, Tampere: Tampereella oli tov. Harvala kunnalliserjestyksen kokouksessa selostamassa eduskuntaryhmän toimintaa ja hyväksyttiin se siellä yksimielisesti. Samoin ollaan muuallakin Pohjois-Hämeessä siihen yleensä tyytyväisiä. On kyllä totta, että kaikissa asioissa ei ole menetelty oikein, mutta toisaalta ei ole voitu osoittaa parempaakaan menettelytapaa. Oltakoonpa kiihoituslaista mitä mieltä tahansa, on sillä kuitenkin saavutettu paljon sellaista, jonka vuoksi se säädettiin. Se on meille ollut haitaksi, mutta se on ollut vielä enemmän haitaksi Ikkle, jonka toimintaa se on paljon rajoittanut. Mitä taas tulee erilaisiin valtion komiteoihin, joiden työläisjäseniä täällä on arvosteltu, niin näiden komiteain päätökset tulevat luonnollisesti porvarillisen komitean enemmistön mielipideilmaisuiksi. Valtiotalouskomiteasta on ollut ainakin se hyöty, että se on saattanut kaksi suurta asiaa, nim. tullialennukset ja sosialivakuutukset päiväjärjestykseen.

Kosonen, J., Joensuu, ehdotti puhevuorot rajoitettavaksi. Tämä hyväksyttiin.

Tanner, Väinö: Kun 78 miestä joutuu tekemään 3 vuotta työtä, jota sitten lähes 30,000 jäsentä arvostelee, niin silloin on luonnollista, että eri mielipiteitä siitä ilmenee. Emmehän me ole viime aikoina eläneet normaalissa oloissa, joissa voisi normaalisesti harjoittaa lainsäädäntöä. Yksin demokraattisissa Skandinavian maissa on täytynyt poiketa erikoislakien tielle. Kun kiihoituslaki kolme vuotta sitten säädettiin, ei Ikl:n rääväsuuisella esiintymisellä ollut mitään rajoja. Kiihoitustyötä harjoitettiin puseroiden, parjauksen, mielenosoitusten y.m. muodossa. Tälle esiintymiselle vaadittiin sulkua, siitä puhuttiin puolueenkin keskuudessa, ja ne saatiinkin: kiihoituslaki ja puserolaki. Niitä voidaan tietysti arvostella, mutta niihin ei ole suhtauduttava niin tuomitsevasti kuin jotkut pyrkivät tekemään. Tähän arvosteluun on sitäkin vähemmän syytä nykyään, kun mainittu kiihoituslakikin päättyy tämän vuoden lopussa. On muuten merkittävää, että ryhmän toiminta on kiihoituslain säätämisen jälkeen hyväksytty piirikokouksissa ja puolueenuevostossa, mutta nyt täällä tehdään siitä näin suuri numero. Toinen kysymys, josta myös on tehty suuri numero, on talousneuvostoasia. On kuitenkin sanottava, että suurten taloudellisten kysymysten valmistelu on meillä jokseen-

kin ylimalkaista, minkä vuoksi sitä olisi pyrittävä syventämään. Minä tahtoisin väittää, että talousneuvosto edustaa suurempaa taloudellista asiantuntemusta kuin eduskunta, jos se oikein pannaan kokoon, jos siinä ovat edustettuina kaikki piirit. Älkää tuomitko hyvää asiaa sen mahdollisen huonon muodon vuoksi, jossa se nyt esiintyy. Ylimääräisiin valtiopäiviin nähden ei ryhmällä ole mitään osuutta, vaan tulivat ne sille yhtä yllätyksenä kuin muillekin. Mitä taas tulee TUL:n valtioapuun, niin siinä on noudatettu liiton johdon esittämää kantaa, ja ennenkuin ryhmä hyväksyi n.s. Bornin ponnen, tiedusteltiin siihen nähden TUL:n liittotoimikunnan mielipidettä ja liitto toimikunta ei nähnyt sen hyväksymisessä mitään pahaa. Ministerien palkkausasiassa olen ollut ja olen edelleenkin sitä mieltä, että niitä on nostettava, sillä ne ovat pienet, jos niitä vertaa esim. jonkin liikelaitoksen johtajan palkkoihin. Ja kyllä valtiota voidaan aivan hyvin rinnastaa tuollaiseen liikelaitokseen, sekä vaatia, että sen johtajina on pystyviä miehiä, joille on maksettava myös kunnollinen palkka.

Huttunen, Edvart: Meidän maassamme ei olla muuta kuin yhtä mieltä siitä, että työläisten palkkatasoa on koroitettava ja yhtä mieltä ollaan siinä, että valtion on oltava tässä suhteessa asiaan vaikuttavana tekijänä. Ryhmä olisi kyllä voinut ajaa läpi minimipalkkalain, mutta tämä ei kuitenkaan ole ratkaisevaa, vaan ratkaisevaa on, millainen laki tästä olisi syntynyt. Lain sisältö ja henki taas on riippuvainen voimasuhteista. Maalaisliitosta ei ole meille mitään apua, sen ovat osoittaneet maalaisliittolaiset työttömyysneuvostossa. Palkkojen koroitusta ja yleensä valtion puuttumista asioihin ovat maalaisliittolaiset vastustaneet ankarammin kuin teollisuusporvarit. He pitävät 3 markan tuntipalkkaakin liian korkeana. Eduskunnassa hyväksyttiin kyllä ponsia palkkojen koroittamiseksi esim. metsä- ja uittotoissa, mutta kun niitä sitten pitäisi ryhtyä käytännössä toteuttamaan, niin silloin ovat kaikki porvarit vastassa. Vasta pari viikkoa sitten joutui SAK antamaan erälle virkamiehelle lausuntonsa minimipalkkalaista ja siinä asetuttiin sille kannalle, että vain määrättyissä tapauksissa, esim. metsä- ja käsityöaloilla minimipalkkalakia voidaan puolustaa, mutta niissäkin vain sellaisilla edellytyksillä, ettei palkan korotuksille aseteta esteitä. Minä tiedän, että suuret työläisjoukot odottavat palkankorotuksia minimipalkkalain avulla, mutta sen lain tulee vastata näiden työläisten toivomuksia joka suhteessa, ennenkuin sellainen voidaan säätää.

Pekkala, Mauno, Helsinki: Ne muistutukset, joita täällä on tehty ryhmää vastaan, osoittavat, että suurin piirtein on toimittu oikein. Kun ministerien palkka-asia oli esillä valtiovarainvaliokunnassa,

soiteltiin meille ahkeraan valtioneuvostosta ja viitattiin, että Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa palkat ovat huomattavasti suuremmat, joten niitä olisi meilläkin koroitettava. TUL:n valtioavun suhteen ryhmälle lausutut moitteet ovat kohtuuttomia, sillä ryhmä sai liitto-toimikunnalta kiitokset asian hyvin hoitamisesta. Toverit muistavat, että Kukkonen ministerinä ollessaan hyökkäsi kovasti TULrää vastaan ja ryhmä puolusti liittoa, tuoden tämä puolustus liitolle valtioavun takaisin. Kun TUL vakuutti, ettei se osallistu poliittiseen toimintaan, niin ryhmän oli asettuminen Bornin ehdotuksen taakse. Mitä tulee talousneuvostoon, ei sitä olisi säädettävä perustuslain luontoisena, koska se silloin helposti saisi toisen kamarin luonteen. Taajaväkisiä yhdyskuntia koskevan vuokra-alueiden lunastuslain hylkäämiselle ei ollut mitään mahdollisuuksia, koska vuokrasuhteet päättyivät maaliskuussa.

Ristimäki, Frans, Punkalaidun, piti kiihoituslakia sovellettuna niin ankarasti koululaisiin, kuin mitä tänä keväänä on tapahtunut, kohtuuttomana.

Koskinen, Vihtori, Ähtäri, hyväksyi ryhmän toiminnan, mutta vaati, että ryhmän jäsenet eivät saa olla poissa eduskunnan eikä ryhmän istunnoista.

Wiik, K. H.: Tov. Tanner huomautti, että kiihoituslaki ei olisi vaarallinen. Minun mielestäni se on laadultaan vaarallinen, mutta hallitus ei ole sitä täysin käyttänyt meitä vastaan. Meidän olisi arvosteltava hallitusta ja sen tekoja, mutta laki on tässä suhteessa ollut meille esteenä. Toista lakia ei kuitenkaan saa enää säätää. Mitä tulee puserolakiin, olen niitä, jotka kuuluvat sen kannattajiin ja pidän sitä tarpeellisena ja olisi se säädettävä uudestaan.

Harvala, Kaarlo: Pidän talousneuvostoa asiain valmistelun kannalta tärkeänä, sillä nykyisin monet asiat tulevat tilapäisluontoisten komiteain valmisteltaviksi ja ne usein eivät ota huomioon minkäänlaista yhtenäisyyttä, vaan laativat ehdotuksensa kovin yksipuolisesti. Mielestäni poikkeuslaitkin ovat hyväksyttäviä, jos kansanvallan tarjoamia vapauksia käytetään sen tuhoamiseksi. Olen samaa mieltä tov. Wiikin kanssa puserolain tarpeellisuudesta. Mitä kiihoituslakiin tulee, niin meillä on nykyisessä yhteiskunnassa niin paljon tosiasioita ja epäkohtia, ettei meidän ole tarpeellista käyttää perättömiä juttuja valtiollisessa taistelussamme.

Mäkinen, Heikki: Vastaa vain lyhyesti tov. Mansnerille, ettei hänen lausuntonsa Tampereen ja Pohjois-Hämeen mielipiteistä eduskuntaryhmän toimintaan nähden pidä paikkaansa. Esim. kiihoituslakiin nähden m. m. piirikokouksessa kohdistettiin arvosteluja, samoin sitä on piirissäme arvosteltu muissakin kokouksissa.

Keskustelu päättyi tähän ja asia lähetettiin menettely tapavalio-kuntaan.

Tämän jaikeen ryhtyi puhetta johtamaan Väinö *Tanner*.

Puolueen järjestömuoto ja sääntöjen muutokset.

Otettiin käsiteltäväksi kysymys puolueen järjestömuodosta ja sääntöihin ehdotetuista muutoksista, joista puoluetoimikunta oli tehnyt esityksen (Kts. »Alustuksia», siv. 7). Samassa yhteydessä päätettiin käsitellä seuraavat järjestöjen tekemät esitykset:

Porin maalaiskunnan Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys: Naisten järjestäytyminen (Kts. »Alustuksia», siv. 28);

Helsingin Sos.-dem. Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattisen yhdistyksen esitys: Puolueneuvoston vaali (Kts. »Alustuksia», siv. 48);

Helsingin Ruotsalaisen Ty:n esitys: Menettely erottamisasioissa (Kts. »Alustuksia», siv. 50);

Perniön Pohjankylän Ty:n esitys: Äänestykset piirikokouksissa (Kts. »Alustuksia», siv. 51);

Kymintehtaalaisten Ty:n esitys: Työväenyhdistysten jäsenmaksut (Kts. »Alustuksia», siv. 51); ja

Pekka Nikkasen esitys: Sisäänkirjoitusmaksu yhdistyksissä (Kts. »Alustuksia», siv. 52).

Kysymyksen esitteli puoluekokoukselle järjestösihteeri Emil *Sallila*, joka huomautti, että sääntöjen muutoksiin on jouduttu yhdistyslain muutosten johdosta. Sen vuoksi olisi hyväksyttävä puoluetoimikunnan ehdotukset. Sanotaan, että uudet säännöt eivät olisi jäsenille riittävänä oikeusturvana. Mutta niiden mukaan puolue voi vain erottaa piirijärjestön, piirijärjestö kunnallisjärjestön, kunnallisjärjestö yhdistyksen ja vain yhdistys jäsenen. Ja erotetulla on oikeus antaa selitys asiastaan. On sanottu olevan pahasta, jos keskusjärjestöille on jätetty joitakin rippeitä kontrollioikeudesta, mutta tähän ei ole aihetta edes suuntataistelun vuoksi. Puolueessa on ja tulee olemaan tilaa sekä oikeistolle, vasemmistolle että keskustalle. Vaikka nyt puolueen keskuselimellä on ollut enemmän valtaa kuin uusien sääntöjen mukaan sillä olisi, niin ei se sitä ole käyttänyt. Uusien sääntöjen mukaan puoluetoimikunnan ja järjestöjen yhteistyö kävisi läheisemmäksi ja selveemmäksi. Myös on pidetty pahana sitä, että sellaisen yksityisen puoluekokoukselle tarkoittaman esityksen, mitä hänen yhdistyksensä ei ole kannattanut, voi puoluetoimikunta kieläytyä puoluekokouksen alustusvihkoon ottamasta. Puhuja esitti esimerkeillä, mihin mahdolltomuuksiin voitaisiin joutua, jos jokainen

jäsen voisi esitysvihkoon painatuttaa mitä vain. Sääntöihin ei esitetä mitään liikaa eikä sellaista, mikä estäisi meitä hoitamasta kansallista ja kansainvälistä toimintaamme. Lopuksi puhuja esitteli tässä yhteydessä käsiteltäväksi joutuvat järjestöjen alustukset ja puoluetoimikunnan niistä antamat lausunnot, joiden hän toivoi tulevan hyväksytyiksi.

Asiasta päätettiin suorittaa vain yleiskeskustelu, jonka jälkeen se lähetetään valiokuntaan.

Syntyneessä keskustelussa

Kerman, Emil, Lappeenranta, ei pitänyt hyväksyttävänä sitä, että puoluetoimikunta on ottanut puoluesihteerin valitsemistavan muutoksen päiväjärjestykseen. Oli sitä mieltä, että puoluekokouksen edelleenkin on valittava puoluesihteerin. Mitä muuten ehdotettuihin sääntöjen muutoksiin tulee, niin niiden mukaan saisi yhdistys harjoittaa vain kahvila- ja ruokaliikettä. Tässä suhteessa pitäisi tehdä se lisäys, että yhdistys saisi harjoittaa myöskin elokuvaliikettä. Vielä piti puhuja puutteellisuutena sitä, ettei puoluesihteerin tehtäviä määritellä säännöissä.

Jyrkinen, Tommi, Jääski, yhtyi Kermanin lausuntoon.

Wiik, K. H., piti myöskin tärkeänä, että puoluekokous valitse puoluesihteerin.

Smentorzetski, Reinh., Helsinki, vastusti sääntöjen toiseen pykälään ehdotettuja muutoksia, koska puolue näiden muutosten kautta luopuisi kansainvälisyysperiaatteesta.

Sallila, Emil: Lisäys elokuvaliikkeen harjoittamisesta voidaan kyllä lisätä sääntöihin. Puoluesihteerin tehtävät eivät ilmene säännöistä, koska hänen tehtävänsä eivät ole, sääntöjen mukaan, olleet tosiasiassa tähänkään asti rajoitetut. Uudet säännöt muuten lisäävät järjestöjen valtaa.

Lehtinen, Eino, Kaarina: Sääntöihin ehdotetut muutokset vähentävät järjestöjen sananvaltaa puolueessa. Kansainvälisyysperiaatetta on tehostettava. Puoluesihteerin vaalin toimittaminen on edelleenkin jätettävä puoluekokoukselle. Puoluekokouksille pitää saada yksityisenkin puolueen jäsenen tehdä esityksiä.

Lehtinen, Hugo, Tampere, kannatti edellistä puhujaa, sekä sen lisäksi ehdotti, että puolueuuevoston jäsenet olisi valittava piirikokouksissa.

Lukkarinen, Juho, Iisalmi, yhtyi Swentorzetskin lausuntoon. Lisäksi hän lausui mielipiteenään, että yhden kuukauden työttömyys riittäisi vapaajäsenyyden ehdoksi, ehdotetun kolmen kuukauden asemasta. Vielä oli puhuja sitä mieltä, että yksityisillekin puolueen jäsenille olisi annettava oikeus tehdä esityksiä puoluekokoukselle.

Reinikainen, Herman, Varkaus, piti erikoisen merkitsevänä muutosehdotusta sääntöjen 42 §:ään, että puoluesihteerin valinta jätettäisiin puolueuustolle, vastustaen tätä jyrkästi.

Salmela-Järvinen, Martta, Helsinki: Useat niistä muutosehdotuksista, joita ehdotetaan, ovat tärkeitä, enkä niistä aiokaan puhua, mutta sen sijaan haluan puuttua lähemmin Porin mlk. kunnallisjärjestön ehdotukseen, jossa vaaditaan Työläisnaisliittoa lakkauttavaksi ja puolue toimiston yhteyteen perustettavaksi naisjaosto. Onhan kuitenkin monessa paikassa naisten aivan mahdotonta kuulua miesten kanssa samaan järjestöön. Tämä muutos merkitsisi sitä, että naisten nyt pitkälle kehittynyt toiminta pysähtyisi, tai saattaisi loppua kokonaan. Itsenäisenä on Työläisnaisliitto pystynyt korottamaan naisten lukumäärää sekä naisyhdistyksissä että myös naisjaostoissa. Samalla on naisliiton toiminta muullakin tavoin huomattavasti vilkastunut. On suorastaan järjetöntä vaatia Työläisnaisliittoa lakkautettavaksi siltäkään perusteella, että se tulee kalliiksi, sillä varmasti naisten toiminta puolue toimikunnan valvonnan ja johdon alaiseksi yhdistettynä tulee vielä paljon kalliimmaksi.

Helenius, Erkki, Nummi, ei pitänyt tarpeellisina muita muutoksia kuin mitä yhdistyslaki edellyttää, vastustaen varsinkin puoluesihteerin vaalin jättämistä puolueuustolle.

Nousio, Väinö, Porin mlk., puolusteli Porin mlk. kunnallisjärjestön ehdotusta naisliiton lakkauttamisesta, perustellen kantaansa varsinkin sillä, että jäsenmaksut tulevat työväenyhdistyksiensä ja itsenäisten naisyhdistysten jäsenille kalliimmiksi kuin yhdistyksiensä miesjäsenille.

Sundström-, Cay ei pitänyt tarpeellisena muita muutoksia kuin niitä, jotka yhdistyslaki nimenomaan edellyttää. Varsinkin muutosta sääntöjen 2 §:ään hän piti epäilyttävänä, sillä sitenhän kiellettäisiin puolueen kansainvälinen luonne.

Väänänen, Taavi, Ruokolahti, kannatti Lukkarista työttömien jäsenten jäsenmaksuista vapauttamisasiassa ja suositteli vapaajäsenikärajan alentamista kunnallisjärjestönsä ehdottamaan 55 vuoteen.

Heinonen, Eino, Kuopio: Minun mielestäni tässä on eräisiin kysymyksiin nähden esillä eräänlainen pohjan kaventaminen, mutta kun kuitenkin muutosehdotukset ovat suurimmalta osalta käytännöllistä laatua, voidaan ne hyväksyä, kuitenkin niin, että puoluesihteerin valinta jää edelleenkin puoluekokoukselle ja 2 §:ssä oleva määräys kansainvälisyydestä säilytetään.

Harvala, Kaarlo: En kuullut tov. Sallilan alustusta, mutta ihmettelen, kuinka toverit pelkäävät sääntömuutoksia, koska heillä kerran on oikeus ja tilaisuus valita millainen puolue toimikunta tahansa. Useimmat sääntömuutokset ovat yhdistyslain muutosten aiheutta-

mia, ja mitä tulee 2 §:n sanamuotoon, niin joka osaa lukea suomenkieltä, havaitsee, ettei tässä ole mistään muusta kuin selvennyksestä puhe. Puoluesihteerin valinnasta tahdon mainita, että toimintakertomuksen yhteydessä ei arvostella puoluesihteerä, vaan puoluetoimikuntaa, joka saa vastata sekä sihteerin että omasta toiminnastaan. Eikä voida ajatella, että puoluesihteerä hoitaisi omaa politiikkaansa, vaan puoluetoimikunnan. Puoluesihteerä Wiik on ilmoittanut eroavansa ja senkin vuoksi olisi puoluesihteerin valinta jätettävä puolueuuvostolle, sillä ei ole helppoa saada heti uutta sihteeriä tilalle. Varsinkin, jos sattuisi niin, että puoluesihteerä joutuisi kesken toimikautensa eroamaan tai kuolisi, niin olisiko ylimääräinen puoluekokous kutsuttava sihteeriä valitsemaan. Kysymys ei ole siis mistään periaatteesta, vaan asiallisuudesta ja siihen ei kätkeydy mitään puoluetta vahingoittavaa. — Jos yksityisen jäsenen ehdotus ei saa perusjärjestön kannatusta, niin miten se voi tulla hyväksytyksi puoluekokouksessa?

Jokinen, Kalle, Perniö: Täällä ovat tov. Sallila ja Harvala sanoneet, ettei kysymys ole muusta kuin asiallisista yhdistyslain edellyttämistä muutoksista. Kuitenkin olen sitä mieltä, että muutos 2 §:ään on periaatteellista laatua ja siksi se olisi säilytettävä entisellään.

Siimes, Kaarlo, Helsingin mlk., kannatti muita muutoksia, mutta ei 42 §:n muuttamista.

Mäkinen, Heikki, Ylöjärvi, kannatti 2 ja 42 §:n säilyttämistä entisellään.

Hautala, Kalle, Oulu: Olen sitä mieltä, ettei sääntöjä muutettaisi muuta kuin niiltä kohdin, mitä yhdistyslaki edellyttää. Samalla hän ehdotti, että kokous pyytäisi tov. Wiik'ia edelleenkin jäämään puoluesihteerin toimeen.

Huotari, Anni, Helsinki: Vastustan Porin mlk. kunnallisjärjestön ehdotusta naisliiton lakkauttamisesta. Asiasta on puoluetoimikunta pyytänyt naisliiton toimikunnan lausuntoa ja sen kuultuaan on puoluetoimikunta ehdottanut alustuksen hylättäväksi. Naisjaosto-toiminta on luonnollisesti pienillä paikkakunnilla parempi ja suosittelinkin sitä niillä käytäntöön otettavaksi.

Keskustelu päättyi tähän ja asia lähetettiin valistus- ja järjestömuotovaliokuntaan.

Valiokunnat.

Paitsi järjestävä- ja äänestysvaliokuntaa, jotka valittiin jo edellisenä päivänä, oli puoluetoimikunta ehdottanut valittavaksi allamainitut valiokunnat. Järjestävä valiokunta puolestaan oli laatinut

ehdotuksen valiokuntaan valittavista jäsenistä ja asiantuntijoista, ollen tämä ehdotus seuraava:

Menettelytapavaliokunta: Jalmari Vuorinen Lohjalta, Edvard Savutie Lahdesta, Toivo Mansner Tampereelta, Urho Lappalainen Rymistä, Erkki Toivo Porista, Hjalmar Syvänen Kolhosta ja J. Raatikainen Sortavalasta; asiantuntijoina: Väinö Tanner ja K. H. Wiik.

Talouspoliittinen valiokunta: Herman Reinikainen Varkaudesta, Vihtori Fallila Ulvilasta, Otto Marttila Janakkalasta, E. A. Vuori Viipurista, Emil Saarinen Multialta, Vihtori Luoto (Lunden) Kangasalasta ja T. Pöyhönen Pieksämäeltä; asiantuntijoina: J. W. Keto ja Mauno Pekkala.

Valistus- ja järjestö-muotovaliokunta: Aug. Kuusisto Vihdistä, Emil Forsman Maariasta, Sulo Mäkinen Jämsästä, Emil Kerman Lappeenrannasta, A. J. Kosonen Joensuusta, Onni Parkkonen Äänekoskelta ja Taavi Väänänen Ruokolahdelta; asiantuntijoina: K. Harvala ja Emil Sallila.

Raha-asiainvaliokunta: Jalmari Salo Hyvinkäältä, Ville Kupari Kymistä, Tommi Jyrkinen Jääskestä, Juho Lukkarinen Iisalimesta, Eino Lehtinen Kaarinasta, Taavetti Jäntti Toholammelta ja Albin Koponen Lieksasta; asiantuntijana: Emil Sallila.

Kokous hyväksyi järjestävän valiokunnan ehdotuksen ja määräsi samalla edellämainitussa luettelossa kunkin valiokunnan kohdalla esiintyvän ensimmäisen henkilön valiokuntansa kokoonkutsujaksi.

Tämän jälkeen, klo 12,55, otettiin ruokailuloma.

Kokousta jälleen jatkettaessa klo 14 ryhtyi puhetta johtamaan V. V. Salovaara.

Puolueen lähimmän ajan talouspoliittiset päämäärät.

Otettiin käsiteltäväksi puolueuuevoston asettaman talouspoliittisen neuvottelukunnan laatima ohjelmaehdotus puolueemme lähimmän ajan talouspoliittisista päämääristä (Kts. »Alustuksia», siv. 8—15), sekä siinä yhteydessä seuraavat eri järjestöjen tekemät esitykset:

Tampereen Metallityöntekijäin Sosialidemokraattisen Yhdistyksen esitys puolueemme maa- ja metsätalousohjelmaksi (Kts. »Alustuksia», siv. 15);

Janakkalan Vähikkälän Ty:n ehdotus puolueemme kalastusohjelmaksi (Kts. »Alustuksia», siv. 16);

Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattisen Yhdistyksen ehdotus puolueemme toimintaohjelmaksi (Kts. »Alustuksia» siv. 19);

meillä ole voitontahtoa, ellei meillä ole selvää halua päästä vaikutusvaltaan yhteiskuntaelämässä, niin emme koskaan voi saavuttaa mitään voittoja. Mutta tässä puoluekokouksessa on erikoisen voimakkaasti juuri alleviivattu sitä, että me pyrimme voittoon ja sen kautta myös vaikutusvaltaan valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä. Minä olen omasta puolestani vakuutettu siitä, että me myös tämän voiton saavutamme.

Puheen päätyttyä kokous seisaalleen nousten lauloi voimalla ja ponnella Työväen marssin.

Tämän jälkeen julistettiin puolueemme 17. edustajakokous päättyneeksi, kellon osoittaessa 14.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Kokouksen puheenjohtajat:

Väinö Tanner.

Eero A. Vuori,

Väinö V. Salovaara.

Santeri Saarikivi.

Kokouksen ylisihteeri:

Jvtssi Raitio.

Edelläolevan pöytäkirjan olemme tarkastaneet ja havainneet sen kokouksen päätösten kanssa yhtäpitäviksi.

Jalmari Vuorinen.

Cay Sundström.

Martta Salmela-Järvinen.

V. Tannerin, J. W. Kedon, K. Kukkosen, M. Pekkalan ja Miina Sillanpään vakinaisiksi,
Edv. Huttusen, Sylvi-Kyllikki Kilven ja Martti Peltosen varajäseniksi.

Helsingissä 27. p:nä toukokuuta 1936.

MENETTELYTAPAVALIOKUNTA:

Jalmari Vuorinen.

Edv. Savutie.

Hjalmar Syvänen.

Jussi Raatikainen.

Urho Lappalainen.

Erkki Toivo.

Toivo Mansner.

Mietinnön kuultuaan kokous valitsi puoluetoimikunnan *puheenjohtajaksi* yksimielisesti Kaarlo *Harvalan*. Päätöksen jälkeen kohdisti kokous tov. Harvalalle kättentaputuksin vilkkaat suosiosoituksensa.

Mitä puoluetoimikunnan muihin jäseniin tulee, niin siitä syntyi vielä keskustelua, jonka kuluessa ehdotettiin joukko uusia nimiä. Niinpä *Jyrkinen*, T., ehdotti puoluetoimikunnan varapuheenjohtajaksi Edv. Huttusta ja häntä kannattivat useat edustajat.

Keskustelun päätyttyä suoritettussa lippuäänestyksessä sai Edv. Huttunen 13,487 ääntä 55 äänestäjältä ja V. V. Salovaara **10,993** ääntä 44 äänestäjältä. J. W. Keto sai 371 ääntä 1 äänestäjältä. Puoluetoimikunnan *varapuheenjohtajaksi* oli näin ollen tullut valituksi tov. *Edvard Huttunen*,

Puoluetoimikunnan jäseneksi, *ruotsinkielisten järjestöjen edustajana* valittiin yksimielisesti tov. *Gunnar Andersson*.

Tämän jälkeen suoritettiin *puoluesihteerin* vaali. Valiokunta oli, kuten edellä näkyy, ehdottanut toimeen valittavaksi tov. Aleksii *Aaltosen*. Ennen vaaliin ryhtymistä ehdotti Sundström, että puoluesihteeriksi valittaisiin maisteri Väinö *Meltti*, Kotkasta. Kun tätä ehdotusta oli kannatettu, oli siis suoritettava äänestys. Tällöin saivat ääniä:

Aleksii Aaltonen 81 äänestäjältä 20,332 ääntä, ja

Väinö Meltti 20 » 4,795 »

Puoluesihteeriksi oli näin ollen valittu tov. *Aleksii Aaltonen*.

Vaalituloksen tunnetuksi tultua, osoitti kokous tov. Aaltoselle suosiotaan kättentaputuksin.

Muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi ehdotti *Sundström*, **Cay**,

Pertti Rapion ottaminen puolueen jäseneksi.

Menettelytapavaliokunta mietinnössään N:o 6 esitti:

Turun läänin pohjoisen vaalipiirin piirisihteerin Arvi Kontulan esityksestä otti valiokunta käsiteltäväkseen ehdotuksen Kyröskoskelta kotoisin olevan Pertti Rapion ottamisesta puolueen jäseneksi. Valiokunnan tiedossa oli, että Rapio oli vuoden 1930 puoluekokouksessa erotettu puolueesta silloin esitettyjen syiden perusteella. Valiokunnalle nyt esitetyn tiedon perusteella on Pertti Rapio sen jälkeen kuitenkin toiminut sosialidemokraattisten periaatteiden mukaisesti, joten Turun läänin pohjoisen vaalipiirin piiritoimikunta oli suositellut Rapion ottamista puolueen jäseneksi.

Saatujen tietojen mukaan ja valiokunnan eräiden jäsenten henkilökohtaisen tuntemuksen perusteella päätti valiokunta yksimielisesti ehdottaa,

että puoluekokous hyväksyy Pertti Rapion puolueen jäseneksi.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

MENETTELYTAPAVALIOKUNTA.

Jalmari Vuorinen.

Edv. Savutie.

Hjalmar Syvänen.

Jussi Raatikainen.

Urho Lappalainen.

Erkki Toivo.

Toivo Mansner.

Asiantuntijat: Väinö Tanner, K. H. Wiik.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Puoluetoimikunnan vaali.

Otettiin käsiteltäväksi menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 5, koskeva puoluetoimikunnan kokoonpanoa, Mietintö kuului seuraavasti:

Saamansa tehtävän mukaisesti menettelytapavaliokunta esittää

puolueen puheenjohtajaksi: Kaarlo Harvalan,

varapuheenjohtajaksi: V. V. Salovaaran,

sihteeriksi: Aleksi Aaltosen,

sekä muiksi puoluetoimikunnan jäseniksi:

G. Anderssonin, ruotsinkielisten järjestöjen edustajana,

Eduskuntaryhmän toimintakertomusta käsitellessään valiokunta katsoi tarpeelliseksi kiinnittää huomiota myöskin eräisiin kurinpidollisiin seikkoihin. "Valiokunnan mielestä ei ole oikein, että jos ryhmä jossakin tärkeässä periaatteellisuontoisessa kysymyksessä tekee kiinteän ryhmän jäseniä velvoittavan päätöksen, jotkut ryhmän jäsenet päätöksestä välittämättä esiintyvät toisin. Ryhmäkuria tässä mielessä on siis syytä edelleen tehostaa.

Edelläesitetyn perusteella menettelytapavaliokunta esittää, että puoluekokous päättää:

1) hyväksyä sos.-dem. eduskuntaryhmän toiminnan antaen sille tunnustuksen sen ponnisteluista työtätekevien elinajujen parantamiseksi ja kansanvaltaisten oikeuksien turvaamiseksi;

2) että ryhmäkuria eduskuntaryhmän keskuudessa edelleen on tehostettava, niin että jokainen jäsen noudattaa ryhmän tekemiä päätöksiä, milloin ryhmä nimenomaan tähän velvoittaa.

Helsingissä, toukokuun 27. p:nä 1936.

MENETTELYTAPAVALIOKUNTA.

Jalmari Vuorinen.

Urho Lappalainen.

Erkki Toivo.

Jussi Raatikainen.

Hjalmar Syvänen.

Edv. Savutie.

Toivo Mansner.

Asiantuntijat: Väinö Tanner, K. H. Wiik.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Kunnallisen toiminnan tehostaminen.

Kunnallisen toiminnan tehostamisesta esitti menettelytapavaliokunta mietinnössään N:o 3 seuraavaa:

Käsiteltyään suoritetun evästyskeskustelun perusteella Jyväskylän pitäjän sos.-dem. kunnallisjärjestön ehdotuksen kunnallisen toiminnan tehostamisesta, ehdottaa valiokunta puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman:

Puoluekokous pitää sosialidemokraattisten valtuustoryhmien mahdollisimman tehokasta työtä hyvin tärkeänä. Tästä syystä, koska useat valtuustoryhmämme eivät toi-

maan. Sen seurauksena on eduskunta saanut selviteltävikseen useita lapualaiskaudelta siirtyneitä taantumuksellisia lakiesityksiä samaan aikaan kuin on tehty uusiakin esityksiä, jotka toteutettuina olisivat merkinneet varsin huomattavia kansalaisvapauksien rajoituksia.

Kaikkia näitä epäterveitä ilmiöitä vastaan ryhmämme on asettunut päättävään taisteluun. Pyrittäessä torjumaan taantumuksen kansanvaltaiseen järjestelmään kohdistamia hyökkäyksiä, ei valitettavasti ole voitu välttyä siitäkään, että ryhmämme on joutunut osaltaan vaikuttamaan kansalaisvapauksien supistamiseen. Tällaisina poikkeuksellisinä lakeina ovat syntyneet kiihoituslaki ja puserolaki. Joskin on pidettävä kiinni siitä, ettei poikkeuslakeja yleensä ole säädettävä ja siten rajoitettava jokaiselle tärkeitä kansalaisvapauksia, ei ryhmämme vallinneissa olosuhteissa kuitenkaan ole katsonut voivansa edellämainittuja lakiesityksiä vastustaa, koska hallitusvallalle oli annettava tarpeelliset aseet kansanvaltaisen järjestelmän hävittämistä tarkoittavien hyökkäysten torjumiseksi ja diktatuuripyrkimysten tukahduttamiseksi. Ja myönnettävä on, vaikka lakien soveltuttamisen suhteen muistutuksia voikin tehdä, että nämä lait osaltaan ovat huomattavasti hillinneet fascistisen ikl:n toimintaa.

Eduskuntaryhmämme on sen käytettävissä olevin keinoin ponnistellut erikoisesti työväen taloudellisen aseman parantamiseksi, palkkatason koroittamiseksi, verohelpoitusten aikaansaamiseksi ja työttömyyspolitiikan tehostamiseksi ja kehittämiseksi. Niinikään maatalouden pulakysymyksiä käsiteltäessä se on valvonut pienviljelijäin etua porvariston yksipuolista, suurmaanomistajia suosivaa agraaripolitiikkaa vastaan. Vaikka tulokset eivät luonnollisesti ole voineet nykyisillä voimasuhteilla olla kovin suuria, ovat ne joka tapauksessa varsin merkittäviä ja tunnustusta ansaitsevia.

Viime vuosien aikana ovat taloudelliset kysymykset eduskunnassa tulleet varsin keskeisiksi ja lähinnä sen vuoksi onkin astunut esille myöskin kysymys taloudellisen asiantuntemuksen lisäämisestä. Tältä pohjalta sai alkunsa hallituksen esitys talousneuvostoksi, joka monien muutosten jälkeen ryhmämme myötävaikutuksella hyväksyttiin lepäämään yli vaalien. Vaikka nykyinen laki ei olekaan paras mahdollinen, olisi sillä valiokunnan käsityksen mukaan kuitenkin merkitystä ainakin sikäli, että sen hyväksyminen kokeilutarkoituksessa saattaisi olla paikallaan. Valiokunnan mielestä asia ei suinkaan ole mikään suuri periaatteellinen kysymys ja on siitä näinollen synnytetty aivan tarpeettoman laaja ennakkokeskustelu. Talousneuvostoa on arvosteltava vallitsevia tarpeita silmälläpitäen ja näin ollen olisikin eduskuntaryhmälle annettava vapaus harkintansa perusteella määrätä asiassa kantansa.

vaaleissa, ovat oikeistoainesten toistuneet vaatimukset m.m. puolueemme lakkauttamisesta osoituksena siitä, että maamme porvaristo yhä on taantumuksellisen mielialan vallassa ja että siis taistelua työväenluokan oikeuksien säilyttämiseksi on edelleen ollut käytävä. Valtiovallankaan suhtautuminen puolueeseemme ei suinkaan ole ollut suopeata. Osoituksena siitä on mainittava m.m. kielto punaisen lipun käytöstä ja »Internationalen» laulamisesta. Kun samaan aikaan monet paikalliset viranomaiset ovat pitäneet asianaan eri keinoin vaikeuttaa järjestöjemme toimintaa, ovat olot näin monessa suhteessa olleet varsin epänormaalit ja estäneet järjestötoimintammekin nopeampaa suuntautumista rauhallisten olojen edellyttämiin uomiin.

Samanaikaisesti ovat maamme fascistiset ainekset olleet vilkkaassa toiminnassa. IKX on kyllä koettanut pitää toimintaansa suurin piirtein laillisuuden rajoissa, joskin useat pommijutut, työväen juhlatilaisuuksien häiritsemiset j.n.e., ovatkin selvästi osoittaneet tämän puolueen väkivaltaisen luonteen ja sen pyrkimysten todellisen laadun. Toisaalta on mainittu puolue pyrkinyt vetoamaan myöskin työväestölle ja koettanut ontin iskulausein saada itsetiedottomista aineksista itselleen kannattajia. Sen menestys on tässä suhteessa kuitenkin edelleen ollut kovin vähäinen. Työväenluokan marxilainen vakamus on osoittautunut vaikeimpinakin pula-aikoina kestäväksi suojamuuriksi, johon poliittisten puoskarien pyrkimykset vallata työväestö puolelleen, ovat kilpistyneet. Toisaalta myöskin se, että maamme taloudellinen elämä on varsin huomattavasti elpynyt ja siten parantanut ihmisten toimeentulomahdollisuuksia, on riistänyt asiallisen pohjan fascististen liikkeiden pyrkimyksiltä.

Tällaisten, edelleenkin monella tavalla epänormaalisten olojen vallitessa puoluetoimikunnalta on toiminnassaan vaadittu valppautta ja päättäväistä esiintymistä. Puoluetoimikunnan toimintakertomus sisältää yksityiskohtaiset selostukset niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt puoluetoiminnan aktivisoimiseksi, puolueemme aseman turvaamiseksi ja samalla säännöllisten olojen palauttamiseksi. Muun muassa tämän toiminnan tuloksena onkin nyt todettaviksi, että puoluetoimintamme maan eri puolilla on huomattavasti vilkastunut. Sitä ovat osaltaan edistäneet useat ulospäin suuntautuneet joukkoesiintymiset, kuten maakuntajuhlat, kansanedustajiemme sarjaesiintymiset j.n.e.

Kaiken tämän valiokunta on todennut suurella tyydytyksellä ja tunnustuksella.

Muutamiin seikkoihin on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi kiinnittää huomiota.

Käsittelyn jälkeen puoluekokous hyväksyi yksimielisesti tähän pöytäkirjaan painetut säännöt sos.-dem. piirijärjestöjä, sos.-dem. kunnallisjärjestöjä ja sos.-dem. työväenyhdistyksiä varten ja valtuutti puoluetoimikunnan tekemään tarvittaessa sääntöihin yhdistysrekisterinpitäjän esittämiä muutoksia.

Samalla kun puoluekokous hyväksyi sos.-dem. piirijärjestöjen, sos.-dem. kunnallisjärjestöjen ja sos.-dem. työväenyhdistysten mallisääntöihin muutokset, samalla puoluekokous puolestaan yksimielisesti hyväksyi sen, että näitten järjestöjen voimassa oleviin sääntöihin saadaan asianomaisten järjestöjen päätäntävaltaisissa kokouksissa tehdä muutoksia.

Rauenneita esityksiä.

Valistus- ja järjestömuotovaliokunnan puolesta ehdotti Aug. Kuusisto suullisesti, että koska sääntöjen muutosten yhteydessä oli käsitelty samoja asioita, seuraavien esitysten annettaisiin raueta:

1. Naisten järjestäytymistä koskeva Porin maalaiskunnan Sos.-dem. kunnallisjärjestön esitys;

2. Puolueneuvoston vaalia koskeva Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattisen yhdistyksen esitys;

3. Menettelyä erottamisasioissa koskeva Helsingin ruotsalaisen ty:n esitys;

4. Äänestyksiä pikakokouksissa koskeva Perniön Pohjankylän Ty:n esitys;

5. Työväenyhdistysten jäsenmaksuja koskeva Kymintehtaalaisten Ty:n esitys; ja

6. Yhdistysten sisäänkirjoitusmaksuja koskeva Pekka Nikkasen esitys.

Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Esitettiin menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 1, koskeva puoluetoimikunnan toimintakertomusta. Mietintö kuului seuraavasti:

Lausunnon antamista varten on menettelytapavaliokuntaan lähetetty Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kertomukset vv. 1933—35 ja saa valiokunta nyt lähete keskustelussa kosketeltuja huomautuksia harkittuaan ja asiantuntijoita kuultuaan antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kuluneen kolmivuotiskauden aikana on puolueemme edelleenkin ollut jatkuvasti taisteltava taantumuksellisia voimia vastaan. Vaikka puolueemme arvovalta yleensä ja sen vaikutus maan asioiden hoitoon erikoisesti huomattavasti lisäytyi v. 1933 toimitetuissa valtiollisissa

kokouksen ja miehittämään sen omilla voimillaan. Elävänä esimerkkinä tässä suhteessa on meille Helsingin kunnallisjärjestön toiminta ja tämän vuoksi juuri olisi muutos hyväksyttävä.

Savutie: Meillä Lahdessa on hyväksytty pääasiassa puoluetoimikunnan tekemät sääntömuutokset ja tämä k.o. muutos erikoisesti katsottiin tarpeenvaativaksi.

Jokinen, K.: Kyllä asia käytännössä on niin, että pitkät matkat maaseudulla estävät järjestöjen jäseniä saapumasta suuremmin jouskoin kunnallisjärjestön kokouksiin ja sonvuoksi on edustajistojärjestelmä parempi ja hyväksyttävä. Edustajat sentään aina voivat mennä kokoukseen.

Siimes, K., piti ehdotusta hyväksyttävänä, varsinkin Helsingin kannalta, sillä puolue-elämä Helsingissä on viime aikoina ollut kurjaa ja jo tämäkin vaatii muutosta.

Lappalainen, Urho, Kymi: Niissä kunnissa, missä on siirrytty edustajiston kannalle, on saavutettu myönteisiä tuloksia, jonka vuoksi sääntömuutos olisi hyväksyttävä.

Mansner, T., kannatti edustajistojärjestelmää, sillä se tuo puolue- ja kunnalliselämään tasaantumista.

Keskustelu päättyi ja sen jälkeen äänestyksessä valtavalla enemmistöllä hyväksyttiin sääntöjen 26 §. puoluetoimikunnan esittämässä muodossa.

Muissa suhteissa kunnallisjärjestöjen säännöt hyväksyttiin puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisina, lukuunottamatta 4 §:ää, jonka valiokunta ehdotti puolu esääntöihin tehdyn muutoksen mukaisesti poistettavaksi. Kokous hyväksyi tämän ehdotuksen.

Tyväenyhdistysten sääntöjen 8 §:n sanamuodon ehdotti valiokunta, kuten sen edelläolevasta mietinnöstä näkyy, seuraavaksi: »Yhdistyksen nimen kirjoittavat johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri, kaksi näistä yhdessä.»

Asiasta suoritettuna lyhyen keskustelun jälkeen suoritettuna äänestyksessä, hyväksyttiin pykälä puoluetoimikunnan ehdottamassa muodossa 37 äänellä 35 vastaan.

Muissa suhteissa hyväksyttiin valiokunnan mietintö sellaisenaan, lukuunottamatta siinä esiintyvää mainintaa puoluesihteerin valinnasta ylimenokautena, joka tehtyjen, puoluesihteerin valintaa koskevien sääntömuutosten johdosta tarpeettomana poistettiin.

Kun puolueen säännöt oli käsitelty pykälittäni, hyväksyttiin ne yksimielisesti sellaisina, kuin ne ovat tämän pöytäkirjan yhteyteen liitettyssä liitteessä. Samalla valtuutettiin puoluetoimikunta tekemään niihin yhdistysrekisterinpitäjän mahdollisesti toivomia muutoksia.

Salovaara, V., vastasi Tervolle, ettei viittaus TUL:ään pidä paikkaansa. Mutta kun valinta jätetään puolueuuvoston tehtäväksi, ei siinä ole mitään vaaraa. Jos säännöt pidetään vanhassa muodossaan, niin silloin yhdenmukaisuuden vuoksi tulisi piirisihteerin valinta jättää piirikokouksille.

Lehtinen, Hugo, kannatti Tervoa, mutta ihmetteli Salovaaran rinnastuksia.

Wiik, K. H., piti tärkeänä sitä, että puoluesihteerin valinta jätetään puoluekokoukselle.

Keskustelu päättyi. Äänestyksessä voitti Tervon ehdotus puolue-toimikunnan ehdotuksen 49 äänellä 43 vastaan.

Puolueen sääntöjen seuraavat pykälät hyväksyttiin sellaisena kuin puolue-toimikunta oli ehdottanut.

Kunnallisjärjestöjen sääntöjen 25 ensimmäistä pykälää hyväksyttiin puolue-toimikunnan ehdottamassa muodossa. 26 §. aiheutti keskustelua.

Sundström, C., oli sitä mieltä, että jos puolue-toimikunnan ehdotus hyväksytään, tietää se kansanvallan ja puolueen jäsenten oikeuksien supistamista. Ehdotti pykälän sanamuodon kuulumaan seuraavasti: »Kunnissa, joissa kunnallisjärjestön vuosikokous ei ole toisin päättänyt, päättää kunnallisjärjestön kokous kunnallisjärjestön asioista.»

Sallila, E., huomautti edellisen johdosta, että varsinkin maaseudulla, jossa on pitkät matkat, tuottaa Sundströmin ehdottama muoto vaikeuksia ja sen vuoksi olisi siirryttävä kaikkialla edustajisto-järjestelmään.

Lehtinen, H.: Vaikkakin käytäntö ehkä vaatiikin puolue-toimikunnan ehdottamaa muutosta, niin, kun se kuitenkin on omiaan heikentämään jäsenistön mielenkiintoa kunnallisjärjestötoimintaa kohtaan, ei siihen olisi mentävä. Tämän vuoksi kannatan tov. Sundströmin ehdotusta.

Tämän jälkeen puheaika rajoitettiin 3 minuuttiin.

Keto, J. W.: Täällä on monia osuuskauppanehiä, jotka muistavat, miten me saimme tapella voimallisesti, ennenkuin saimme edustajisto-järjestelmän osuusliikkeissä voimaan. Ainoastaan Pohjolan osuuskauppaliitto, jossa kommunisteilla on määräysvalta, ei hyväksynyt edustajistoa, mutta muutamia vuosia sitten käytäntö sielläkin ajoi siihen ja nyt edustajisto-järjestelmä on hyväksytty kaikissa suuremmissa osuuskaupoissa. Samoin on Norjan työväenpuolueessa otettu käytäntöön sama järjestelmä, kuin mihin me nyt pyrimme.

Kilpi, Eino: Jos säännöt jätetään vanhoilleen niin siinä piilee vaara kansanvallalle, sillä on osoittautunut, että missä vain on kyllin häikäilemätön kuppikunta, niin se pystyy valloittamaan tällaisen yleisen

mietintö aina 37 §:ään asti sellaisenaan. Tämän pykälän 11:n kohdan mukaisesti olisi puoluesihteerin vaali siirtynyt puoluekokoukselta puolueuustolle.

Tervo, Penna, ehdotti kuitenkin, että puoluesihteerin valinta säilytettäisiin edelleen puoluekokoukselle sekä, että pykälän kyseellinen kohta muutettaisiin sellaiseksi, että puolueuustoston asiana on vain määrätä puoluesihteerin palkka. 42:n pykälä taas olisi muutettava niin, että puoluesihteerin valitsee puoluekokous.

Kuusisto, August: Näiden uusien sääntöjen vastustajat ovat väittäneet, että puoluesihteerin menettäisi, jos ne hyväksytään, itsenäisyytensä. Mutta minulla on kokemusta samanlaatuisen tehtävän hoitamisesta ja voin väittää, että jokainen järkävä mies voittaa puoluetuimikunnan omien ajatuksiensa taakse. Ja kun lisäksi tässä kokouksessa on selvinnyt, että voidaan joutua tilanteeseen, jolloin puoluesihteerin olisi valittava puoluekokousten väliajoillakin, niin tämän vuoksi puolustan puoluetuimikunnan tekemää muutosehdotusta.

Mäkinen, Heikki: Lähetekeskustelussa olivat melkein kaikki puheenvuoronkäyttäjät yksimielisiä siitä, että puoluesihteerin olisi valittava puoluekokouksessa. Tämän vuoksi ehdotankin, että sääntöjen 42 §. säilytettäisiin entisessä muodossaan.

Harvala, Kaarlo: En tuhlaa aikaa enempää, sillä asiahän selvitetiin perusteellisesti eilisessä kokouksessa, mutta huomautan vain, kuinka vaikeata on suuressa kokouksessa valita puoluesihteerin — senhän osoittaa jo tämä kokous, jossa ei ole löydetty sopivaa henkilöä puoluesihteerin paikalle. Ehdotan siis, että puoluesihteerin valinta jätettäisiin puolueuustoston tehtäväksi.

Tervo, Penna: Ehdotukseni perusteluiksi pyydän mainita, että puoluesihteerin tulee olla tasavertainen toisten puoluetuimikunnan jäsenten kanssa, eikä näiden käskyläinen. Hänen tulee saada aivan samalla tavoin vaikuttaa äänellään päätöksien tekoon kuin muidenkin ja sen vuoksi hänen valintansa kuuluu puoluekokoukselle. Esimerkkinä mainitsen TUL:n sihteerin eroittamisen, joka aiheutui juuri siitä, että sihteerin oli eri mieltä kuin liittotuimikunta.

Saarikivi, Santeri: Eilinen keskustelu osoitti, että puoluekokouksen on vaikeata valita sihteerin. Ne erimielisyydet, joita puoluesihteerin ja tuimikunnan välillä saattaa olla, eivät saa vaikuttaa päätöksen tekemiseen. Kun puolueuustosto on täällä valittu, niin silloin kokous aivan hyvin voi uskoa sille myös puoluesihteerin valinnan.

Lehtonen, V., ehdotti, että puoluesihteerin valinta jätettäisiin tällä kertaa, koska ei kerran sopivaa henkilöä tehtävään löydy, seuraavaan puoluekokoukseen saakka puoluetuimikunnan ja puolueuustoston tehtäväksi.

Kun kokemus on osoittanut, että sääntöjen muutoksien johdosta voi tulla tarpeelliseksi tehdä sääntöihin pienempiä yhdistysrekisterin pitäjän esittämiä muutoksia, ehdottaa valiokunta, että puoluekokous valtuuttaisi puolue-toimikunnan tekemään tarvittaessa sääntöihin pienempiä yhdistysrekisterin pitäjän esittämiä muutoksia.

Kun piirien ja kunnallisjärjestöjen sääntöihin tehtävät muutokset on hyväksyttävä puoluekokouksessa, lienee kaiken varalta hyvä hyväksyä tätä varten päätöslauselma. Valiokunta ehdottaa näin ollen seuraavien päätöslauselmien hyväksymistä:

    Puoluekokous hyväksyy yksimielisesti tähän pöytäkirjaan painetut säännöt sos.-dem. piirijärjestöjä, sos.-dem. kunnallisjärjestöjä ja sos.-dem. työväenyhdistyksiä varten ja valtuuttaa puolue-toimikunnan tekemään tarvittaessa sääntöihin yhdistysrekisterin pitäjän esittämiä muutoksia.

    Samalla kun puoluekokous hyväksyy sos.-dem. piirijärjestöjen, sos.-dem. kunnallisjärjestöjen ja sos.-dem. työväenyhdistysten mallisääntöihin muutokset, samalla puoluekokous puolestaan yksimielisesti hyväksyy sen, että näitten järjestöjen voimassa oleviin sääntöihin saadaan asianomaisten järjestöjen päätäntä valtaisissa kokouksissa tehdä muutoksia.

    Asiantuntijoina olivat läsnä K. Harvala ja E. Sallila.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

Aug. Kuusisto.

E. Kerman.

Emil Forsman.

A. J. Kosonen.

S. E. Mäkinen.

Onni Parkkonen.

Taavi Väinänen.

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa ehdotti *Tervo*, Penna, puolueen sääntöehdotuksen 2 §:ään sellaisen muutoksen, että puolueen sen mukaisesti tulisi »yhteistoiminnassa muiden maiden sosialidemokraattisten puolueiden kanssa työskennellä sorrettujen ja riistonalaisten luokkien valtiollisten oikeuksien laajentamiseksi», j.n.e.

Tervon ehdotusta kannattivat Heiskanen, Kerman, y.m.

Toimitetussa äänestyksessä, joka suoritettiin Tervon ehdotuksen ja valiokunnan mietinnön välillä, Tervon ehdotus voitti, joten sääntöjen 2 §:ään tehdään sen mukainen muutos.

Sen jälkeen hyväksyttiin sääntöehdotus ja valiokunnan siitä antama

Työväenyhdistyksen säännöt.

3 §•

Tämän pykälän toinen kohta tulisi valiokunnan ehdotuksen mukaan kuulumaan seuraavasti: »Sosialidemokraattisen puoluekokouksen ja puolueuuevoston sekä puoluetoimikunnan tekemiä jäsenoikeuksia koskevia päätöksiä on osaston noudatettava.»

6 §•

Tästä pykälästä ehdotetaan johtokunnan jäsenmäärä sekä vaki-naisten että varajäsenten kohdalta jätettäväksi avoimeksi, joten kukin yhdistys voi asiasta päättää tarpeen mukaan.

7 §•

Tämän pykälän ensimmäiseen lauseeseen ennen kauppakirjat-sanaa lisättäisiin myöskin rekisteröimisasiakirjat.

8 §•

Valiokunta ehdottaa pykälälle seuraavan sanamuodon: »Yhdistyk-sen nimen kirjoittavat johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri, kaksi näistä yhdessä.»

10 §.

Pykälään ehdotetaan kahvila- ja ruokalaliikkeen lisäksi lisättäväksi sana »clokuvaliike».

15 §.

Pykälässä oleva sana »sanomalehdessä» muutettaisiin sanaksi »puoluelehdessä».

*

Samalla valiokunta ehdottaa puoluesihteerin valinnasta ylimeno-kautena seuraavaa:

että puoluekokous voimassaolevien sääntöjen mukaan valitsee puoluesihteerin, jonka toimiaika kestää siksi, kunnes puolueuuevoston kokous uusien sääntöjen mukaisesti on toimittanut puoluesihteerin vaalin.

*

4 §.

Pykälästä poistetaan neljäs kohta kokonaisuudessaan.

8 §.

Tämän pykälän toisen kohdan sanamuotoa selvennetään, niin että kohta tulisi kuulumaan seuraavasti: »Jäsen, joka ei ole kuulunut puolueeseen vähintään 3 kuukautta ja suorittanut siltä ajalta täyttä jäsenmaksua, ei voi ottaa osaa äänestyksiin eikä tulla valituksi luottamustoimiin.»

42 §.

Valiokunta päätti ehdottaa tämän pykälän hyväksyttäväksi ehdotetussa muodossa. Kaksi valiokunnan jäsentä olivat sillä kannalla, että puoluesihteeriksi olisi valittava puoluekokouksessa.

Piirijärjestön säännöt.

Piirijärjestöjen säännöt päätti valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi puolue toimikunnan esittämässä muodossa.

Kunnallisjärjestön säännöt.

Yhtäpitävästi puoluesääntöihin tehdyn muutoksen kanssa ehdottaa valiokunta, että 4 § poistettaisiin.

Tästä seuraa, että jäljellä olevain pykäläin numerojärjestys muuttuu.

29 §.

Pykälä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että sen sanamuoto olisi seuraava: »Nämä säännöt voidaan muuttaa tai kumota ainoastaan kunnallisjärjestön edustajiston tahin, missä sitä ei ole, kunnallisjärjestön kokouksessa, ja on ne noudatettavaksi tullakseen sosialidemokraattisen puolue toimikunnan hyväksyttävä, ennenkuin ne yhdistysrekisteriin merkitään.»

30 §.

Tälle pykälälle ehdottaa valiokunta seuraavan sanamuodon: »Jos kunnallisjärjestö purkautuu tai lakkautetaan, joutuvat sen varat ja omaisuus sille piirijärjestölle, jonka jäsenenä kunnallisjärjestö on toiminut.»

Yhdistysten kirjanpito.

Esitettiin valistus- ja järjestömuotovaliokunnan mietintö N:o 3, koskeva yhdistysten kirjanpitoa. Mietintö kuului:

Valiokunta, kuten puolueoimikuntakin, pitää tehtyä esitystä kannatettavana. Kuitenkin päästäisiin parempaan tulokseen, jos puolueoimikunta piirijärjestöjen välisen yhteistoiminnan avulla ensin suunnittelisi eri kirjanpitemuodot sellaisiksi, että ne sopisivat erilaatuisille yhdistyksille. Valiokunta näin ollen kannattaa puohietoimikunnan ehdotusta.

Helsingissä, toukokuun 27. p:nä 1936.

Aug. Kuusisto.

E. Kerman.

Onni Parkkonen.

A. J. Kosonen.

Taavi Väänänen.

Emil Forsman.

S. E. Mäkinen.

Mietintö hyväksyttiin yksimielisesti.

Kesäoimiston puolueelle perustamista

koskevan esityksen johdosta oli valistus- ja järjestömuotovaliokunta yhtynyt puolueoimikunnan lausuntoon (Kts. »Alustuksia» siv. 54) ja ehdotti, ettei mitään velvoittavaa päätöstä asian johdosta tehtäisi.

Kokous hyväksyi yksimielisesti valiokunnan ehdotuksen.

Sääntömuutokset.

Tov. Aug. *Kuusisto* esitteli kokoukselle valistus- ja järjestömuotovaliokunnan mietinnön N:o 1, koskeva puolueen, piirijärjestöjen, kunnallisjärjestöjen ja työväenyhdistysten sääntöjen muutoksia. Mietintö oli seuraavan sisältöinen:

Valiokunta, ottaen huomioon keskustelussa sekä valiokunnalle erikoisesti jätetyt ehdotukset, on käsitellyt sääntömuutokset kohditain. Valiokunta ehdottaa kuitenkin sääntöihin eräitä poistoja ja pienempiä muutoksia. Muutokset ovat seuraavat:

Puolueen säännöt.

2 §•

Ensimmäisestä kohdasta poistetaan sanat »virkailijat sekä».

NELJÄS KOKOUSPÄIVÄ.

Neljäs kokouspäivä aloitettiin toukokuun 28 p:nä klo 9 Eero A. Vuoren puheenjohdolla. Aluksi laulettiin »Vala», jonka jälkeen järjestösihteeri E. Sallila suoritti nimenhuudon.

Puolueen valistustyö.

Esitettiin valistus- ja järjestömuotovaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva puolueen valistustyötä. Mietintö oli seuraavansisältöinen:

Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan ehdotukseen niistä perusteista, joiden mukaan puolueen valistustyö olisi lähiaikana hoidettava. Etenkin todetaan tyydytyksellä ne ajatukset, että puolueen valistustyövälineistöä olisi parannettava ja kehitettävä. Myöskin ajatukset järjestölehden perustamisesta ovat paikallaan. Valiokunta näin ollen ehdottaa,

että puoluekokous hyväksyy puoluetoimikunnan ehdotuksen valistustyöstä.

Helsingissä, toukokuun 27. p:nä 1936.

Aug. Kuusisto.

E. Kerman.

Onni Parkkonen.

A. J. Kosonen.

Emil Forsman.

S. E. Mäkinen.

Mietinnön johdosta lausui *Mansner*, Toivo, että siihen olisi pitänyt sisällyttää maininta propagandatoimiston perustamisesta puoluetoimiston yhteyteen silloin kuin siihen mahdollisuus ilmaantuu.

Mäkinen, Hugo, yhtyi *Mansnerin* lausuntoon.

Sallila, E., huomautti, ettei propagandatoimistosta voida vielä tällä kertaa päättää, vaikka asia onkin hyvä. Näin ollen ei asiaa koskeva mainintakaan siitä mietinnössä ole tarpeellinen.

Tämän jälkeen mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Kuopion länt. vp.: Yrjö *Nurmi*, Kuopio, sekä var. Herman Reinikainen, Varkaus.

Kuopion it. vp.: A. J. *Kosonen*, Joensuu, sekä var. Mikko Pehkonen, Polvijärvi.

Vaasan it. vp.: Emil *Sinervä*, Keuruu ja Emil *Saarinen*, Multia, sekä var. Onni Parkkonen, Äänekoski ja Atte Muhonen, Laukaa.

Vaasan etel. vp.: J. A. *Tenkula*, Jalasjärvi, sekä var. Nestori Hauta-aho, Vaasa.

Vaasan pohj. vp.: Karl Abner *Palm*, Kokkola, sekä var. Vihtori A. Lahti, Kauhava.

Oulun etel. vp.: Arvi *Turkka*, Oulu, sekä var. Eero Hourula.

Oulun pohj. vp.: Aarne *Mäkikangas*, Kemi, sekä var. Ville Ervast, Haukipudas.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto: A. *Lassila*, Pietarsaari sekä var. Fr. Sundqvist, Helsinki.

Puolueneuvoston jäsenten palkkioksi hyväksyttiin 85 markkaa kulta-kin kokous- ja matkapäivältä.

Puolueen tilintarkastajain palkkiot päätettiin suorittaa, kuten ennenkin, laskun mukaan.

Kokous päättyi tältä päivältä klo 17.50.

Tampereella pidetyssä puoluekokouksessa viime kerralla oli puoluekokousedustajaa matka- ja päivärahaiksi hyväksytty 60 mk. päivältä sekä matkakulut. Katsoen siihen, että kokous pidetään tällä kertaa pääkaupungissa ja kun viimekertainen päiväraha oli verraten niukka, on valiokunnan mielestä päivärahaa jonkin verran koroitettava. Edessä olevat suuret vaalikustannukset y.m. menot rajoittavat kuitenkin tälläkin kertaa korkeampien päivärahojen suorittamista. Valiokunta näinollen ehdottaa,

että puoluekokousedustajani matka- ja päivärahaiksi hyväksyttäisiin 85: — päivältä ja

että matkarahoina suoritetaan kolmannen luokan rautatielippua ja toisen luokan laivalippua sekä linja-autolla matkustettaessa linja-autotaksan mukaisesti laskettu matkaraha.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

Jalmari Salo.
f. Lukkarinen.
Tommi Jyrkinen.

Taavetti Jäntti.
Eino Lehtinen.
Albin Koponen.

V. Kupari.

Puolueneuvoston jäsenten vaali.

Eri piirijärjestöjen ehdotusten mukaisesti valittiin puolueneuvoston seuraavat henkilöt:

Uudenmaan vp.: Jalmari *Vuorinen*, Lohja ja Juho *Lanto*, Kuusankoski, sekä var. J. A. *Lehtinen*, Iitti ja Muisto *Ilomäki*, Hyvinkää.

Turun etel. vp.: Kalle *Jokinen*, sekä var. Kustaa *Rantanen*.

Turun pohj. vp.: Vihtori *Fallila*, Ulvila ja Fanny *Ahlfors*, Pori, sekä var. Vilho *Rantanen*, Pori ja Frans *Mustasilta*, Hämeenkyrö.

Llämeen etel. vp.: Uno *Salo*, Lammi ja Kalle *Vuorinen*, Valkeakoski, sekä var. Ville *Lindqvist*, Humpkala ja Väinö *Kilpi*, Forssa.

Hämeen pohj. vp.: Kristian *Anjala*, Tampere ja Sulo E. *Mäkinen*, Jämsä, sekä var. Toivo *Mansner*, Tampere ja Nikolai *Virtanen*, Viipula.

Viipurin länt. vp.: J. F. *Aalto*, Viipuri ja Urho *Lappalainen*, Kymi, sekä var. Juho *Pyy*, Viipurin mlk. ja E. *Kerman*, Lappeenranta.

Viipurin it. vp.: Richard *Nurminen*, Enso, sekä var. Jussi *Raatikainen*, Sortavala.

Mikkelin vp.: Viki *Paavilainen*, Mikkelä, sekä var. J. V. *Lötjönen*, Sääminki.

»Sos.-dem. puolue pitää välttämättömänä, että samalla, kun vähitellen pyritään vapautumaan viljan suojatulleihin ja maataloustuotteiden vientipalkkioihin perustuvasta tukemisjärjestelmästä, on maatalouden valtiolta näissä muodoissa saamaa tukea kehitettävä niin, että viljan tuotantoa yksipuolisen voimakkaasti edistäviä toimenpiteitä pyritään välttämään ja huomiota jatkuvasti kiinnitetään myös kotieläintuotantoon ja sille pohjautuvaan rehuntuotantoon. Samoin on vientipalkkioista kuluttajille aiheutuvaa räsistusta kevennettävä. Tätä silmälläpitäen:

a) viljan tulleja ja erikoisesti rukiin tulleja on alennettava ja
b) että maataloustuotteiden hintojen tukemisesta johtuvia räsistuksia ei yksipuolisesti aseteta kuluttajani kannettavaksi.

6) Kohdan »XI. Rannikko- ja saaristolaiskalastajain aseman turvaaminen» b-momentti ehdotetaan seuraavaan muotoon: »b) että kalastuselinkeinon kohottamiseksi on varsinkin kalastusta ammattina harjoittavan vähäväkisen väestön muodostamille edistysseuroille ja yhtymille annettava avustusta jota paitsi on järjestettävä kalastusvälineiden ja -tarvikkeiden vakuutus sekä edistettävä kalastajien myyntiosuuskuntien perustamista.»

Soanlahden Kiekuan ty:n esityksen perusteella ehdotetaan:

1) valmisteilla olevaan lainsäädäntöön tulee otettavaksi määräykset puutavaran myynnistä, ajossa ja hakkuussa vaadittavista n.s. ylimitoista,

2) että uittotöitä ei saa vapauttaa työaikalain alaisuudesta muuten kuin erittäin pakottavissa tapauksissa.

Helsingissä toukokuun 27. p:nä 1936.

Herman Reinikainen.

Otto Marttila.

Emil Saarinen.

Vihtori Fallila.

T. Pöyhönen.

Vihtori Luoto.

E. A. Vuori.

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Keskustelutta hyväksyttiin myöskin saman valiokunnan mietintö N:o 2, joka kuului seuraavasti:

Käsiteltyään H:gin Metallityöläisten Sos.-dem. Yhdistyksen esitystä kuntien työläisten asemasta valiokunta ehdottaa, että puoluekokous yhtyisi puoluetoimikunnan asiasta antamaan lausuntoon.

Puoluekokousedustajaa matka- ja päivärahat.

Esitettiin ja yksimielisesti hyväksyttiin seuraava raha-asiainvaliokunnan mietintö N:o 4.

koskevan ajatuksen kannalla, valiokunta on sitä mieltä, että asianomaista kohtaa ponsilausemassa voidaan muuttaa sellaiseen muotoon, etteivät vastustajat voisi selittää puolueemme tarkoituksia tässä asiassa väärin.

Valiokunta yhtyy lähete keskustelussa esitettyyn ajatukseen, että Suomenlahden itärannikon kalastajille olisi pyrittävä hankkimaan kalastusmahdollisuuksia nykyisten aluevesien ulkopuolella Neuvostoliiton kanssa käytävien neuvottelujen kautta. Valiokunta on pyrkinyt muuttamaan asianomaista kohtaa ponsissa siten, että keskustelussa esitetyt toivomukset toimenpiteistä kalastajain toimeentulon parantamiseksi olisivat tulleet huomioonotetuiksi.

Kaikkeen edelläolevaan viitaten, esittää valiokunta puoluekokouksen hyväksyttäväksi talouspoliittisen neuvottelukunnan esittämän ohjelman sos.-dem. puolueen lähimmän ajan talouspoliittisista päämääristä muuten sellaisenaan paitsi, että seuraaviin kohtiin tehdään seuraavat lisäykset ja muutokset:

1) Kohdan »I. Työnhankintaohjelma» ensimmäisen momentin ensimmäisen kappaleen loppuun lisätään lause: »On pidettävä huolta siitä, että hallitus vuosittain käyttää ne määrärahat, jotka sille on toittien järjestämistä varten menoarviossa myönnetty».

2) Kohdan »II. Työpaikkatason kohottaminen» kolmannen momentin toisen kappaleen jälkeen lisätään lause: »Niillä paikkakunnilla, missä puheenalaisissa töissä ei valtion paikkalautakunnan määräämiä norjeja ole noudatettu, on valtion toimesta järjestettävä töitä maksamalla niissä paikkakunnalla vallitsevaa palkkatasoa korkeampaa palkkaa».

3) Kohdan »III. Sosiaalivakuutuksen edistäminen» alkuun lisätään seuraava johtolause: »Sosialidemokraattinen puolue pitää välttämättömänä, että vihdoinkin aletaan määrätietoisesti kehittää sosiaalista vakuutusta ja sen vuoksi vaatii — pitämättä kuitenkaan ehdottomasti kiinni vakuutusta toteutettaessa siitä järjestyksestä, jossa eri sosiaalivakuutuksen muodot alempana luetellaan — 1. että sairausvakuutus j.n.e.

4) Kohdan »IV. Verotuksen saattaminen oikeudenmukaiseksi» toisen kohdan a-momentin alkuun lisättäväksi sana »perusvähennykset», niin että sanotun momentin alku kuuluisi:

»että lapsi- ja perusvähennyksiä suurennetaan j.n.e.»

Tähän ohjelman kohtaan lisätään uusi neljäs kohta, joka kuuluu:

»4. Korkotulojen saattamista tehokkaan verotuksen alaisiksi on kaikin tarkoituksenmukaisin keinoin pyrittävä aikaansaamaan.»

5) Kohta »VII. Maataloustuotannon suunta ja tukeminen» saa seuraavan muodon:

erittäin pakottavia tapauksia esim. purouitossa vähän veden aikana, jolloin työaikaa on pakostakin tilapäisesti pidennettävä, joten ponnessa olisi tämä otettava huomioon.

Mitä taas esityksen kolmanteen pönteon tulee, viitataan sen suhteen talouspoliittisen ohjelman työpalkkaa koskeviin ponsiin, missä puhutaan nimenomaan metsä- ja uittotyöläisten työpalkoista.

Mitä taas keskustelun aikana esitettyihin muutosehdotuksiin tulee, niin haluaa valiokunta niiden johdosta huomauttaa seuraavaa:

On paikallaan, että metsä- ja uittotyöläisten palkkausoloja koskevaan kohtaan tehdään lisäys, jossa mainitaan valtion velvollisuudesta järjestää töitä sellaisille seuduille, missä palkkalautakunnan määräämiäkään paikkannormeja ei noudateta ja että näissä töissä on maksettava vallitsevaa tasoa korkeampaa palkkaa.

Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan ehdotukseen lisäykseksi työmäärärahojen käyttöä koskevaan kohtaan työnhankintaohjelmassa.

Myöskin yhtyy valiokunta puoluetoimikunnan esittämään käsitykseen, että mistään nimenomaisesta kaavasta sen suhteen, missä järjestyksessä sosiaalivakuutus olisi toteutettava, ei voida pitää kiinni.

Mitä taas tulee siihen ed. Paavilaisen lähetekeskustelussa tekemään esitykseen, että puoluetoimikunta veloitettaisiin valmistamaan erikoinen esitys vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksesta, ei valiokunta voi sellaista tehtävää puoluetoimikunnalle suositella, koska sellaisen esityksen valmistamisen vaatisi siksi laajan työn, ettei puoluetoimikunnalla ole siihen teknillisiä eikä taloudellisia mahdollisuuksia.

Valiokunta yhtyy niihin, jotka ovat ehdottaneet verotusta koskevaan ohjelmaan lisättäväksi maininnan perusvähennysten suurentamisesta samoin kuin se pitää välttämättömänä, että korkotuloja pyritään tehokkaasti verottamaan.

Lähetekeskustelussa esitettiin myöskin ajatus, että pankit ja varsinkin liikepankit olisi otettava valtion haltuun. Koska pankkien luottopolitiikka ei ole nykyisin samassa merkityksessä ajankohtainen kuin mitä se oli lamakauden vuosina, jolloin pankkien ottama korkea korko herätti laajoissa porvarillisissakin piireissä tyytymättömyyttä ja koska toisaalta pankkien valtioistamiskysymystä ei ole ehditty riittävästi valmistella, joten puolueen vastustajat voisivat käyttää sellaista vaatimusta m.m. levottomuuden synnyttämiseen erittäin pienentallettajain keskuudessa, pitää valiokunta tällä kertaa riittävänä ohjelmaan sisältyvää vaatimusta, jonka mukaan valtion kontrolli olisi ulotettava pankkien, luoton jakeluun ja korkopolitiikkaan.

Pysyen edelleen ohjelmassa esitetyn maatalouden tuotantosuntaa

puolustava maansa ulkonaista ja sisäistä vapautta kaikkia niitä vastaan, jotka saattavat sitä uhata. Se vaatii valtiovaltaa pitämään kurissa ne fascistiset ainekset, jotka saattavat juonittelullaan vaarantaa maamme rauhan ja vapauden; on varottava, etteivät nämä ainekset pääse vaikuttamaan maan aseellisiin voimiin. Vaadimme, ettei Suomen puolustuslaitosta koskaan käytetä hyökkäykseen toista maata vastaan; sen tarkoitus on ja täytyy aina olla yksinomaan maamme ja kansamme puolustaminen. Sen ylläpitoon myönnettävät varat on pidettävä sellaisissa rajoissa, ettei vaikeuteta niiden yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamista, joita kansamme syvien rivien hädänalainen tila niin kipeästi vaatii.

Työtekevien kansanluokkien elinetujen ajamisessa tietää sosialidemokraattinen puolue olevansa yksin. Työtekevän kansan onkin otettava kohtalonsa omiin käsiinsä, lisättävä luokkavoimaansa liittymällä yksimielisesti sosialidemokraattisen puolueen ympärille ja lisättävä tulevissa eduskuntavaaleissa sen vaikutusvaltaa. Täten voi työkansa hankkia itselleen sen johtoaseman, joka sille tuotannollisen elämän ja kaiken terveen kehityksen kannattajana kuuluu.

Lähimmän ajan talouspoliittinen ohjelma.

Esitettiin talouspoliittisen valiokunnan mietintö N:o 1, joka kuului seuraavasti:

Talouspoliittinen valiokunta on käsitellyt talouspoliittisen neuvottelukunnan esityksen lähimmän ajan talouspoliittiseksi ohjelmaksi samoinkuin siihen liittyvän puoluetoimikunnan lausunnon sekä tämän yhteydessä käsiteltävät:

Tampereen Metallityöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esityksen maa- ja metsätalousohjelmaksi,

Janakkalan Vähikkälän ty:n ehdotuksen puolueen kalastusohjelmaksi,

Viipurin pitäjän Sos.-dem. Kunnallisjärjestön ehdotuksen vientiteollisuuden yhteiskunnallistuttamisesta ja

Kiekuan ty:n esityksen metsä- ja uittotyöläisten työehdoista, ja niihin liittyvät puoluetoimikunnan lausunnot kuin myös lähetekeksustelussa esitetyt kirjalliset ehdotukset ja lausunnot.

Valiokunta yhtyy puoluetoimikunnan lausuntoihin, mikäli ne koskevat Tampereen Metallityöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen, Janakkalan Vähikkälän ty:n ja Helsingin Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. yhdistyksen esityksiä.

Valiokunta yhtyy Soanlahden Kiekuan ty:n esitykseen puoluetoimikunnan asiasta antamaan lausuntoon muuten paitsi toisen ponnin suhteen, jossa on huomattava, että käytännössä saattaa esiintyä

puolueetkaan eivät ole riittävän päättäväisesti asettaneet sulkuja. Ainoastaan sos.-dem. puolue on tämän liikkeen alkuajoista saakka päättävästi asettanut sitä vastustamaan, osoittaen kansalle, millin sen avulla, naamioimisesta huolimatta, todellisuudessa pyritään. Kokemukset muista maista osoittavat, miten vaarallinen se suunta on ei vain asianomaisen maan sisäiselle elämälle ja sen kansalaisten vapaudelle, vaan myöskin mikä uhka siitä koituu maailmanrauhalle. Puoluekokous vaatii valtiovaltaa pitämään tämän liikkeen pyrki- mykset kurissa.

Työväen taloudelliset olot ovat olleet kurjat. Maailmaa rasittaneen pulan aikana pantiin meillä suurin osa kuormasta vähävaraisen kansanosan kannettavaksi ankaran työttömyyden ja häpeällisen alhaisiksi poljettujen palkkain muodossa. Siten suistui vähävaraisen kansanosan elintaso peloittavan alhaiseksi, samaan aikaan, kun naapurimaissamme valtiovallan toimesta ponnisteltiin sen entisellään säilyttämiseksi, siinä onnistuinkin. Mutta ei tässä kyllin. Vielä sen- kin jälkeen, kun pula on meillä täysin voitettu, kun tuotanto ylittää entiset huippusaavutuksensa, valtion rahallinen asema on saatu kuntoon ja yrittäjäloukka nauttii runsaista voitoistaan, on työtä tekevän kansanosan asema suureksi osaksi jäänyt entiselleen.

Tämmöisen asiantilan korjaamiseen on valtiovallan käytävä käsiksi. Työttömille on hankittava riittävästi työtilaisuuksia. Sama- alla on huolehdittava siitä, että työstään eläville maksetaan riittävä palkka. Hyöty tästä koituu myöskin tuotannon hyväksi, sillä ilman riittävää ostovoimaa ei maatalouden eikä teollisuuden tuotteilla ole kotimaassa sitä menekkiä, minkä ne voisivat saada. — Saman- aikaisesti on vähävaraisen kansanosan elämää helpotettava keventä- mällä sen nykyistä liian raskasta verotaakkaa, alentamalla varsinkin tulliverotusta, mutta myöskin muita sekä välillisiä että välittömiä veroja.

Heittäytyen saman varustelukiihkon valtaan, joka viimeaikoina on vallannut suuren osan maailmaa, on maamme porvaristo ryhty- nyt ajamaan suuria lisäyksiä sotilasmenoihin »puolustuslaitoksen perushankintojen» nimellä. Tässä kiihkoilussa ovat kaikki porvaril- liset puolueet mukana ja sos.-dem. puoluetta, joka on tätä kiihkoilua yrittänyt hillitä, on syytetty epäisänmaallisuudesta. Mutta sociali- demokraattinen työväki on päättänyt tehdä tästä maasta työtä- tekevän kansan isänmaan sanan täydellisessä merkityksessä työs- kentelemällä jatkuvasti tämän väestön taloudellisen ja yhteiskun- nallisen sekä sivistyksellisen tason kohottamiseksi sen taloudellisen ja yhteiskunnallisen riippumattomuuden luomiseksi. Mitä enemmän se tässä pyrkimyksessään onnistuu, sitä innokkaammin työ kansa on

ohjelmakysymyksiä ja luoda pohjaa pitemmälle tähtäävää toimintaa varten, myös järjestää edellytykset tulevaa vaalitoimintaa varten. Täältä odotetaan tunnuksia tähän vaalityöhön. Ei ole jätettävä asioita siihen, että laajoissa kansalaispiireissä vallitseva katkeruus ja tyytymättömyys saa jäädä kytemään. Katkeruudella ei koskaan päästä mihinkään tuloksiin, sen johdattamina joukot vain lyövät päänsä seinään. Tyytymättömyys on johdettava yhteiseen uomaan, joukot on saatava aktiivisesti toimimaan. Vaaleihin me varustaudumme parhaiten puhaltamalla rohkeutta kannattajajoukkoihimme ja niihin laajoihin kansalaispiireihin, jotka ovat samassa asemassa. Se toivottomuus ja pelonalaisuus, joka on paikotellen ollut vallalla, on saatava häviämään.

Osottaakseni, mitä diktaattorit joukoiltaan odottavat, lainaan lopuksi erään iskulauseen, jonka historian tähänasti suurin demagogi saksalainen Hitler, joukoilleen kerran heitti, kun lähti vaaleihin: »Meidän on oltava nopeita kuin vinttikoirat, sitkeitä kuin nahka ja kovia kuin Kruppin teräs.» — Jos me kansanvallan puolesta sensijaan edes tavallisella tarmollamme työskentelemme, olen varma, että me erittäin hyvin selviydymme ja pystymme vaalivoiton hankkimaan.

Esitys palkittiin pitkillisin suosionosoituksin.

Julistus työväenluokalle.

Välittömästi tov. Tannerin esitelmän jälkeen esitettiin kokouksen hyväksyttäväksi painettuna edustajille jaettu ehdotus puoluekokouksen julistukseksi maamme työväenluokalle. Pienin muodollisin muutoksin hyväksyi kokous julistuksen seuraavassa muodossa:

SUOMEN KOVIA KOKENEELLE TYÖVÄEN- LUOKALLE.

**Sos.-dem. Puoluekokous kutsuu kaikkia työtä-
tekeviä taisteluun valtiollista ja taloudellista
sortoa vastaan.**

Sos.-dem. Puoluekokouksen julkilausuma.

Raskain mielin on työtätekevä kansanluokka viimeisinä vuosina seurannut olojen kehitystä maassamme.

Valtiollista elämää ovat synkistyttäneet ja sen rauhallista kulkua häirinneet eräiden oikeistopiirien pyrkimykset aikaansaada fascistiseen diktatuuriin tähtäävä järjestelmä, mille pyrkimykselle keskusta-

voiton johdosta. Onhan eräs huomattava maalaisliittolainen sanonut julki sen, mitä olemme saaneet pitkin talvea yksityisesti kuulla, että jos sosialidemokratia voittaa tulevissa vaaleissa, niin se merkitsee palaamista v:n 1918 oloihin. Tämä on tietysti heidän valitsijoittensa kiihoittamiseksi ja pelottamiseksi keksitty. Minä arvelen, että me voimme tähän yhteisesti vastata, että tämän maan porvarit saavat tottua siihen, että sosialidemokratia työväenluokan edustajana katsoo voivansa olla tasavertaisena aina mukana ja täyttää minkä paikan tahansa tässä yhteiskunnassa. (Salista: Oikein! Hyvä!)

Mutta mitä vaalien jälkeen ja varsinkin odotetun vaalivoiton jälkeen seuraa? Voimmeko antaa valitsijoillemme kiinteitä lupauksia siihen työhön nähden, jota ennenkaikkea eduskunnassa tulemme suorittamaan? Ohjelmamme on selvä ja tässä kokouksessa sitä on edelleen selvennetty ja yksityiskohdissa täydennetty. Voimmekin sen vuoksi turvallisesti luvata tehdä kaiken voitavamme tämän ohjelman läpiviemiseksi. Tuleeko se tapahtumaan vastustuspuolueen asemassa eduskunnassa vai jonkinlaisessa muodossa hallituksesta käsin, se tulee riippumaan vastaisista olosuhteista.

Se, mitä me hartaasti toivomme on, että saavutamme sellaisen vaalivoiton jonka avulla aikaansaamme politiikassa muutoksia ja käänteitä. Jos näin käy, tulee tietysti hallitusmuutos. Mitä vaihtoehtoja on sen jälkeen olemassa? Saavatko porvarilliset puolueet aikaan enemmistöhallituksen? Se kohtaa suuria vaikeuksia sen jälkeen kun iki ei enää muka ole porvarillinen puolue ja jolloin eivät toisistaan mielellään voi sen kanssa yhdessä toimia. Jos taas sosialidemokraattinen puolue jollakin muotoa joutuu olemaan hallitusvastuusta osallinen, niin voi tulla kysymykseen joko puhdas sosialidemokraattinen hallitus jonkin porvarillisen puolueen kannatuksella, tai kokoomushallitus, jossa sosialidemokraattinen puolue ja jokin tai jotkin porvarilliset puolueet olisivat mukana. Täytyy vain kysyä, onko meillä tällaista porvarillista puoluetta. Saammeko syntymään sellaista yhteistä ohjelmaa, jonka pohjalla katsottaisiin voitavan mennä hallitukseen, vai onko jätettävä porvarillisten puolueiden asiaksi hoitaa asiat ja koettaa vastustuspuolueen asemassa valvoa, että työskentely tapahtuu oikeissa merkeissä. Emme valitettavasti tässä suhteessa ole Skandinavian maiden asemassa, joissa kaikissa löytyy keskustapuolueita, joilla on ollut halua olla yhteistoiminnassa sosialidemokraattien kanssa. Mielestäni on kuitenkin rohjettava sanoa, että jos kansa meille luottamuksensa antaa, olemme valmiit vastaamaan huutomme ja vaalien tulosten niin vaatiessa, ottamaan hallitusvastuun kantaaksemme.

Tämän puoluekokouksen tehtävänä on, paitsi selvittää sisäisiä

Kovin erilaisten ainesten kerääntyminen yhteiseen rintamaan — kommunisteista aina vapaamielisiin porvarillisiin saakka — panee tosin epäilemään, onko tuollainen rintama kestävä. Mutta se on näiden maiden oma asia ja jokainen toimii tietysti omien olosuhteiden vaatimalla tavalla. Meidän on pakko todeta, että vaikka meillä olisi halua tällaisen kansanrintaman muodostamiseen, ei meillä kuitenkaan olisi mitään mahdollisuuksia siihen. Meillähän ensinnäkin vasemmistoryhmä — kommunistit — on kokonaan toimintakyvyttömänä, lainsuojattomana, voisi melkein sanoa. Se on siis täydellisesti poissa pelistä eikä sen kanssa voi aikaansaada yhteistoimintaa. Jotkut hyväuskoiset tosin havittelevat yhteisrintamaa sinne päin, mutta se on kai laskettava n.s. hurskaiden toiveiden joukkoon. Yhteisrintamaa ei kahden erilaisen aineksen välille voi syntyä muuta kuin yhteisen ohjelman pohjalla ja sen ohjelman pitää olla sosialidemokraattisen. — Porvarillisella taholla ei meidän maassamme taasen ole sellaista radikaalista ja vapaamielistä puoluetta, jonka kanssa tällaista kansanrintamaa voisi ollenkaan havitella, ei ainakaan ennen vaaleja.

Onko vaalien jälkeen jotakin mahdollisuuksia tähän suuntaan, se tullaan näkemään myöhemmin.

Toiselta puolen meidän on myös todettava, ettei porvarillisella taholla ole onnistuttu luomaan sellaista porvarillistakaan yhteisrintamaa kuin esim. v. 1930 vaaleissa. Sillä taholla on kyllä yritetty vaaliliittoja, mutta onnistumatta. Silloinen yhteisrintama sortui meidän vaalivoittoomme edellisissä vaaleissa. Jos sellainen vielä syntyisi, johtaisi se epäilemättä ainakin osittain samantapaisiin oloihin, jotka vallitsivat vuoden 1930 vaalien jälkeen. Se ajaisi sosialidemokraattisen puolueen hyvin jyrkkään oppositioasenteeseen, mistä ei maalle tietysti voisi olla minkäänlaista hyötyä.

Muodollisesta yhteisrintaman puutteesta huolimatta on kuitenkin havaittavissa, että eräät puolueet, varsinkin oikeisto, mutta myös maalaisliitto, on vaaleissa alkanut ottaa pääasiakseen taistelun sosialidemokratiaa vastaan. Tämä yhteinen halu ei ole kuitenkaan ollut riittävä aihe vaaliliittojen muodostumiseen, koska erottavia kysymyksiä on ollut paljon. Tämäntapaista, meihin suunnattua hyökkäystä ei meidän kuitenkaan ole pelättävä. Se vain osoittaa, että meidän voimiamme kunnioitetaan ja että meidän vaalivoittoamme pelätään. Jos tämä porvarillisten puolueiden haaveilema »marxilaisuuden hävittäminen» edelleenkin kulkee samaan suuntaan kuin tähän saakka, jolloin esim. edellisissä vaaleissa meille tuli lisää 12 edustajapaikkaa, voimme täysin rauhallisesti siihen suhtautua. — Tässä porvarillisten puolueiden taistelussa sosialidemokratiaa vastaan on käytetty myös kauhumaalauksia sosialidemokratian odotetun vaali-

yksimielisen. Onhan tosin saatu havaita tässäkin puoluekokouksessa, että jonkinlaista mielipiteiden eroavaisuuttakin on olemassa. Se esiintyy kuitenkin enimmäkseen sivuseikoissa ja niissäkin verraten vähäisessä määrässä. Osa puoluetta vaatisi jyrkempää ja radikaalisempaa esiintymistä kuin mitä viime vuosina on saatu nähdä. Tahdotoin tämän johdosta kysyä: onko nykyoloissa edes mahdollisuuksia tähän? Eikö tuollainen puolueen toiminnan jyrkentäminen heti herättäisi vastavaikutusta toisella taholla ja ehkä herättäisi samantaisia levottomia aikoja, joista juuri olemme vapautuneet? Poliittinen elämä on yleensä jonkinlaista pendelitoimintaa. Jos se heilahtaa liian paljon toiselle reunalle, se hyvin helposti heilahtaa myös vastakkaiselle reunalle. Mutta minä kuulun niihin, jotka uskovat, ettei edes rauhallisissa ja säännöllisissä oloissa tarpeeton radikaalisuus ole suositeltavaa. Minä olen varma, että Suomen kansan suuri enemmistö on järjestystä ja rauhaa rakastavaa väkeä. Jos me haluamme kasvattaa puoluettamme, on meidän juuri tähän väkeen turvauduttava. (Salista: Oikein!) Meidän on saatava tämä enemmistö luottamaan siihen, että me järkähtämättä kuljemme tasaisen kehityksen tietä. Viikuminen vähäiseen, mutta suuriäänisen radikaalisen joukon puoleen ei luultavasti ole afäärinäkään kannattava: sieltähän ei paljoakaan lisäväkeä tule. Erinomaisena esikuvana tässä suhteessa ovat Skandinavian maat, joilla tosin on ollut se etu ja onni, että ovat saaneet elää rauhallisissa oloissa. Siellä politiikka kulkee horjumatta, heilahtamatta tasaisen kehityksen tietä. Sillä tavalla on hankittu runsaiden työläisjoukkojen luottamus ja kannatus. Me olemme nämäkin päivinä saaneet kuulla, kuinka meidän oloihimme verraten moninkertaiset joukot sosialidemokraattisen puolueen takana näissä maissa ovat. Halutaanko ja uskotaanko meillä voitavan kulkea tätä linjaa? Silloin on meidän menettelytapamme selvä?

Mitä apua tai mitä vastustusta meillä sitten on odotettavissa toisista puolueista?

Me olemme voineet nähdä merkillisen uuden ilmiön viime aikoina eräissä maissa. Niissä sosialidemokraattinen puolue on katsonut voitavansa eräiden toisten puolueiden kanssa muodostaa jonkinlaisen kansanvaltaisen yhteisrintaman eli n.s. »kansanrintaman». Se on tietysti syntynyt nykyisten poliittisten olojen vaikutuksesta. Se on havaittu ainoaksi tehokkaaksi keinoksi torjua oikeiston ja ennenkaikkea diktatuuriin pyrkijäin taholta tulevia hyökkäyksiä. Espanja ja viimeksi Ranska ovat tässä suhteessa sopivia esimerkkejä. Toistaiseksi emme ole nähneet tuloksia tästä yhteisrintamasta emmekä siis voi muodostaa itsellemme mitään käsitystä, onko siitä jatkuvaa ja pysyvää hyötyä.

kuten tiedetään, paljon arvostelun aihetta. Varsinkin upseeristo pyrkii politikoimaan. Maamme ehkä vaikein sisäinen kysymys, suojeluskuntalaitos, on tässä suhteessa myöskin aina suurena vaarana. — Jos tahdotaan lähitulevaisuudessa saada myös työväen taholta esitetyjä yhteiskunnallisia reformeja esille, on pidettävä huoli siitä, ettei niihin tarvittavia varoja käytetä puolustuslaitoksen hyväksi, johon niitä mahtuu vaikka kuinka paljon ja jossa ne pääasiassa ammutaan ilmaan.

Olisi houkuttelevaa puuttua myös hallituskysymykseen ja nykyään istuvan Kivimäen hallituksen aikaansaannoksiin samoinkuin meidän suhtautumiseemme siihen. Tästä puolesta on kuitenkin siksi paljon puoluekokouksen varrella ollut puhetta, että voin sen sivuuttaa.

Tällaisissa uiko- ja sisäpoliittisissa oloissa joudumme käymään vaalitaistelua. Tällöin on selvitettävä itsellemme, mitä me tässä vaalitaistelussa tavoitamme ja mihin pyrimme. Luulisin voitavan lyhyesti ja yksinkertaisesti sanoa, että me pyrimme aikaansaamaan käännöksen maamme sisäpolitiikassa. Pyrimme siihen, että se työ ja se muutos, mikä pantiin alulle vuoden 1933 vaalien kautta, nyt saatetaisiin näissä vaaleissa päätökseen. Sen vuoksi on vaalien pääkysymykset selvitettävä itsellemme ja kaikille valitsijoille.

Yhtenä tällaisena pääkysymyksenä pysyy tietysti edelleenkin kansanvaltaisen valtioelämän turvaaminen kaikkia sivultapäin tulevia hyökkäyksiä vastaan. Hyökkääjät ja diktatuuriin pyrkijät on voitava valtiiovallan toimenpiteillä pitää kurissa ja tehdä siltä taholta tulleet yritykset tehottomiksi. Yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa kysymyksissä olisi päästävä pois siitä kuolleesta pisteestä, jossa olemme vuosikautia eläneet. Eihän ole ollut mitään mahdollisuutta saada käyntiin sentapaisia uudistuksia, joita puolueemme ajaa. On päästävä siihen, että maan suuren enemmistön, palkkatyöväen ja pienviljelijäluokan edut saadaan maan sisäpolitiikassa määrääviksi. On päästävä »parempia aikoja kohti», kuten tässä puoluekokouksessa esitetyssä talousohjelmakirjasessa sattuvasti sanotaan.

Mitä mahdollisuuksia meillä on selviytyä vaaleissa ja voimmeko siinä turvautua mihinkään sivultapäin tulevaan apuun?

Jos ensinnä tarkastamme omia voimiamme, niin luulen, että te olette kaikki saaneet samanlaisia tietoja kuin me täällä Helsingissä, että puolueen rivit taajenevat ja usko ja luottamus omiin voimiin ja mahdollisuuksiin on kasvamassa. Tämä antaa hyviä toiveita menestyksellisistä vaaleista. Tärkeä seikka on tämän ohella tietysti se, onko puolueen sisällä yksimielisyyttä: voimmeko siis suljetuin rivein ja yhteisrintamassa käydä tätä vaalitoimintaa suorittamaan. Puolestani luulisin puolueen kaikissa suurissa kysymyksissä olevan täysin

jonkin rotu-, kieli- tai kansallisuuskysymyksen, jonka avulla mieliä kiihoitetaan. Kun meillä ei tässä maassa ole neekereitä eikä sanottavasti juutalaisiakaan, on ruotsalainen kansanainees saanut astua jonkinlaisen sijaiskärsijän asemaan. Olemme koettaneet pitää päämme kylmänä ja samalla, kun olemme halunneet hankkia maan enemistökansallisuudelle kaikki sille kuuluvat oikeudet, olemme halunneet turvata vähemmistökansallisuuden sorrolta.

Viimeisten kuukausien aikana tai sanokaamme lähes vuoden ajan on eräs uusi suuri kysymys astunut päiväjärjestykseen ja aikaansaanut melkoista levottomuutta. Tarkoitan maanpuolustusksymystä. Meilläkin halutaan kulkea samaa asevarustelujen tietä, jota kaikissa muissa maissa nykyään kuljetaan. Sehän on nykyään yleiseurooppalainen tai sanokaamme yleismaailmallinen ilmiö, eivätkä meidänkään porvaristoryhmämme ole tältä tartunnalta säästyneet. On vaadittu runsaita lisämäärärahoja sotalaitoksen hyväksi ja niitä myös yhden kerran valtion menosääntöön äänestettykin. Sosialidemokraattisen puolueen taholla emme ole katsoneet voivamme olla tässä mukana. Mielestämme ei ole ollut syytä mennä tällä alalla pitemmälle kuin tähän saakka on menty. Mieluummin olisi päinvastoin vähennettävä puolustusmenoja. Emme tosin ole mikään puolustusnihilistinen puolue. Aikanaan on tosin ollut voimakaskin mielipide puolueen keskuudessa puolustusmenoja vastaan. Näin oli laita aikana, jolloin työväen asemassa oli tavattoman paljon korjaamattomia epäkohtia, jotka aikaansaiivat katkeruutta ja milteipä toivottomuutta. Silloin voitiin sanoa, ettei yhtään miestä eikä yhtään markkaa olisi annettava tällaisten olojen puolustamiseksi. Olot ovat kuitenkin muuttuneet. Työväen oloissa yritetään aikaansaada parannuksia. Nyt on työväelläkin puolustettavaa ja tätä puolustettavaa tulee vuosittain yhä lisää. Siitä johtuu, että tätä kielteistä kantaa tuskin enää tapaa. Me myönämme, että maata on puolustettava ja että varsinkin tätänykyä on jokseenkin toivotonta pitää esillä aseistariisumiskysymystä. Se saa pakosta jäädä odottamaan parempia konjunktoureja. Toistaiseksi on koetettava vain hillitä liiallista asevarustelua. Siinä ei ole syytä mennä niin pitkälle, että kansalaisten kantokyky joutuu uhatuksi tai että puolustusmenojen rasittavuuden vuoksi tehdään mahdolltomaksi aikaansaada yhteiskunnallisia parannuksia. Meidän militaristeillamme ei tietysti ole mitään ylärajaa. Meidän on senvuoksi koetettava säilyttää tasapaino.

Edelleen olemme maanpuolustuksen alalla pitäneet tärkeänä, että puolustuslaitoksesta muodostuisi vain puolustuslaitos, että se ei varustautuisi hyökkäyksen varalta ja että sitä ei missään tapauksessa saatettaisi käyttää sisäisten asiain ratkaisuun. Siinä suhteessa on,

tavissa oloissa. Onhan maamme sisäinen elämä ollut monessa suhteessa aivan toisenlainen kuin edellisen valtiopäiväkauden aikana, jolloin kukaan ei tuntenut oloaan turvalliseksi ja jolloin milloin tahansa voitiin odottaa jopa vallankaappausta. Pieniä neulanpistoja olemme tosin silloin tällöin saaneet tännepäin ja niistä on aina silloin myös ilmaantunut aiheutettua tyytymättömyyttä.

Yhteiskunnallisissa ja taloudellisissa asioissa ei sensijaan ole voitu aikaansaada tyydyttävää kehitystä parempaan päin. Tosin suhdanteiden kehitys on työskennellyt hyväksemme ja melkoisessa määrässä keventänyt taloudellista elämää. Mutta sikäli kuin puolueiden toiminta on kyseessä, ei ole ollut mahdollisuutta saada muodostetuksi edes sellaisia tilapäisiä enemmistöjä, joiden varassa näissä asioissa olisi voitu toimia. Niinpä on valtiovallan toiminta tärkeiden taloudellisten kysymysten kuten työttömyyden poistamiseksi ja palkkatason kohottamisen hyväksi ollut jatkuvasti puutteellista. Yhteiskunnallisia uudistuksia ei myöskään ole saatu edistymään, riippuen samasta toisten puolueiden haluttomuudesta. Maamme onnettomuutena tässä suhteessa onkin se, että meillä ei edes keskustapuolueissa ole riittävää yhteiskunnallista ymmärtämystä eikä niiden taholta saada tukea silloin, kun tällä alalla halutaan työskennellä.

Jos tahtoo ottaa tarkastaakseen, millä suurempien asiaryhmien, aloilla erimielisyydet poliittisessa elämässä viime aikoina pääasiassa ovat liikkuneet, niin haluaisin erottaa varsinkin pari kolme suurta asiaryhmää.

Ensinnäkin olemme varsinaisten taloudellisten etukysymysten alalla havainneet, että suuntaa määräävää on ollut jonkinlainen agraari-, siis maatalousrintama. Maalaisliitto kokonaisuudessaan ja toisista puolueista riittävä määrä edustajia on aina ollut valmis heittämään äänensä vaakaan, kun eräiden maatalousryhmien eduista on ollut kysymys. Tässä mielessä on hoidettu valtion budjetti, verot, tullit, vientipalkkiot ja muut samanlaiset suuret lahjoitukset valtiovallan puolelta, jolloin eräiden kansanluokkien taskuista on äänestetty rahaa toisten luokkien taskuihin. Palkkatyöväen asiat on suurin piirtein laiminlyöty. Ja vaikka määräämisvalta on ollut maatalousrintamalla, ei se ole riittävässä määrässä huolehtinut edes pienviljelijäin etujen suojaamisesta. Tässä suhteessa olisi toivottavaa, että aikaansaataisiin muutos parempaan päin, muutos, jossa meidän puolueohjelmamme tärkeimmät kysymykset otettaisiin huomioon.

Paljon hermostuneisuutta ovat herättäneet myös erinäiset kansallisuuskysymykset, joissa aitosuomalaisten taholta on hyökätty ja koetettu johdattaa sisäpolitiikkamme onnettomaan suuntaan. Sehän on aina ollut taantumuksen tavallinen menettelytapa, että se keksii

taa milloin tahansa johtaa sotaan. Yleispolitiikkaa hoitavat pääasiassa suurvallat. Sen vuoksi luulen, että ulkopolitiikalla esim. vaalikysymyksenä tuskin voi olla sitä merkitystä, jota eräs kirjoittelija puoluelehdissämme on koettanut painostaa. Korkeintaan voidaan meillä vaatia, että maamme pysyy edelleen puolueettomana ja ylläpitää hyviä suhteita ulkovaltoihin, ennen kaikkea naapurivaltoihin ja että me, sikäli kuin meidän voimamme riittävät, koetamme työkennellä Kansainliiton saattamiseksi tehokkaammaksi aseeksi maailmanrauhan säilyttämistä varten kuin tähän saakka on ollut laita.

Jos tämän jälkeen tarkastellaan maamme sisäpolitiikkaa, niin voi huomata siinä jokseenkin selvän taitekohdan vuoden 1933 vaalien jälkeen. Nämä vaalit merkitsivät suurta siirtymistä vasemmalle, siihenastisen porvarillisen yhteisrintaman murskaamista ja samalla myös lapuanliikkeen heikentämistä. Olot ovatkin senjälkeen tulleet melkolailla siedettävämmiksi. Täydellistä muutosta aikaisempaan politiikkaan ei kuitenkaan saatu. Se riippuu siitä, että eduskuntaan ei saatu työkykyistä enemmistöä, joka olisi voinut ottaa asiain johdon käsiinsä ja johdonmukaisesti kuljettaa niitä määrättyyn suuntaan.

Tästä kiinteän enemmistön puutteesta huolimatta voi kuitenkin todeta, että poliittisella linjalla on suurin piirtein voitu toimia määrättyyn suuntaan. Eduskunnassa on ollut enemmistö, joka on asettunut kansanvallan suojelijaksi ja tuo enemmistö on pystynyt huolehtimaan siitä, että fascistisilla ja diktatuuripyrkimyksillä ei ole ollut suurempaa menestymisen mahdollisuutta. Oikeiston taholta on kyllä tehty monia ponnistuksia kääntääkseen kehityksen pyörää toiseen suuntaan. On tehty ehdotuksia hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen muuttamiseksi, ja ovatpa eräät rohkeimmat ehdottaneet sosialidemokraattisen puolueen lakkauttamistakin. Kaikki nämä ehdotukset ovat valuneet hiekkaan, kiitos eduskunnan kansanvaltaisen enemmistön. Näissä asioissa olemme voineet turvautua keskusta-puolueisiin ja osittain ruotsalaiseen kansanpuolueeseen.

Meidän viimeaikaiset ponnistuksemme varsinkin eduskunnassa ja myöskin puoluetuomikunnassa ovatkin etupäässä kohdistuneet juuri kansanvallan puolustamiseen. Olemme pitäneet tärkeimpänä saada tämä kaiken yhteiskunnallisen toiminnan pohja pidetyksi terveenä, voidaksemme sitten, aikojen parannuttua, helpommin siirtyä työskentelemään omien ohjelmakohtiemme ja yleensä työväestön hyväksi. Nämä viimeainitut ovat olosuhteiden pakosta suureksi osaksi tulleet laiminlyödyksi, kansanvallan lujittamis- ja puolustamistyön vaatiessa tärkeimmän sijan.

Voimmekin tyydytyksellä todeta, että olot tällä rintamalla ovat kulkeneet parempaan suuntaan, joskaan emme vielä elä täysin tyydyt-

Lehtinen, Ebet, kannatti Kuusiston tekemää ehdotusta.

Jokinen, Kalle, totesi, että puoluetoimikunta tahdotaan valita liian yksipuolisesti. Koska puolueessa on vallalla erilaisia käsityskantoja ja ajatussuuntia, on näiden ilmennyttävä myös puoluetoimikunnassa.

Tanner oli sitä mieltä, että puoluetoimikunta oli siten kokoonpantava, että se tekisi yhtenäisen ja hedelmällisen työskentelyn mahdolliseksi. Puoluesihteerin paikalle on vaikea löytää sopivaa miestä. Wiik on kallistunut liian paljon puolueemme »mukulain» puoleen.

Vuorinen kannatti Kuusiston ehdotusta.

Wiik: Puoluetoimikuntaa ei saa valita minkään yhden aatesuunnan mukaan.

Keto: Puoluetoimikunnan jäsenet ovat vapaita kansalaisia, jotka ovat esittäneet kukin oman käsityksensä asioista. Mutta suurissa kysymyksissä on oltava yksimielisiä.

Keskustelun tähän päätyttyä, lähetettiin asia menettelytapavalio-kuntaan.

Tämän jälkeen otettiin klo 16.15 puolen tunnin kahviloma.

Kokousta jälleen jatkettaessa, otettiin käsiteltäväksi kysymys

vaaliperusteesta seuraavia puoluekokous vaaleja varten.

Asian esitteli järjestösihteeri Emil *Sallila*, ehdottaen, että vaaliperuste pysytettäisiin ennallaan, nim. että edustajia saa kunnallisjärjestö lähettää yhden täydeltä 200 jäseneltä. Jos jäsenmäärä on 500, voidaan valita kaksi edustajaa ja niin aina edelleen yksi edustaja jokaista täyttä 500 jäsentä kohti. Kunnallisjärjestö, jonka jäsenmäärä on alle 200 jäsenen, saa valita yhden edustajan riittävän monen samanlaisen kunnallisjärjestön kanssa, piiritoimikuntien lähempien ohjeiden mukaan.

Kokous hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Esitelmä sisäpoliittisesta tilanteesta.

Tämän jälkeen saatiin kuulla tov. Väinö *Tannerin* esitelmä sisäpoliittisesta tilanteesta. Tov. Tanner lausui pääpiirteissään seuraavaa:

Puoluetoimikunta on pitänyt tarpeellisenä puoluekokouksessa omistaa huomiota myös valtiolliselle tilanteelle. Yleismaailmallinen tilanne ei ole suinkaan lohdullinen. Se on sekava. Diktatuurimaissa on entinen komento vallalla. Rauha ei ole turvattu, vaan ovat diktaattorit sen uhkana. Vallitsee yleiseurooppalainen kriisi, joka saat-

puoluetoimikuntaan. Lisäksi panen jyrkän vastalauseen tov. Hautalan äänestysthommaa vastaan. Äänestyksen toimittaminen tässä kokouksessa kuuluu kokouksen puheenjohtajalle, eikä kenellekään yksityiselle edustajalle.

Jyrkinen, T., toivoi, että edessäolevia aikoja silmälläpitäen tulisi saada yksimielinen puoluetoimikunta, jolloin työrauha sen keskuudessa paraiten säilyisi

Svoentorzetski, R.: Pyydän vapautusta puoluetoimikunnan jäsenyydestä, sillä olen ollut siinä yhtäjaksoisesti 10 vuotta, joten minulla on jo oikeus kieltäytyä. Ehdotan puolestani jäseneksi tov. Johan Heloa.

Puhetta johtamaan ryhtyi Santeri *Saarikivi*.

Laakso, Toivo, Säynätsalo: Minä puolestani ehdotan, että puoluekokous yksimielisesti valitsisi puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi punaisen Hämeen punaisen pojan, tov. Kaarlo Harvalan ja varapuheenjohtajaksi tov. Edv. Huttusen. Mitä sihteerikysymykseen tulee, toivon, että tov. Wiik, joka istuu meidän keskellämme ja antaa täällä äänestellä itsensä vuoksi, selvittäisi tämän tilanteen ja lopettaisi jutun kertakaikkiaan ilmoittamalla, jääkö hän vai ei puoluesihteeriksi.

Huttymen, Adolf, kannatti Jyrkisen tekemää ehdotusta.

Salmela-Järvinen, Martta, kannatti Miina Sillanpäätä vakinaiseksi jäseneksi ja Sylvi-Kyllikki Kilpeä varalle.

Puhetta ryhtyi jälleen johtamaan V. V. *Salovaara*.

Koskinen, Vihtori, kannatti Harvalaa puheenjohtajaksi ja Wiikiä sihteeriksi.

Wiik kieltäytyi sihteerin tehtävästä. Kertoi, että Alekski Aaltonen on lupautunut sihteeriksi. Painosti puoluekurin tärkeyttä.

Vuori, Eero A.: Puoluetoimikunnan kokoonpano on tärkeä kysymys. Työväenliike on kansanliike, joten ehdotonta yksimielisyyttä ei voida siinä saada syntymään. Mutta puoluetoimikunnan on kuitenkin oltava yksimielinen sikäli, että se voi vaikutusvaltaisesti toimia. Ehdotti Harvalan puheenjohtajaksi, ja vakinaiseksi jäseniksi Huttusen, Tannerin, Kedon, Pekkalan, Helon ja Kukkosen.

Kupari, V., valitti sitä, että sihteerin eroamisasia on tullut kokoukselle niin odottamattomana ja valmistamattomana. Puoluekokous valitkoon sihteerin, mutta tällä kertaa sen voisi tehdä vaikkapa puolueneuvosto, ellei sihteerikysymystä muuten saada järjestymään.

Harvala: Puoluetoimikunta ei ole voinut ehdottaa sihteerin paikalle toista henkilöä, koska kukaan ei ole varmuudella suostunut.

Puheenvuorot rajoitettiin.

vaksi kolmivuotiskaudeksi, on tämän kokouksen tehtävänä valita siihen parhaat mahdolliset voimat. Sen vuoksi ehdotankin puolue-toimikunnalle seuraavan kokoonpanon: Puheenjohtajaksi Kaarlo Harvala, varapuheenjohtajaksi Väinö Salovaara, vakinaisiksi jäse-niksi тов. Väinö Tanner, J. W. Keto, Mauno Pekkala, Miina Sillan-pää ja Kalle Kukkonen. Kun puoluesihteerin paikka on jäänyt auki, тов. Wiikin siitä kieltäytyttyä, ehdotan puoluesihteeriksi valitta-vaksi Aleksii Aaltosen, joka eduskunnassa on tullut huomatuksi ahke-rana työntekijänä ja samalla tunnetaan hyvänä kynäkäyttäjänä. Varajäseniksi ehdotan тов. Edv. Huttusta ja Aleksii Lehtosta. Ruot-salaisten työväenjärjestöjen edustajaksi ilmoitetaan nimetyn тов. Gunnar Andersson.

Lehtinen, Eino kannatti тов. Harvalan valitsemista puheenjohta-jaksi, koska herättäisi näin ennen vaalia huomiota, jos puheenjohtajaa vaihdettaisiin. Ehdotti samalla, että kokous pyytäisi тов. Karl Wiik'iä jäämään edelleenkin sihteeriksi.

Lehtinen, Hugo, ehdotti puoluetoimikuntaan samoja kuin edelli-nenkin, koska molemmat ovat tunnetut tasapuolisiksi miehiksi. Lisäksi ehdotti hän puoluetoimikuntaan jäseniksi тов. Johan Heloa, Mikko Ampujaa, Yrjö Räisästä ja R. Swentorzetskia.

Hautala, Kalle: Pyysin puheenvuoron uudistaakseni eilen tekemäni ehdotuksen, että Karl Wiik valittaisiin puoluesihteeriksi ja minusta tuntuu, että tuon julki tämän kokouksen yleisen mielipiteen näin tehdessäni. Kun nyt kuitenkin тов. Wiik on kieltäytynyt ehdok-kuudesta, niin minusta tuntuu, että tämän kokouksen velvollisuus on pyytää тов. Wiik'iä jäämään paikoilleen ja minä kehoitan niitä, jotka tähän ehdotukseen yhtyvät, nousemaan seisalleen.

Osa kokouksen edustajista noudatti Hautalan kehoitusta seisomaan nousemisesta.

Sundström, Cay, kannatti Wiikin valitsemista puoluesihteeriksi.

Lehtonen, Aleksii, oli sitä mieltä, että puoluetoimikuntaan olisi valittava nuorison edustajana тов. Kalle Kukkonen.

Lukkarinen kannatti Harvalaa puheenjohtajaksi ja sihteeriksi Wiik'iä, mutta jos hän ei rupea sihteeriksi, niin ehdotti hänet valitta-vaksi puoluetoimikunnan jäseneksi.

Rainio, Toivo, Tampere: Puolueen tulee olla elävä ja taisteleva puolue, ja sen vuoksi sen tulee yhdistää koko työväenluokka. Tähän yhdistämiseen vie osaltaan myös se, että puoluetoimikuntaan valitaan ammatillisen työväenliikkeen edustajia, joiksi ehdotan Huttusen ja Salovaaran. Sillanpään tilalle ehdotan vakinaiseksi naisjäseneksi Sylvi-Kyllikki Kilven. Pidän sopimattomana valita puolueen vaki-naisessa palveluksessa olevaa henkilöä, niinkuin тов. A. Lehtonen on,

sessä. Hän ihmetteli sitä rauhallisuutta, jolla kokouksessa oli asioita käsitelty ja toivoi menestystä lähinnä vaalitoiminnallemme, mutta erikoisesti järjestötoiminnallemme, joka on mitä tärkeintä päämäärämme saavuttamiseksi.

Kansanedustaja Frans *Severin*, Ruotsista, sanoi ensimmäisen kerran olleensa nyt Suomessa ja iloksensa huomanneensa, että sivistyksemme on samaa sukua kuin Ruotsissa, joten yhteistoiminnan mahdollisuudet näiden maiden välillä ovat mitä suurimmat. Hän oli merkille pannut kokouksen asiallisuuden ja vertasi kokoustamme pari kuukautta sitten Ruotsissa pidettyyn sos.-dem. puoluekokoukseen. Pohjoismaista Suomi menee ensimmäiseksi vaaleihin, millä seikalla on vaikutuksensa Ruotsin, Norjan ja Tanskan vaaleihin. Ruotsissa, hän sanoi, ei voida tällä kertaa toivoa niin suurta vaalivoittoa kuin v. 1932, jolloin saatiin 15 uutta edustajapaikkaa, mutta vaalivoitosta hän kuitenkin oli varma. Jos uskomme menestykseen, niin on voitto varma.

Kokouksen puheenjohtaja Väinö *Tanner* kiitti vieraita ystävällisistä sanoista ja pyysi kokouksen puolesta, että he tervehtisivät kaikkia puoluetovereitaan ja kertoisivat heille, että me luotamme työmme eteenpäin menoon. Hän kiitti toveri Severiniä ystävällisestä toivomuksestaan ja toivoi, että me esimerkillämme voisimme vaikuttaa Ruotsin vaalivoiton hyväksi.

Tämän jälkeen vieraat jättivät hyvästit kokouksen toimihenkilöille, kokouksen osanottajani seisaalle nousten vilkkaasti suosiotaan osoittaessa.

Puhetta ryhtyi nyt johtamaan V. V. *Salovaara*.

Ehdokkaat puoluetoimikunnan jäseniksi.

Järjestävä valiokunta ehdotti, että puoluetoimikunnan jäsenten valalin johdosta suoritettaisiin yleiskeskustelu, jonka kuluessa on tilaisuus nimetä ehdokkaita. Keskustelun päätyttyä lähetettäisiin asia menettelytapavalioikuntaan, joka tekisi ehdotuksen puoluetoimikunnan kokoonpanosta.

Tämän ehdotuksen kokous hyväksyi.

Sen jälkeen selosti puheenjohtaja *Salovaara* sääntöjen määräyksiä puoluetoimikunnan jäsenten vaalista. Niiden mukaan valitaan ensin puolueen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri erikseen. Lisäksi saavat ruotsalaiset toverit yhden edustajan puoluetoimikuntaan. Tämän lisäksi valitaan viisi vakinaista ja kolme varajäsentä.

Keskustelun asiasta aloitti *Kuusisto*, Aug., joka lausui m.m.: Kun puoluekokous jättää asiain hoidon puoluehallitukselle seuraa-

tettavat tulot ovat yleensä pienemmät, ei tätä lisämaksua voitaisi juuri ollenkaan periä ja kun se sitäpaitsi on verraten pieni, alle mar-kan kuukaudessa, ei valiokunnan mielestä ole syytä alarajan ylentämiseen.

Edelläolevan perusteella valiokunta ehdottaa,

että puolueen jäsenmaksu pidetään entisellään, eli 9 mk. vuodessa; ja

että lisämaksu pidetään entisen suuruisena, mutta peritään toisen neljänneksen jäsenmaksujen yhteydessä; sekä

että puolueoimikunnan tehtäväksi jätetään valvoa lisämaksun perimisen tehostamista.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

Jalmari Salo.

J. Lukkarinen.

Tommi Jyrkinen.

Eino Lehtinen.

Albin Koponen.

Taavetti Jäntti.

Ville Kupari.

Puolueen haltuun joutuneet kiinteistöt.

Järjestösihteeri Emil *Sallila* esitti kokoukselle, että puoluekokous valtuuttaisi puolueoimikunnan määräämästään hinnasta myymään, ja luovuttamaan Jurvan Työväentalo Oy:lle puolueen haltuun joutuneen Jurvan pitäjän Koskimäen kylässä sijaitsevan Latomäki R. N:o 2¹⁷ nimisen palstatilan siinä olevine rakennuksineen, lohkaistu Alakosken tilasta R. N:o 2 mainitussa kylässä.

Kuultu esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Tämän jälkeen ryhtyi puhetta johtamaan Väinö *Tanner*.

Ulkomaalaisten vieraiden hyvästijättöjä.

Puheenjohtaja *Tanner* ilmoitti, että joidenkin ulkomaalaisten kutsuvieraiden on pakko poistua kokouksesta, koska kiireelliset tehtävät vaativat heitä palaamaan kotimaihinsa, ja että he haluavat lausua kokoukselle jäähyväisensä.

Puheenvuoron sai ensiksi Kööpenhaminan pormestari Peder *Hedebol*, joka lausui, että hän mielellään olisi seurannut kokousta loppuun saakka ja sen jälkeen tehnyt huvimatkan kauniissa maassamme, mutta sosialidemokraattisella pormestarilla ei ole paljon aikaa. Jo torstai-iltana hänen on oltava Kööpenhaminan valtuuston kokouk-

Kokous hyväksyi mietinnön sellaisenaan ja sen mukaisesti vahvisti puolueen tilinpäätökset vuosilta 1933—35 ja myönsi puoluetoimikunnalle ja puolueuustolle sanotuilta vuosilta tili- ja vastuuvapauden.

Puolueen talousohjelma.

Raha-asiaivaliokunnan puheenjohtaja Jalmari *Salo* esitteli kokoukselle sanotun valiokunnan mietinnön N:o 2, joka kuului:

Puoluetoimikunta ehdottaa, että puoluekokouksessa ei hyväksytä kolmivuotista talousohjelmaa, vaan jäisi puolueuustolle sääntömääräinen tehtävä hyväksyä tulo- ja menoarvio jokaista vuotta varten erikseen. Valiokunta yhtyy tähän samaan käsitykseen. Etenkin, kun on vaikeata etukäteen tarkalleen arvioida tuloja ja menoja näin pitkäksi aikaa eteenpäin.

Valiokunta näinollen ehdottaa,

että puoluetoimikunnan ehdotus talousohjelman laatimisesta hyväksyttäisiin.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

Jalmari Salo.

J. Lukkarinen.

Tommi Jyrkinen.

Eino Lehtinen.

Albin Koponen.

Taavetti Jäntti.

Ville Kupari.

Kokous hyväksyi mietinnön yksimielisesti.

Puolueen jäsenmaksut.

Raha-asiaivaliokunnan mietinnön N:o 3, koskeva puolueen jäsenmaksuja, esitteli valiokunnan puheenjohtaja Jalmari *Salo*. Mietintö oli seuraavansisältöinen:

Valiokunta on tässä yhteydessä lähemmin tutustunut jäsenmaksutulojen ja lisäveron kerääntymiseen eri vuosina. Tämän perusteella on havaittu, että jäsenmaksut on yleensä suoritettu, joskin ne pulaaikana huomattavasti viivästyivät. Sen sijaan lisäverojen perimisessä on huomattu järjestöissä leväperäisyyttä. Näinollen olisi tässä suhteessa saatava aikaan parannusta, etenkin, kun lisävero ei ole kohtuuttoman suuri.

Puolueen jäsenmaksun suuruuden muuttamiseen ei ole aihetta. Lisämaksun keräämisen alarajan koroittamisesta on tehty ehdotus. Kun koroitus kuitenkin tietäisi sitä, että maaseudulla, jossa vero-

puolueen taloutta. Viimeisinä vuosina on kuitenkin taloutta voitu huomattavasti parantaa arpajaisten y.m. toimenpiteitten avulla.

Valiokunta on myöskin todennut ne takaukset, mihin puolue on sitoutunut. Takauksia on aikaisemmin ollut voimassa useampiakin, mutta ovat useat niitä koskevat velat tulleet maksetuiksi tahi muuten järjestetyiksi. Sikäli, kun valiokunnalle on ilmoitettu, on tällä kertaa voimassa seuraavat takaukset:

Lappeenrannan työväenyhd.	500,000	mk.	Hels. Työv.	Säästöpankki.
Kansan Voima Oy. Sortavala	650,000	>>	»	»
Pitkärannan työväenyhd. ...	550,000	»	»	»
Makslahden	»	... 80,000	»	Viip. Työv. Säästöpankki.
Halilan	»	... 10,000	»	»

Viime aikoina ei puolue ole enää mennyt uusiin takauksiin, joka valiokunnankin mielestä on ollut oikein.

Järjestöt ovat vuosien mittaan saaneet puolueelta useita lainoja. Osa tästä luotosta on hoidettu sopimuksen mukaisesti, mutta osan ovat järjestöt, kamppaillessaan taloudellisten vaikeuksien kanssa, jättäneet hoitamatta. Tämä on aiheuttanut, että puolueen tileistä on pitänyt poistaa korko- ja pääomasaatavia. Viime vuosina ei puolue ole voinut luotonantoa harjoittaa, eikä se nyt, kun luottolaitoksissa on runsaasti varoja, ole tarpeellistakaan.

Valiokunta toteaa siis mielihyvällä, että puolueen taloutta on hoidettu huolella ja että lainojen ja takauksien myöntämistä vastaan ei ole huomauttamista. — Edelläolevan perusteella valiokunta ehdottaa,

että tilinpäätökset vuosilta 1933—34 ja 1935 vahvistetaan ja että puolue toimikunnalle ja puolue neuvostolle myönnetään mainituilta vuosilta tili- ja vastuuvapaus;

että lainojen ja takauksien johdosta ei ole huomauttamista; ja

että Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan tilikertomukset eivät tässä yhteydessä aiheuta huomauttamista.

Asiantuntijana valiokunnan kokouksissa on ollut järjestösihteeri Emil Sallila.

Helsingissä, toukokuun 27. päivänä 1936.

J. Lukkarinen.
Tommi Jyrkinen.
Taavetti Jäntti.

Jalmari Salo.
Eino Lehtinen.
Albin Koponen.

Ville Kupari.

KOLMAS KOKOUSPÄIVÄ.

Edellisenä päivänä tehdyn päätöksen mukaisesti aloitettiin kolmantena päivänä, toukok. 27 p:nä, kokouksen työ vasta klo 14. Tällöin ryhtyi puhetta johtamaan V. V. *Salovaara*.

Kun järjestösihteeri E. *Sallila* oli toimittanut tavanmukaisen nimenhuudon, ilmoitti puheenjohtaja, että kokoukselle oli saapunut

sähkösanoma Sosialistiselta Työväen Internationalilla.

Sähkösanoma oli seuraavansisältöinen:

»Brysselissä, 26. 5. 1936.

Sosialidemokraattinen puoluekokous, Työväentalo, Helsinki.

Puoluekokouksellenne, joka takoo uusia aseita Suomen työläisten ja talonpoikain taloudellista vapaustaistelua varten, lähetämme Sosialistisen Työväen Internationalin sydäniellisimmät tervehdykset. Liittyköön Suomikin yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa sosialidemokraattisella johdolla kansanvallan ja maailmanrauhan puolesta taistelevien riveihin.

de Brouckere,
puheenjohtaja.

Adler,
sihteeri.»

Kokous tervehti sähkösanomaa laulamalla »Kansainvälisen».

Puolueen tilinpäätökset.

Tämän jälkeen otettiin käsiteltäväksi raha-asiainvaliokunnan mietintö N:o 1, jonka esitteli valiokunnan puheenjohtaja Jalmari *Salo*. Mietintö kuului seuraavasti:

Valiokunta on lähemmin tutustunut puolueen tilinpäätöksiin vuosilta 1933—34 ja 1935 sekä samoin on Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan tilikertomukset valiokunnalle esitetty. Valiokunta on tällöin todennut, että vallinnut pula-aika vaikeutti huomattavasti myöskin

päivänä puoluekokous kokoontuisi vasta klo 14 ja että huomisen päivän työjärjestys olisi seuraava:

- Klo 14—16 kokousta.
- » 16—16.30 kahviloina.
- » 16.30—19 kokousta.

Kokous hyväksyi nämä ehdotukset.
Kokous lopetettiin tältä päivältä klo 18.

Puoiuekokousjuhla.

Toisen kokouspäivän illaksi oli Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö järjestänyt Työväentalon juhlasaliin juhlatilaisuuden puoluekokouksen edustajille, virkailijoille, kutsuvieraille, puolueen kansanedustajille, sekä työväenlehtien ja piirijärjestöjen edustajille. Juhlaan saapui kutsuvieraita ja muuta yleisöä juhlasali parvekkeineen täpötäyteen. Juhlassa pitivät puheita toverit Cay *Sundström*, Helsingistä, Peder *Hedebol*, Tanskasta, Frans *Severin*, Ruotsista, Bjarne *Borgan*, Norjasta, K. H. *Wiik*, Helsingistä ja Reinh. *Suientorzetski*, Helsingistä. Varsinkin ulkolaisille vieraille, joiden puheet tulkitsi suomeksi toimittaja Helmer *Adler*, osoitti yleisö lämmintä suosiotaan.

Paitsi puheita, sisältyi ohjelmaan Helsingin Työväen Mieskuoron taidokkaita laulesityksiä, laulajatar Martta *Siljandenn* kauniita yksinlauluja, Toveriseuran lausuntakuoron ja yhtyneiden lausuntakuorojen esittämiä lausuntaesityksiä.

Juhlatilaisuus päättyi soittokunnan säestämänä laulettuun »Kansainväliseen».

Sundström, Cay, ehdotti, että puoluetoimikunnan ehdottama viimeinen ponsi poistettaisiin ja sen sijalle otettaisiin Akateemisen Sosialisti-seuran ensimmäinen ponsi.

Tämä ehdotus ei kuitenkaan saanut kannatusta, joten se raukesi.

Puoluetoimikunnan lausunto hyväksyttiin tämän jälkeen yksimielisesti.

Työväenoloja koskeva jatkuva tutkimus.

Toverit Sulo Vinter, Emil Skog, Cay Sundström ja Helmer Adler (Helsingin Toveriseura) olivat tehneet esityksen työväenoloja koskevasta jatkuvasta tutkimustoiminnasta (Kts. »Alustuksia», siv. 57), ehdottaen perustelujensa jälkeen,

että puoluekokous kehoittaisi puoluetoimikuntaa ryhtymään toimenpiteisiin maamme työväen asemaa ja olosuhteita koskevan jatkuvan tutkimusaineiston keräämiseksi ja siinä mielessä pyrkimään yhteistoimintaan sekä ammatillisen liikkeen että edistysmielisen osuuskauppaliikkeen kanssa, tarkoituksella perustaa näiden järjestöjen kanssa yhteinen tutkimustoimisto, joka järjestäisi mainitun tutkimusaineiston keräämisen sekä pysyväisenä elimenä käsittelee näin saadun aineiston ja toimittaisi tutkimuksen tulokset tarpeen mukaan perustajajärjestöille tai julkisuuteen.

Puoluetoimikunnan asiasta antama lausunto kuului seuraavasti:

Puoluetoimikunnan mielestä työväen on hankittava itselleen sellainen vaikutusvalta yhteiskuntaan, että tämä saadaan täyttämään kaikki ne tehtävät, jotka sille luonnollisesti kuuluvat. Yllämainittu tehtävä on sellainen, koska se ainoastaan yhteiskunnallisten elinten suorittamana voi tulla täydelliseksi. Työväenjärjestöillämme ei ole siihen organisatorisia eikä myöskään rahallisia edellytyksiä. Erikoisten syiden vaatiessa voi sellaisen tutkimuksen toimittaminen työväenjärjestöjen toimesta olla tarpeen vaatima ja ehkä silloinkin pikemmin pistokokeiden muodossa. Tällöin ovat ammatilliset järjestöt ne, jotka ensi sijassa tulevat kysymykseen. Puoluetoimikunta näin ollen, ehdottaa esityksen hylkäämistä.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Seuraavan päivän työjärjestys.

Jotta valiokunnille varautuisi aikaa niille lähetettyjen asioiden käsittelemistä varten, ehdotti järjestävä valiokunta, että seuraavana

osoittaa, että sen taloudellisen hädän voi lopullisesti poistaa ainoastaan sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä, jossa yhteiskunnan elimet alusta saakka ovat selvillä eri ammattien edellyttämästä opiskelijamäärästä sekä huolehtivat tämän koulutuksesta ja sijoittamisesta yhteiskuntakoneistoon ja jossa ihmisten taloudellisen turvallisuuden johdosta vasta vallitsee täydellinen ajatuksen ja tutkimuksen vapaus.

3) Nykyoloissakin sos.-dem. puolue kuitenkin pyrkii lievittämään vähävaraisten opiskelijain taloudellisia vaikeuksia, samoin kuin pitämään huolta siitä, että yliopistojen ja muiden korkeakoulujen opetus tai yleensä niissä vallitseva olojen järjestely vastaa yhteiskuntaelämän terveen kehityksen vaatimuksia eikä joudu palvelemaan ajatuksen ja tutkimuksen vapautta ehkäiseviä ja nimenomaan työtätekevien luokkien taloudelliselle, yhteiskunnalliselle ja henkisellemme vapautustaistelulle vihameilisiä pyrkimyksiä, minkä vuoksi puolue:

a) kannattaa pyrkimyksiä järjestää oppikoulu kansakouluopetukseen pohjautuviksi;

b) edistää pyrkimyksiä kehittää oppikoulujen rinnalle tarkoituksenmukaisen ammattikoulujärjestelmän;

c) kannattaa pyrkimyksiä yliopistojen ja korkeakoulujen opetuksen järjestämiseksi mahdollisimman suuressa määrin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja henkisen elämän ajankohtaisia tarpeita ja nimenomaan myöskin työtätekevien yhteiskunnallisten liikkeiden tarpeita silmälläpitäväksi;

d) kannattaa pyrkimyksiä kehittää yliopiston ja muiden korkeakoulujen opettajain nimittämisen- ja opiskelijain tutkimusjärjestelmät sellaisiksi, että ne takaisivat etusijan todellisille kyvyille ja torjuisivat mielivallan mahdollisuuden;

e) vaatii kuntia ja valtiota mahdollisimman paljon huolehtimaan etevien vähävaraisten lasten pääsystä oppi- tai ammattikouluihin sekä näiden kurssien päätyttyä myöskin yliopistoihin tai muihin korkeakouluihin, luomalla rahastoja, joista myönnetään lahjakkaille vähävaraisille opiskelijoille riittävästi apurahoja taikka korottomia tai vähäkorkoisia lainoja korkeampaa opiskelua varten;

f) kannattaa vaatimuksia opiskelumaksujen poistamisesta ja maksuttoman terveydenhoidon järjestämisestä oppikouluihin ja korkeakouluihin;

g) vastustaa ylioppilaiden osakuntiin kuulumisen pakollisuutta; sekä

h) vastustaa sellaisia korkeakoulujen oppilaiden lukumäärän rajoittamispyrkimyksiä, jotka vaikeuttaisivat vähävaraisten tai vähemmistökansallisuuteen kuuluvien opiskelijain opiskelumahdollisuuksia.

Puoluetoimikunnan asian johdosta antama lausunto kuului:

Puoluetoimikunta huomauttaa, että tavallisten työläisten loma on yleensä liian lyhyt salliakseen heidän ottaa tällaiseen osaa. Koska heidän ei kannattaisi tätä varten matkustaa Helsinkiin, täytyisi näitä opistoja järjestää eri paikkakunnille. Asiaa vaikeuttaa edelleen se, että lomamatkat sattuvat eri aikoihin. Työväenliikkeen toimihenkilöt voisivat pikemmin tulla kysymykseen ja he ovatkin ottaneet osaa kursseihin, joita eri työväenjärjestöt (viime suvena puolue) ovat toimeenpanneet. Ei voi kuitenkaan vaatia käyttämään loma-aikaa rasakaaseen henkiseen työhön, vaan on myös levon tarve tunnustettava oikeutetuksi. Näin ollen tuntuu epävarmalta, riittäisikö meidän pienissä oloissamme aina osanottajia tällaisiin yrityksiin. Se ei kuitenkaan estä kehoittamasta tulevaa puoluetoimikuntaa tutkimaan kunakin vuonna mahdollisuuksia ja toimimista niiden mukaisesti. Velvoittavaa päätöstä tuskin lienee syytä tehdä.

Kokous hyväksyi puoluetoimikunnan lausunnon. — Asia lähetettiin kuitenkin valistus- ja järjestömuotovaliokuntaan.

Korkeamman opetuksen uudestaan järjestely.

Akateeminen Sosialisti-seura oli asiasta tehnyt esityksen (Kts. »Alustuksia», siv. 54), päätyen perustelujen jälkeen esityksessään seuraaviin ehdotuksiin:

1. Kulttuurimäärärahoja on lisättävä. On päättävästi torjuttava sellaiset pyrkimykset, jotka muun muassa numerus clausuksen avulla vaikeuttaisivat vähävaraisen nuorison opiskelumahdollisuuksia.

2. Opiskelijain taloudellisia vaikeuksia on lievennettävä poistamalla yliopistomaksut, järjestämällä apurahoja ja korottomia lainoja, laajentamalla rakennuksia ja laboratorioita ja uusia rakennuttamalla sekä järjestämällä maksutonta terveyshuoltoa.

3. On turvattava ruotsalaisen vähemmistön oikeudet ja yleinen tieteen ja tutkimisen vapaus.

4. Pakollinen osakuntiin kuuluminen on lopetettava.

Puoluetoimikunta, asiasta antamassaan lausunnossa (Kts. »Alustuksia» siv. 55) oli perustelujen jälkeen päätenyt seuraaviin ehdotuksiin:

1) Sos.-dem. puoluekokous toteaa, että puolueen on valistustyössään kiinnitettävä huomiota opiskelevan nuorison taloudelliseen hätään ja siihen poliittisten ja sosiaalisten käsitteiden sekaannukseen, joka on havaittavissa opiskelevan nuorison keskuudessa opiskelijain liika-runsauden ja taloudellisen hädän johdosta.

2) Sos.-dem. valistustyön tehtävänä on opiskelevalle nuorisolle

vastaan on taisteltava kaikin keinoin ja siksi ehdotankin edellisen puhujan mainitseman alustuksen hyväksyttäväksi.

Lehtonen, Aleks, ehdotti hyväksyttäväksi puoluetoimikunnan ehdotuksen, sillä uusia ponsia ei tarvita, vaan vanhat päätökset on käytännössä ensin toteutettava.

Huotari, Anni: Vaikka täällä onkin kiire, niin on raittiusasialle siitä huolimatta omistettava huomiota. Meillä näytään jälleen joudutun sellaiseen tilanteeseen, että raittiustyö on aloitettava aivan alusta ja siksi olisi Helsingin Naisyhdistyksen alustus hyväksyttävä.

Keskustelu päättyi tähän ja asia lähetettiin menettelytapavalio-kuntaan.

Keskustelun alaiseksi otettiin alustus, koskeva

Yhdistysten kirjanpitoa.

(Kts. »Alustuksia», siv. 52).

Väänänen, Taavi, Ruokolahti: Kun varsinkin syrjäseutujen yhdistyksien kirjanpito on monesti puutteellisella kannalla, ja siitä sitten aiheutuu kaikenlaista erimielisyyttä jäsenistön keskuudessa, olisi puoluetoimikunnan laadittava kaikkia yhdistyksiä varten yhteinen kirjanpitomalli, joka pienillä yhdistyksillä voisi olla toisenlainen kuin suuremmilla ja tämä sitten olisi otettava kaikkialla käytäntöön.

Asiasta oli puoluetoimikunta antanut lausunnon, jonka mukaan *Puoluetoimikunta* kannattaa esitettyä ajatusta, mutta pitää tarpeettomana tehdä siitä päätöstä puoluekokouksessa. Asia voidaan sopivimmin järjestää puoluetoimiston ja piiritoimistojen välisen yhteistoiminnan avulla, etenkin, koska on ilmeistä, että on suunniteltava jonkinverran erilainen kirjanpitotapa suuremmille kuin pienemmillä yhdistyksillä.

Asia lähetettiin valistus- ja järjestömuotovaliokuntaan.

Esitys kesäopiston perustamisesta puolueelle.

Helsingin Toveriseira oli tehnyt puoluekokoukselle esityksen (Kts. »Alustuksia», siv. 52), että puolueelle perustettaisiin kesäopisto. Perustelujensa jälkeen esitti seura puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan ponnin:

että puoluekokous päättäisi antaa valittavan puoluetoimikunnan tehtäväksi tässä alustuksessa ehdotetun ja esitetyn puolueemme kesäopiston perustamisen lähiaikana, jos mahdollista jo ensi kesänä.

Jyrkinen, Tommi, toivoi, että puoluetoimikunta lähettäisi kunnallis-toimikunnille kehoituksen välttämään sellaisten henkilöiden asetamista ehdokkaiksi kunnallisiin luottamustoimiin, joihin nähden on pelättävissä harjoitettavan painostusta työnantajain taholta.

Kärki, Isak, Hämeenkyrö, toivoi, että puoluetoimikuntaa kehoitetaisiin ottamaan huomioon esitetyt ajatukset, ei vain vastaista kunnallisvaalitoimintaa silmälläpitäen, vaan lisäksi uusien kunnallismiesten kasvattamista varten. Samalla olisi palkattava erikoinen tätä asiaa hoitava henkilö puoluetoimiston palvelukseen.

Hautala, Kalle, Oulu, toivoi entistä enemmän sosialistista henkeä kunnalliseen elämään. Puolueen palvelukseen olisi otettava erikoinen tämän alan sihteeri, joka kävisi eri paikkakunnilla valvomassa työväen kunnallista toimintaa.

Sallila, Eemil, ilmoitti, että maalaiskuntain liiton edustajakokous pidetään Helsingissä 17/11 —36 ja tähän kokoukseen olisi lähetettävä mahdollisimman paljon meikäläisiä edustajia.

Keskustelu päättyi ja asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Työväen kasvat- ja sivistysjärjestöjen itsenäisyyttä

koskevan asian ehdotti Harvala poistettavaksi työjärjestyksestä, jotta puoluetoimikunta voisi asiaan perusteellisesti tutustua.

Mansner kannatti ehdotusta ja esitti samalla, että asian päättäminen jätettäisiin puoluetoimikunnalle.

Ehdotukset hyväksyttiin.

Suhde väkijuomaliikkeeseen.

Tästä asiasta olivat esityksiä puoluekokoukselle tehneet Helsingin Eteläinen Työväenyhdistys ja Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistys. (Kts. »Alustuksia», siv. 37.)

Asian nyt tullessa esille, huomautti *Sallila*, E., että kun aika rientää, niin asia voitaisiin lähettää keskustelutta valiokuntaan.

Salmela-Järvinen, Martta, ehdotti hyväksyttäväksi Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen ponnet. Puoluetoimikunnan lausunnon johdosta huomautan, etteivät väkijuomailmoitukset ole lehdimme tarpeellisia, vaan olisi ne lopetettava tämän kokouksen päätöksellä työväenlehdiltä ja porvarilehdiltä ne olisi kiellettävä lailla. Myöskin anniskelu työväentaloissa olisi lopetettava, sillä niissä saavat lapset ja nuorisot huonoa esimerkkiä nähdessään juopuneita ja juopotelua.

Savutie, Edvard, Lahti: Alkoholi on meidän keskuudessamme oleva vihollinen ja se on yhtä paha, ellei pahempikin kuin porvari. Sitä

kouksiin porvareita, kun sen sijaan tulisi niihin lähettää omia miehiä ja näiden olisi pohdittava yhdessä monia tärkeitä asioita, joita kokouksessa tulee esille.

Lehtonen, Vihtori, Jyväskylän mlk., suositteli hyväksyttäväksi kunnallisjärjestönsä tekemää ehdotusta.

Laakso, Toivo, Säynätsalo, moitti työväen »kunnallispamppuja», sanoen näiden olevan yhtä pahoja kuin porvaritkin ovat. Senvuoksi olisi kunnalliselämässä puoluekuria tiukennettava ja saatava kaikki noudattamaan puolueen kunnallista ohjelmaa.

Leskinen, P. A., Hamina, toivoi, että Työväen Kalenterissa ja Taskukirjassa julkaistaisiin luettelo vuosittain ilmestyvistä uusista laeista ja asetuksista, että pysyttäisiin ajan tasalla.

Luoto, Vihtori, Messukylä: Kaikki muistavat, miten silloin, kun nykyiset kunnallislait tulivat voimaan, meillä ei ollut pystyviä miehiä näihin tehtäviin. Nyt on asia toisin, meillä on pystyviä työntekijöitä ja näiden pitäisi neuvoa aloittelevia. Samalla olisi kaikkialla piiri-toimistojen yhteyteen perustettava kunnallisasiam jaostoja, joiden tulisi ohjata työväen kunnallista toimintaa. Meillä Hämeessä on tässä suhteessa saatu hyviä kokemuksia.

Jokinen, Kalle, Perniö: Alustus ja siinä esitetyt ajatukset ovat sangen hyviä, mutta vaikeat käytännössä toteuttaa, sillä meillä on puute kykenevistä kunnallismiehistä. Ryhmäkokouksia on vaikeata maaseudulla pitää kun on pitkät matkat ja kokoukset tavallisesti pidetään aamupäivisin. Tästä onkin seurauksena, että asiat joudutaan käsittelemään raakana. Myös kunnallissihteeri-kysymys on vaikea. Jos tällainen on porvari, saattaa hän monta asiaa ajaa työ välle epäedulliseen suuntaan. Siksi olisikin kaikkialla kiinnitettävä vakavaa huomiota kunnankirjurin valintaan.

Parkkonen, Onni, Äänekoski, kehoitti kiinnittämään huomiota suhteelliseen vaaliin varsinkin silloin, kun ollaan vähemmistössä, sillä muuten porvarit valitsevat kaikkiin lautakuntiin omia ehdokkaitaan. Myöskin ryhmäkuriin olisi kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Ja jos perustetaan järjestölehti, niin siinä tulisi omistaa huomiota kunnallisen elämän kysymyksillekin.

Saarikivi, Santeri, Ruovesi: Erikoisesti tahtoisin kiinnittää huomiota siihen, että valittaessa kunnalle toimihenkilöitä, olisi otettava meikäläisiä. Ehdotan kysymyksen lähetettäväksi ponsien valmistelua varten valistus- ja järjestysmuotovaliokuntaan.

Lukkarinen, Juho, kannatti Saarikiven ehdotusta valiokuntaan lähettamisestä, mutta samalla mainitsi, että n.s. kommunistilait esim. Pohjois-Suomessa estävät työläisten osanoton kunnalliseen elämään. Tähän puoleen olisi myös kiinnitettävä huomiota.

sen toimintaa, vaan tekevät sen muut syyt. Perimistapaa olisi tehostettava.

Keskustelussa oltiin yleensä puoluetoimikunnan esityksen kannalla. Asia lähetettiin lopuksi raha-asiainvaliokuntaan.

Puhetta ryhtyi tämän jälkeen johtamaan Eero A. Vuori.

Kunnallisen toiminnan tehostaminen.

Tästä asiasta oli esityksen puoluekokoukselle tehnyt Jyväskylän pitäjän sos.-dem. kunnallistoimikunta. (Kts. »Alustuksia», siv. 34.) Tämän ja puoluetoimikunnan siitä antaman lausunnon esitteli kokoukselle puolueemme kunnallisasiani sihteeri J. E. *Janatuinen*. Hän totesi, että kun porvari puhuu kunnan edusta, tarkoittaa se sitä, että koulu-, työ-, terveys-, köyhäinhoito- y.m. menoja on vähennettävä ja yleensä järjestettävä olot porvarien mielen mukaisiksi. Kansalle on esitettävä asiain oikea laita. Niinpä on väärä käsitys se, että hyvä kunnallismies on vain se, joka pitää veroäyriä alhaisena. Tällainen politiikka, kostaa hyvin pian itsensä. Todellista kunnallista tietoa on jaettava opintokerhojen, kirjallisuuden, kurssien y.m. välityksellä. Puolueenkin on ryhdyttävä entistä suurempaan kunnallisen valistuksen levittämiseen. Puhuja osoitti edelleen monin esimerkein, miten kurin puuttuminen eräissä sos.-dem. valtuustoryhmissä on johtanut porvarien mielipiteiden voitolle pääsemiseen, mustien toimihenkilöiden valitsemiseen j.n.e. Ryhmäkuria ja tietoisuutta sosialistisesta tehtävästä on tehostettava. Kunnallista neuvontatoimintaa on lisättävä.

Asian käsittelyn pohjana on Jyväskylän pitäjän sos.-dem. kunnallistoimikunnan ehdotus, että puoluekokous valitsisi erikoisen kunnallisasioiden jaoston, joka valvoisi sos.-dem. valtuustoryhmien toimintaa, sekä puoluetoimikunnan esityksen johdosta antama lausunto, jossa rahallisista syistä ei voida suositella ponnessa tarkoitettuja toimenpiteitä.

Mansner, T., Tampere, yhtyi puoluetoimikunnan lausuntoon, mutta samalla lausui toivomuksen, että niin pian kuin puolueen rahavarat sallivat, perustettaisiin kunnallisasiani neuvontatoimisto.

Vuorinen, Jalmari, Lohja: Koko puoluetta arvostellaan sen mukaan, miten me pystymme yleisiä asioita hoitamaan ja sen vuoksi on meikäläisten hoidettava kuntainkin asioita hyvin. Uudenmaan piirikokouksessa on tästä asiasta keskusteltu ja päätettiin siellä piiritoimikunnan yhteyteen asettaa neuvotteleva kunnallisasiani komitea. Kannatan tov. Mansneria neuvontatoimiston perustamisasiassa. Vielä tahtoisin kiinnittää huomiota siihen, että työväenkin hallitsemista kunnista lähetetään kuntain yhteisten laitosten ko-

mistä. Tällaista puoluetoimikunnan alaista toimistoa voitaisiin kokeilla vuoden ajan ja jatkaa sen työtä, jos se havaitaan onnistuneeksi.

Mäkinen, H., Ylöjärvi, lausui käsityksensä, että järjestötoiminta on ollut haparoivaa ja hajanaista, joka on osoituksena siitä, ettei valistustyössä ole yhdenmukaisuutta. Järjestöissä kilpaillaan vain varojen saamisessa, ja tämä tällainen kilpailu ehkäisee yhteisrintaman valistustyön alalla. Toivoi kokouksen painostavan sitä, että pyrittäisiin yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön eri järjestöjen kesken.

Sallila, E., mainitsi että valistustyön paikalliseen keskittämiseen on määrätietoisesti pyritty.

Lehtinen, H., kannatti järjestötoimitsija-lehden julkaisemista.

Nevalainen, M.: Puolueen tehtävänä on vaikuttaa siihen, että jäsenistö saadaan tekemään mahdollisimman voimakasta valistustyötä. Kannatti puoluetoimikunnan esitystä asiasta.

Koskinen: Syrjäisiä maaseutupaikkoja on valistettava.

Asia lähetettiin tämän jälkeen valistus- ja järjestömuotovaliokuntaan.

Puolueen talousohjelma ja jäsenmaksut.

Puoluetoimikunnan esityksen puolueen talousohjelmaksi seuraavaksi 3-vuotiskaudeksi sekä niinkään puoluetoimikunnan ehdotuksen jäsenmaksujen ennallaan pysyttämisestä (Kts. »Alustuksia», siv. 3) esitteli lyhyesti järjestösihteeri *E. Sallila*. Hän suosittelee näiden ehdotusten sellaisenaan hyväksymistä.

Samassa yhteydessä otettiin käsiteltäväksi Imatran Ty:n esitys: Lisäveron suuruus (Kts. »Alustuksia», siv. 52).

Asiasta sukeutui lyhyt keskustelu.

Väänänen, T., Ruokolahdelta, ehdotti, Imatran ty:n ehdotuksen mukaisesti, lisäveron alirajan koroittamista 20,000 mk:ksi ja hänen ehdotustaan kannattivat *Reinikainen, H.*, Varkaudesta, *Koskinen, V.*, Ähtäristä y.m.

Hautala, K., Oulusta, toivoi lisäveron kantamisen tehostamista siten, että se perittäisiin toisen vuosineljänneksen jäsenverojen kannon yhteydessä.

Sallila oli sitä mieltä, että oikeastaan pitäisi jakaa suurituloisemmat jäsenet erillisiin maaseutu- ja kaupunkiryhmiin, mutta kun tähän on vaikea mennä, on asia järjestettävä puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaan.

Puheenvuoroja asiasta käytettiin vielä puolisenkymmentä, mutta mitään oleellisesti uusia puolia ei tuotu esiin.

Luoto, V. tähdensi, etteivät korkeat jäsenverot heikennä yhdistyk-

Keto, J. W.: Olen ollut laatimassa tätä talouspoliittista ohjelmaa, joten sallittanee minun sitä puolustaa. Täällä esitetyistä muistutuksista, useat ovat huomionarvoisia ja tullevat ne talouspoliittisessa valiokunnassa huomioon otetuiksi. Kuitenkaan ei ole syytä laajentaa sosialisimisohjelmaa laajemmaksi, kuin mitä on esitetty. Pankkien sosialisointi esim. on kyllä ollut harkinnan alaisena, mutta siitä on luovuttu sen vuoksi, että pankeissa on lukuisasti pikkusäästäjiä talletuksia ja he vain hermostuisivat tällaisista vaatimuksista. Se vastaehdotus, joka täällä on tehty Helsingin Toveriseuran taholta, on huono kopio ulkomaisista ohjelmista. On varmaa, että vaatimus vientiteollisuuden sosialisoinnista on hyvä vaalivaltti, sillä suuret vientiyhtymät hankkivat paljon töitä monilla eri tavoin maamme asukkaille. Näille ei ole siis yhdentekevää, kuka noita pääomia hallitsee ja miten niitä käytetään koko maan hyväksi.

Keskustelun päätyttyä tähän puoluekokous hyväksyi yksimielisesti tov. Kuusiston ehdotuksen, että H:gin Toveriseuran ehdotus puoluelinten menettelytavoista hylättäisiin valiokuntaan lähettämättä. Neuvottelukunnan ohjelmaluonnos ja muut siihen esitetyt muutosehdotukset sensijaan lähetettiin talouspoliittiseen valiokuntaan.

Ilmoitusasioita.

Järjestösihteeri E. *Sallila* ilmoitti, että talouspoliittinen valiokunta kokoontuu tänään klo 18 ja valistus- ja järjestörrmotovaliokunta huomenna klo 9, sekä raha-asiainvaliokunta huomenna klo 10.

Puolueen valistustyö.

Puoluetoimikunnan esityksen puolueen valistustyöstä (Kts. »Alustuksia» siv. 5) esitteli kokoukselle lyhyesti järjestösihteeri Emil *Sallila*. Hän viittasi siihen, että puolueen valistustyö tähän saakka on kärsinyt rahallisista vaikeuksista, mutta nyt, taloudellisten olojen parannuttua, on tarkoituksena kehittää ja täydentää tätä työmuotoa. Puoluetoimikunta on suunnitellut erityisen teoreettiskäytännöllisen toimitsijalaiden julkaisemista. Hän ei pitänyt tarpeellisena mitään yhtenäisiin ponsiin laadittua esitystä, vaan suositteli puoluetoimikunnan ehdotuksen hyväksymistä.

Samassa yhteydessä otettiin käsiteltäväksi Toveriseuran esitys: Sosialistisen kirjallisuuden kustantaminen. (Kts. »Alustuksia», siv. 43).

Asia aiheutti lyhyen keskustelun.

Mansner, Toivo, Tampere, piti tärkeänä jonkinlaisen propagandatoimiston perustamista. Tämä edistäisi propagandan yhtenäistyttyä-

on työväen etua vahingoittava, niin ehdotan että alustus hylättäisiin valiokuntaan lähettämättä.

Jokinen, Kalle, Perniö: Kuten tiedetään, on kunnallisverotus väärällä pohjalla ja senvuoksi minä olisin toivonut, että ohjelmaan olisi otettu selvä maininta siitä, että kunnallisverotuksessa on verotuksen alirajaa koroitettava.

Pekkala, Mauno: On esitettävä tov. Vuorelle julkinen tunnustus hänen suorittamastaan hyvästä asiantuntijatyöstä. Samalla mainitsemisen, että tulo- ja menoarvioon on sisällytetty entistä enemmän kalastuksen tukemiseen tähtääviä määrärahoja, mutta työtä tässä suhteessa on tehtävä entistä enemmän.

Lukkarinen, Juho, Iisalmi: Minun huomautukseni koskee lähinnä pienviljelijäväestöä, jonka elintaso on tavattoman alhainen. Tähän puoleen olisi kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, muuten kyllä hyväksyn ohjelman.

Nevalainen, Mikko, Enso: Ohjelman yksityiskohtiin voisi tehdä pienempiä huomautuksia, mutta niihin en tällä kertaa tahdo puuttua. Sen sijaan minäkin tahtoisin alleviivata kalastajaväestön, varsinkin Laatokan kalastajain, aseman parantamisen tärkeyttä. Kalastusohjelmaan olisi tehtävä tarpeen vaatimia lisäyksiä ja muutoksia. Samoin olisi pankkien kontrollia täsmällistytettävä ja samalla pidettävä alitukseen pinnalla sosialisoimiskysymystä ja pyrittävä taloudelliseen kansanvaltaan.

Lehtinen, Hugo, Tampere: Kun pankit valtaavat yhä enemmän alaa taloudellisen elämän alalla, m.m. ryhtymällä omistamaan ja johtamaan tehtaita, olisi pankkien sosialisoimiseen kiinnitettävä huomiota. Samalla haluaisin kiinnittää huomiota samaan seikkaan, johon täällä jo tov. Paavilainen viittasi, nim. että olisi tehtävä selvä ohjelma siitä, missä puitteissa me haluamme toteuttaa vanhuus- ja työkyvyttömyys- y.m. sosiaaliset vakuutukset.

Helénus, Erkki: Huomiota olisi kiinnitettävä myös vientipalkkioihin, joita olisi pyrittävä alentamaan, sillä suurin osa niistä menee suurviljelijäin hyväksi. Maatalouspolitiikan suuntaa olisi yleensä muutettava, sillä nykyinen viljelyssuunta ei ole oikea ja rankaisee ennen pitkää itsensä.

Saarikivi, Santeri, Ruovesi: Hyväksyn ohjelman muuten sellaiseenaan, mutta en pidä onnistuneina Helsingin Ammattiyhdistysväen sos.-dem. yhdistyksen esityksiä, jotka tarkoittavat m.m. tulominimin korottamista maaseudulla 10,000 mk:aan kunnallisverotuksessa. Jos tämä toteutettaisiin, niin monien kuntien taloudellinen asema tulisi kestäättömäksi. Tähän nähden ehdotti mainitut esitykset hyljätäväksi. — Kannatti Kuusiston ehdotusta.

vat pidätetyiksi. Kalastajain työvälaineet pitäisi vakuuttaa ja näin turvata heidän toimeentulonsa pyydyksien tuhoutuessa j.n.e. Kalastajain tuotteiden vieminen markkinoille pitäisi saada turvatuksi.

Paavilainen, V., Mikkeli, oli sitä mieltä, että esille tullessiin vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutuksiin nähden tulisi puolueen jo nyt tarkasti määrittellä kantansa

Raatikainen, Jussi, Sortavala: On ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta työnantajat saataisiin suhtautumaan tunnollisemmin metsätyöpalkanormeihin ja koroittamaan palkat edes siihen, mitä normeissa edellytetään. Valtiovallan olisi keksittävä tässä suhteessa jokin keino, jolla se saisi työnantajat alistumaan tahtoonsa. Esim. voitaisiin ajatella valtion toimesta järjestettäväksi tällaisille paikkakunnille korkeampipalkkaisia töitä. Siten pakotettaisiin yksityiset nostamaan metsätyöpalkkoja.

Jyrkinen, Tommi, Jääski, oli sitä mieltä, että kuntien ja valtion maksamia palkkoja olisi nostettava ja samalla suosikkijärjestelmän muodossa rehoittava työmaaterrori lopetettava.

Fallila, Vihtori, Ulvila: Ulvilan kunnallisjärjestö hyväksyi pääasiassa tehdyn ehdotuksen, mutta ehdottaa järjestettäviin yleisiin töihin nähden, että ne olisi järjestettävä pitkäaikaisiksi. Samalla ehdotetaan kunnallisverotuksen saattamista oikeudenmukaisemmalle kannalle. Erikoisesti olisi huomiota kiinnitettävä korkotuloihin, että ne saataisiin verotuksen alaisiksi. Pankeille olisi lisäksi asetettava velvollisuus saattaa korkotulot julkisiksi ja sitä tietä verotuksen alaisiksi.

Luoto, Vihtori, Messukylä, ehdotti puheenvuorot rajoitettavaksi. Ehdotus hyväksyttiin ja puhevuorot rajoitettiin.

Toivo, Erkki, Pori: Minun tekisi mieleni sanoa, että meidän taholtamme ei ole kiinnitetty huomiota rannikkokalastajain asemaan, sillä se on monin paikoin kurjaakin kurjempi. Ahlaisten ja Merikarvian saaristossa on ollut näinä vuosina kalastajaperheitä, joissa ei ole päiväkausiin ollut leipää. Kalan hinta on ollut niin pieni, kuin 3 mk. nelikolta. Kalastajani on ryhdyttävä järjestäytymään ja perustamaan omia kalanmyyntiosuuskuntiaan, jotta välikäsistä päästäisiin. Puolueen taholta olisi tällainen järjestäyrymisyys saatava alulle. Myöskin olisi valtion kalastusneuvonta-apurahojen käyttöön kiinnitettävä huomiota, sillä nykyisin ne käytetään pääasiassa maanviljelysseurojen välityksellä ja näiden päämääränä on urheilukalastuksen edistäminen.

Kuusisto, August: Tämän käsittelyn yhteydessä on esillä eräs Helsingin Toveriseuran ehdotus yhteisrintaman aikaansaamisesta porvarillisten vapaamielisten puolueiden kanssa. Kun mainittu ehdotus — joka kulkee nimellä »Puolue-elinten menettelytavat» —

kontrollia, sen yhteiskunnallistuttamista. Lisäksi on vaadittava pienviljelijäin aseman parantamista. Lopuksi puhuja luki eräiden porvarillisten henkilöiden lausuntoja näiden vaatimusten tukemiseksi, viitaten ensin maalaisliittolaisen pastori Kukkosen esitelmään maalaisliiton puoluekokouksessa. Esitelmässään oli tämä asettunut porvarillisen järjestelmän kannalle sanoutuen kuitenkin irti sen kasvannaisista, osoittaen lausunnossaan, että vallitsevat tuotanto- ja yhteiskuntamuodot ovat rahavallan ilmaisuja. Tämä on tyypillinen esimerkki pikkuporvarista, joka kapinoi kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää vastaan, mutta näkee vastustajansa sosialismissa. Lisäksi hän viittasi Helsingin Sanomain pääkirjoitukseen viime huhtikuun 22 p:ltä, missä maatalousministeri Jutilan lausuntoon nojautuen todetaan huomattavan osan väestöstämme elävän riittämättömän ravinnon varassa edullisesta kauppataseestamme huolimatta ja missä osoitetaan, että osa kansallistuloista olisi uhrattava vähävaraisten hyväksi. Kirjoituksessa mainitaan myös vientiteollisuuden maksamista alhaisista kantohinnoista ja työpalkoista ja toivotaan, että valtiolta kohdistaisi vakavaa huomiota asiaan. Puhuja myös kohdisti huomiota pääministerin esittämään lausuntoon, jossa huomautetaan, että meillä vähemmän vaaditaan valtiovallan väliintuloa kuin Ruotsissa, minkä vuoksi puhuja sanoi, että siellä ovat ammatilliset järjestöt voimakkaita. Kun näin ei ole meillä, niin juuri sen vuoksi olisi vientiteollisuus yhteiskunnallistuttava ja ryhdyttävä muihin ohjelmassa esitettyihin toimenpiteisiin.

Asian johdosta syntyi vilkas ajatusten vaihto.

Heinonen, Eino, Kuopio, tervehti ilolla talouspoliittisen ohjelman valmistumista ja toivoi valvottavan, että annettuja työttömyysohjeita noudatettaisiin sellaisissakin tapauksissa, joissa työntekijäin edut ovat kysymyksessä. Lisäksi esitti puhuja esimerkkejä siitä, miten valtion töihin ei sijoiteta riittävästi työttömiä ja miten työpalkkoja edelleen pidetään alhaisina.

Mansner, Toivo, Tampere, piti Vuoren esitystä onnistuneena ja samoin talouspoliittista ohjelmaa. Vientiteollisuuden sosialisointi on todella hyvä sovelluttava tähän ohjelmaan. Ohjelmaan on otettava myöskin kohta liike- ja pankkilaitosten sosialisoinnista. Verotuksen alalla on saatava parannuksia jatkuvasti. Lapsivähennystä olisi laajennettava.

Reinikainen, Herman, Varkaus, piti arveluttavana lähteä ohjelmassa olevalle tielle viljatuotannon kehityksen hidastuttamiseksi.

Huunonen, Emil, Viipuri, oli tyytyväinen ohjelmaan. Piti tärkeänä, että puoluekokous määrittäisi kantansa alueveksirajakysymyksessä. Kalastajat ovat pakotettuja usein ylittämään tämän rajan ja joutu-

Toveriseuran esitys: Puolue-elinten menettelytavat (Kts. »Alustuksia», siv. 24);

Viipurin pitäjän Sos.-dem. Kunnallisjärjestön ehdotus vientiteollisuuden yhteiskunnallistuttamisesta (Kts. »Alustuksia», siv. 27);

Helsingin Metallityöläisten Sos.-dem. Yhdistyksen esitys: Kuntien työläisten asema (Kts. »Alustuksia» siv. 35); ja

Kiekuan Ty:n esitys: Metsä- ja uittotyöläisten työehdot (Kts. »Alustuksia», siv. 59).

Näiden esitysten johdosta puolueloimikunnan antamat lausunnot näkyvät niiden yhteydessä.

Asian esitteli kokoukselle edellämainitun talouspoliittisen neuvottelukunnan sihteeri, tov. Eero A. Vuori, joka aluksi selosti neuvottelukunnan toimintaa ja neuvottelukunnan eri jäsenten osuutta ohjelmaehdotuksen laatimisessa. Tänä ajankohtana, hän sanoi, tahdotaan ohjelmassa osoittaa, että pääomaa on maahamme kasautunut siinä määrin, ettei mitään esteitä kansan elintason kohottamiselle pitäisi enää porvarilliseltakaan kannalta olla. Vientilyijääniämme on niin suuri, että huomattavasti, noin 5 miljardilla mk:lla, olemme vähentäneet ulkomaisia velkojamme. Pääomien kertymistä osoittaa myös se, että kotimaiset lainamarkkinat ovat ripeästi kehittyneet. V:sta 1931 v:een 1935 on kotimaahan sijoitettu kotimaisia obligatiolainoja yli 3.5 miljardin mk:n arvosta, mistä uusia lainoja on 1,3 miljardia mk. Samanaikaisesti ovat osakeyhtiöt lisänneet osakepääomaansa, ja viimeisten 10 vuoden aikana on maahamme ulkomailta tuotu koneita 4 miljardin arvosta. Pääoman lisäytynnistä todistaa vielä korkokannan aleneminen. Eräät väittävät, että pääomien suhteen me olemme tulleet omavaraisiksi, ja puhutaanpa jo Suomen muuttumisesta lainanantajamaaksi. Tällaisesta varallisuudesta täytyisi riittää jotakin köyhän kansan elintason parantamiseen. Meillä ei ole riittävästi huolehdittu työttömyyden torjumisesta ja työmarkkinoilla on tarpeettomasti pidetty yllä työvoiman liikatarjontaa. N.s. rationalisoinnin synnyttämä työttömyys lisääntyy vuosi vuodelta, ja me olemme joutumassa vanhempien kapitalistimaiden kanssa samaan luokkaan. Kapitalistit ovat huolehtineet siitä, että palkkataso on painettu kohtuuttoman alhaiseksi samaan aikaan kuin hintatasoa on pidetty korkealla erittäinkin maataloustuotteisiin nähden, mistä pääasiassa ovat hyötynneet varakkaammat maanviljelijät. Myös kotimarkkinateollisuuden hinnat on tullien avulla pidetty korkealla. Puhuja luetteli eräiden kotimaisten trustien ja kartellien osuutta tässä. Me vaadimme, hän sanoi, että näissäkin suhteissa yhteiskunnan kontrollia ryhdytään laajentamaan, ja on valvottava, mihin suuntaan rahapääoman liikettä johdetaan. On vaadittava vientiteollisuuden